

LEGIONÁŘSKÝ

2/2018

Směr

Slovo předsedy
br. Budinského

100. výročí přísah
v Římě a Darney

Čs. legionáři
v bojích na Pivě

Naše jednoty
a jejich práce

1918 2018 LEGIO VLAK

Expozice legionářských vagonů z let 1918–1920,
kdy českoslovenští legionáři ovládli Sibiř.

Svitavy 10. - 15. 7., Boskovice 17. - 22. 7., Žďár nad Sázavou 24. - 29. 7.,
Břeclav 31. 7. - 4. 8., Bučovice 7. - 12. 8., Kyjov 14. - 19. 8., Strážnice 21. - 26. 8.,
Kroměříž 28. 8. - 2. 9., Valašské Klobouky 4. - 9. 9., Valašské Meziříčí 11. - 14. 9.,
Studénka 15. - 16. 9., Frýdek-Místek 18. - 23. 9., Brandýs nad Labem 27. - 30. 9.,
Hostivice 2. - 7. 10., Benešov 9. - 14. 10., Úvaly 16. - 21. 10., Poděbrady 22. - 25. 10.,
Praha 28. 10. - 18. 11., Rakovník 20. - 25. 11., Radnice 27. 11. - 2. 12.

LEGIOVLAK.CZ
VSTUPNÉ ZDARMA

Otevírací doba: všední dny 8-18 h, víkend 9-19 h;
od října všední dny 8-16 h, víkend 9-16 h.

SLOVO PŘEDSEDY

Slovo předsedy ČsOL **2**

VÁLEČNÍ VETERÁNI

Výročí vítězství v druhé světové válce **3–5**
 Pardubický kraj ocenil válečnou veteránku **6**
 Ještě jsou mezi námi pamětníci **7**
 Ocenění válečných veteránů vedoucím Úřadu vlády
 Radkem Augustinem **8**
 Opustili naše řady **9**

LEGIE 100

Návrat památníku padlým legionářům
 4. čs. střeleckého pluku **10–11**
 Horké jaro osmnáctého roku v Itálii **12–21**

100. výročí přísahy v Darney **22–25**
 Vystoupení proti bolševikům a Rumburská vzpoura **26–27**

STALO SE

Legionáři na XVI. všesokolském sletu v Praze **28**
 Místopředsedové ČsOL provedeni výstavou
 na Pražském hradě **29**
 Uctění památky Milana Rastislava Štefánika **29**
 Návštěvy na Zámečku v Pardubicích **30–31**

BAHNA 2018 –
 jeden den,
 týdny příprav **32–33**

Tradiční hold paravýsadku SILVER A v obci Senice **34**

ČINNOST JEDNOT

II. ročník Prácheňských přeborů **35**
 Dynamické ukázky k rokům 1918 a 1945 **36**
 Připomínka posledních bojů ve Slivici **36**
 Setkání válečných veteránů ke Dni vítězství **37**
 Chrastavská připomínka Františka Turpiše **38**
 Udělení čestného občanství in memoriam
 panu Rudolfu Josiekovi **39**
 Lípa pro válečného veterána Petra Becka **40**
 Zaplatili daň nejvyšší **40**

Legionáři na Abilympiádě **41**
 Bambi Fest **42**
 Slavnostní odhalení památníku v Krupce **42**
 Den hrdinů druhého odboje – pocta parašutistům **43**
 Střelecký den bruntálské jednoty ČsOL **43**
 XV. setkání pyrotechniků
 s mezinárodní účastí INMEP 2018 **44**
 Zborovská vzpomínka **44**
 Slavnostní odhalení pamětní desky Josefa Vaňka
 v obci Dobšín **45**
 Nový pomník paraskupin INTRANSITIVE a TIN v Brdech **46**
 100. výročí poprav Aloise Štorcha **47**
 Pamětní deska generála Josefa Bílého **48**
 Kladenští legionáři stříleli na střelnici ve Zvoleněvsi **48**
 Krátká připomínka událostí před třiasedmdesáti lety **49**
 73. výročí osvobození Československa a města Bruntálu **49**

HISTORIE

Církev a vznik Československa **50–51**

PUBLIKACE

Kniha o M. R. Štefánikovi od br. F. Vrábela **52**
 Známý či neznámý Otakar Jaroš? **53**

POZVÁNKY A INFORMACE

Zahraniční akce **56**
 Zve vás **56**

SLOVO PŘEDSEDY

Československé obce legionářské

**Vážené sestry a bratři,
milí čtenáři Legionářského směru,**

máme za sebou první polovinu roku 2018, roku 100. výročí vzniku našeho samostatného státu. Prostřednictvím projektu Legie 100 jsme se na oslavu tohoto významného výročí několik let zodpovědně připravovali, a tak dnes máme dostatečně vybudované zázemí a struktury, takže mimo vlastní činnost jsme i partnery desítek měst, obcí, muzeí, organizací, spolků a všech zájemců o naši historii.

Co jsme společně za uplynulé pololetí dokázali? Na počátku roku 2018 jsme řádně vyúčtovali rekordních 77 dotací, které v uplynulém roce podpořily naši činnost a projekty ve výši téměř 36 milionů korun. Úspěšně jsme uzavřeli finanční vyúčtování roku 2017 a podali řádné daňové přiznání. Málokdo si uvědomí, že dosažený obrat ve výši téměř 55 milionů korun, je více než desetinásobek obratu, který měla ČsOL před 10 lety, v době našeho nástupu do řídicích struktur Obce legionářské. Stejně jako v minulých letech provedl nezávislý auditor prověrku účetní uzávěrky a konstatoval, že veškeré hospodaření za rok 2017 je v souladu s příslušnými českými účetními předpisy.

Na rozdíl od vyúčtování se nám na počátku roku nedařilo zajistit předpokládané příjmy pro rok 2018. Nyní již bývalá ministryně obrany se rozhodla nepodepsat dotační tituly pro rok 2018 ve stanovených termínech a prováděla další a další prověřování a dokládání jejich oprávněnosti. Stalo se to i v případě vládním usnesením podporovaného projektu Legie 100, jehož financování řeší dlouhodobá smlouva s Ministerstvem obrany ČR, která garantuje výplatu finanční podpory do konce února příslušného roku. Toto rozpolcené chování paní ministryně, kdy na jedné straně nevynechala žádnou příležitost fotit se s válečnými veterány a ubezpečovat je o své pokoře, ale na druhé straně jim pět měsíců neposkytla žádný příspěvek na projekt péče o ně, jste pocítili vy. Ještě při zahájení květnových oslav jsme nevěděli, které vaše projekty Ministerstvo obrany ČR podpoří, a kdy na ně dostaneme finanční podporu. Mohu zodpovědně konstatovat, že pozastavení financí z rezortu obrany, k jakému došlo v tomto roce, by obec před třemi roky přivedlo ke krizi a možná i záhubě. Nechci moralizovat, ale došlo na má slova! Od posledního celorepublikového sněmu v roce 2015, kdy jsem se ujal přímého řízení financování obce, vás při sestavování rozpočtu opakovaně nabádám k vytváření rezervy na nepředvídané události. I přes nelibost některých členů se mi to s vaší podporou daří uskutečňovat. A v letošním roce nás to zachránilo! S využitím vytvářených rezerv, s podporou exekutivních institucí a s mobilizací všech zdrojů jsme dokázali udržet v chodu veškeré naše realizované a plánované projekty (včetně projektu Péče o válečné veterány a rozjezdu Legiovlaaku), nepropustit žádného z několika desítek zaměstnanců těchto projektů a financovat je z vlastních zdrojů.

Předseda ČsOL br. Pavel Budinský při nedávné tryzně v Ležákách

Nyní, v polovině roku, jsme na tom úplně jinak. V květnu jsme obdrželi dotační tituly z Ministerstva obrany ČR. Dokončili jsme jednání o tradiční podpoře Ministerstva dopravy ČR, na akce k 100. výročí vzniku ČSR jsme získali podporu od Magistrátu hlavního města Prahy, Nadačního fondu Legie 100, Ministerstva kultury ČR, mnohých krajů a desítek měst. Po osmi letech se nám konečně podařilo úspěšně uzavřít dva z několika soudních sporů, které vedeme s bývalým nájemcem. Ve spolupráci s hejtmanem Pardubického kraje a Magistrátem města Pardubic jsme dořekli financování opravy věže a zpřístupnění podzemí Larischovy vily do roku 2019 a bylo zahájeno jednání o podpoře financování opravy celého objektu od roku 2020. Od V. manifestačního sněmu, který deklaroval jednotu a sílu ČsOL a současně se přihlásil k ideálům zakladatelů československého státu, uběhlo sedm let. Za tuto dobu se Obec legionářská stala ekonomicky silnou organizací, která dokáže realizovat velké projekty s celorepublikovým dosahem, stejně jako se dokáže postarat o pomoc svým členům v sociální a zdravotní oblasti.

Závěrem bych rád touto cestou poděkoval předsedům a všem členům našich jednot za Váš aktivní přístup k naplňování odkazu legionářských tradic. Děláte velmi záslužnou práci bez nároků na honorář. Za to vám upřímně děkuji. V následujících měsících vyvrcholí oslavy 100. výročí vzniku našeho státu. Prosím vás, napněte všechny síly a společně všichni přispějme k důstojnému připomenutí tohoto nejdůležitějšího mezníku naší novodobé historie.

plk. v. z. MUDr. Pavel Budinský, Ph.D.
předseda Československé obce legionářské

*Monumentální
Národní památník
druhé světové války
v Hrabyni*

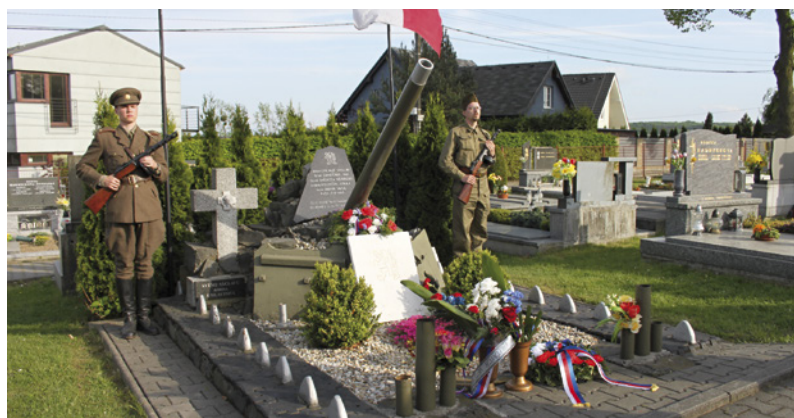
text br. Jiří Filip
foto ses. Marcela Volfová

VÝROČÍ VÍTĚZSTVÍ V DRUHÉ SVĚTOVÉ VÁLCE

Oslavy osvobození Ostravy

Každoroční tradicí Československé obce legionářské s hlubokými kořeny je organizace účasti válečných veteránů a členů naší organizace na slavnostech a pietních aktech věnovaných výročí osvobození Ostravy a Ostravsko-opavské operace. Ve spolupráci s Krajským vojenským velitelstvím Ostrava a za nepostradatelné podpory Ministerstva obrany ČR uctila ČsOL na řadě míst památku československých a sovětských vojáků, kteří v těchto bojích obětovali své životy.

Začátek cesty byl stanoven na sobotu 28. dubna ráno, kdy od hotelu Legie z Prahy vyrazil autobus Ministerstva obrany ČR s účastníky. Po několikahodinové cestě jsme v odpoledních hodinách dorazili k pěchotnímu srubu MO-S 19 Alej u Darkoviček, v němž je umístěno muzeum čs. opevnění. Celý objekt a jeho expozice jsme s velkým zájmem prohlédli za výkladu průvodce, shodou okolností rovněž člena ČsOL. Zájemci si před odjezdem autobusu doběhli i k nedalekému pěchotnímu srubu MO-S 18 Obora, který je zajímavý zvláště tím, že velitelem jeho osádky v roce 1938 byl čet. Jaroslav Švarc, který jako československý výsadkář padl v nerovném boji v Resselově ulici v roce 1942. Z Darkoviček následoval přesun do Hrabyně k Národnímu památníku druhé světové války, kde došlo ke spojení se skupinou historických vojenských vozů pod vedení br. Libora Hrabala. Následně jsme se společně s kolonou historických vozidel vypravili do Dolní Lhoty, kde jsme uctili památku zde pohřbených příslušníků československých jednotek, kteří u Čavisova a Dolní Lhoty padli v posledních dubnových dnech roku 1945. Tím skončil první den naší cesty a účastníci se vypravili na ubytování v Ostravě.

Svěrázný pomník padlým čs. vojákům na hřbitově v Dolní Lhotě

V neděli 29. dubna jsme z Ostravy vyrazili v 8.00 hod. Naše řady byly posíleny válečnými veterány a členy ČsOL z celého Moravskoslezského kraje a studenty střední vojenské školy v Moravské Třebové. Směřovali jsme do Hlučína, kde se nachází hřbitov padlých příslušníků Rudé armády. Pietního aktu, který jsme zde uspořádali, se účastnili

Momentka z pietního aktu na rudoarmějském hřbitově v Hlučíně

Společný snímek u pomníku překročení hranice nedaleko Sudic

U pomníku padlým čs. vojákům v Bolaticích jsme na závěr pietního aktu zapěli československou státní hymnu

Ředitel KVV Ostrava plk. Jaroslav Hrabec uctil památku osvoboditelů Ostravy u památníku ve Slezské Ostravě

i představitelé samosprávy v čele se starostou města Hlučína Pavlem Paschkem, který promluvil k přítomným společně s vedoucím projektu Péče o válečné veterány br. Viktorem Šinkovcem. Následovala cesta do pohraničních Sudic, u kterých se nachází památník s tankem T-34. I zde jsme uctili památku padlých pietním aktem s kladením květinových darů a připomněli si, že v těchto místech dne 15. dubna 1945 překročili českoslovenští tankisté pod velením mjr. Janka státní hranici. Dalším cílem byly Bolatice a kostel sv. Stanislava, na jehož nově upraveném hřbitově se nachází pomník s 21 jmény československých vojáků, kteří padli v dubnu 1945 pro vlast a národ. Při následné zastávce v obci Štítina jsme vyhledali skromný, ale udržovaný pomník příslušníka I. čs. tankové brigády Ivana Kubince, který byl v těch místech dne 18. dubna 1945 brutálně umučen německými vojáky.

V odpoledních hodinách se delegace ČsOL účastnila tradičního pietního aktu v prostorách Národního památníku druhé světové války v Hrabyni, který ve spolupráci s vedením památníku organizovalo KVV Ostrava v čele s ředitelem plk. Jaroslavem Hrabcem, jenž k přítomným promluvil a ocenil význam celé Ostravsko-opavské operace. Po pietním aktu a prohlídce expozic památníku již následovala cesta zpět do Ostravy, a to Slezské, k památníku u Sýkorova mostu. Zde jsme se účastnili jak pietního aktu „u tanku“, tak u památníku věnovaného Miloši Sýkorovi a pamětní desky na budově blízkého úřadu, jež je věnována památce radisty Ivana Ahepjuka. Po krátkém podvečerním odpočinku v místě ubytování jsme odešli na Masarykovo náměstí, kde jsme se opět setkali se skupinou br. Libora Hrabala, který zde u příležitosti výročí osvobození Ostravy uspořádal koncert a po setmění symbolické zapalování svíček na zmíněném Sýkorově mostu.

Delegace ČsOL uctila v hrabýnském památníku tisíce padlých z dubna 1945

Vyvrcholení ostravských oslav připadlo letos dnem výročí – 30. dubnem – na pondělí a tak jsme i my v obvyklou 10. hodinu dopolední byli připraveni na svých místech v ostravských Komenského sadech před Památníkem a mauzoleem Rudé armády a obětí druhé světové války, který je rovněž národní kulturní památkou.

Více než hodinový pietní akt byl nanejvýš důstojným uctěním památky padlých rudoarmějců a ostravských povstalců a zároveň důkazem o tom, jak Krajské vojenské velitelství Ostrava a statutární město Ostrava dbají na to, aby tato důležitá etapa vítězného tažení druhé světové války neupadla v zapomnění.

Po pietním aktu přijali váleční veteráni a další členové delegace ČsOL milé pozvání ředitele KVV plk. Jaroslava Hrabce na slavnostní oběd, po němž následovalo naše rozloučení a návrat ve večerních hodinách do svých domovů. ■

Květnové vzpomínky

text br. Jiří Filip

foto ses. Marcela Ludvíková, br. Stanislav Pítr, J. Filip

První květnové dny jsou tradičně spojeny s řadou vzpomínkových setkání a pietních aktů, upomínajících na boje a jejich oběti v závěru druhé světové války na evropském kontinentu. Jak víme, hlavním dějištěm krvavého finále byly právě České země.

Hned úvodní pietní akt se však z této řady odlišuje. I letos jsme si na Petříně v pátek 4. května připomněli dílo Milana Rastislava Štefánika v den výročí jeho tragické smrti u sochy umístěné při zdejší hvězdárně. Za skvělé reprezentace vojáků Posádkového velitelství Praha a Ústřední hudby AČR se pietního aktu účastnila mimo jiné 1. místopředsdkyně Senátu PČR Miluše Horská, velvyslanec SR v ČR Peter Weiss nebo předseda Společnosti M. R. Štefánika Vojtech Čelko. Za ČsOL vystoupil s projevem člen PRV ČsOL br. Jiří Vlasák.

Následující den, v sobotu 5. května se br. Vlasák účastnil piety za padlé povstalce na Staroměstské radnici a krátce po poledni doprovázel předsedu ČsOL br. Pavla Budinského při pietním aktu před budovou Českého (Československého) rozhlasu. Br. Jiří Filip téhož dne uctil památku u pomníku věnovaného obráncům mostu Barikádníků. Vedoucí projektu Péče o válečné veterány br. Viktor Šinkovec se

účastnil na druhý den piety na pohřebišti Ďáblice, u pomníku Polských hrdinů v Žernosecké ulici a odpoledne na Kobyliské stělnici na Praze 8.

Pondělí 7. května patřilo pietám na vojenských pohřebištích Olšanských hřbitovů a úterý 8. května, v Den vítězství, se odehrál tradiční pietní akt na Čestném dvoře Národního památníku na Vítkově za přítomnosti předsedy ČsOL br. Pavla Budinského a účastníků druhé světové války a zahraničních válečných a mírových misí.

V dopoledních středečních hodinách 9. května byla na Olšanských hřbitovech uctěna památka padlých sovětských vojáků a v poledne se rovněž na Olšanech odehrál pietní akt u Pomníku padlým příslušníkům policie a četnictva v letech 1938–1945. Zástupci ČsOL se účastnili národní trzny v Terezíně dne 20. května a květnové vzpomínky byly uzavřeny poctou dalšímu Masarykovu spolupracovníkovi Edvardu Benešovi, jehož hrob v Sezimově Ústí jsme dne 28. května, v den výročí jeho narození, navštívili. Dík patří Ministerstvu obrany ČR, které nám poskytlo k této cestě autobus, tak jako v předcházejících letech. Po pietním aktu následovala pro účastníky vítaná prohlídka vily manželů Benešových. ■

Pardubický kraj ocenil válečnou veteránku

Stalo se již tradicí, že Pardubický kraj oceňuje své občany, kteří vykonali něco výjimečného, nebo se o kraj buď zasloužili či propagují jeho dobré jméno. Letos v květnu se ve Východočeském divadle v Pardubicích konalo slavnostní předání ocenění a to Cenou Michala Rabase za záchranu život, Cenou za zásluhy o Pardubický kraj a Medailí hejtmana Pardubického kraje.

Jednou z oceněných byla i válečná veteránka, bývalá příslušnice 2. československé samostatné paradesantní brigády v Sovětském svazu, členka Československé obce legionářské nadporučice v. v. Božena Ivanová, rozená Koutná z České Třebové.

O každém oceněném natočila krajská televize medailon, který byl před slavnostním aktem přítomným promítnut. Návrh na vyznamenání podala Společnost přátel československého opevnění, která pro veřejnost provozuje dělostřeleckou tvrz Hůrka v Králíkách. V jejím podzemí je nainstalována výstava „S padákem nad hlavou“ o výsadcích na protektorátní území a samostatné panely tam jsou věnovány již zesnulému generálu Jaroslavu Klemešovi za „Západ“ a Boženě Ivanové za „Východ“. Vernisáž výstavy se osobně zúčastnila (viz číslo 3/2017 – pozn. red.). Vyznamenána byla za aktivní

účast za osvobození Československé republiky za druhé světové války, za celoživotní vlastenecké postoje a za propagaci armády zvláště v Pardubickém kraji.

A jak na slavnostní předání ocenění v Pardubicích vzpomíná? „Byla jsem na řadě jako poslední a blahopřál mi a cenu předal hejtman Pardubického kraje pan JUDr. Martin Netolický. Publikum mi dlouho aplaudovalo ve stoje. Byl to pro mne velký emotivní prožitek.“

Ještě jsou mezi námi pamětníci

Patří mezi ně válečný veterán z druhé světové války mjr. v. v. Rostislav Stehlík, který se dne 6. dubna 2018 dožil krásného životního jubilea 90 let. Narodil se v obci Ladovka na Volyňsku jako syn Josefa Stehlíka, který se po osvobození Volyňska Rudou armádou hlásil ke vstupu do československého vojska a se svou jednotkou se zúčastnil bojů o Dukelský průsmyk. Jeho otec mu byl příkladem a tak se na počátku roku 1944 chtěl rovněž dobrovolně přihlásit do československého vojska v SSSR. Musel ale čekat ještě půl roku, aby dosáhl odvodního věku. Dne 7. září 1944 se spolu se svým otcem u odvodní komise v Rovnu dočkal. Byl odveden jako elév a po týdenním soustředění, kdy prodělal svůj první vojenský křest v podobě leteckého náletu, byl odeslán k náhradnímu pluku v Sagaduře. Zde byl podroben základnímu výcviku a i zaškolení radisty. Po jeho ukončení byl zařazen do spojovací jednotky složené z pěti spojářů mladších osmnácti let a odeslán na doplnění spojovací čety k 5. dělostřeleckému pluku, který byl umístěn nedaleko Krosna v Rýmanově Zdrůji. S tímto plukem se zúčastnil bojů o Jaslo. Následně byl přidělen jako spojka k náhradnímu pluku, který v tu dobu sídlil již na československém území v Humenném. Byl přidělen k polní poště, která se

pohybovala na čerstvě osvobozených územích s dosahem do předních linií.

Po skončení války se s otcem usadil v Šenově u Nového Jičína, oženil se s Ninou, která mu je po jeho celý život velkou oporou a je otcem, dnes již dospělých dětí, milujícím dědečkem i pradědečkem. Je stále společensky činný, je čestným předsedou OV ČSBS a předsedou Jednoty ČsOL v Novém Jičíně. Za svou celoživotní práci obdržel mnoho ocenění a vyznamenání. K jeho životnímu jubileu mu bylo předáno další a to předsedou ČSBS Jaroslavem Vodičkou Řád ČSBS za dlouholetou podporu svobody a demokracie, ředitelem Krajského vojenského velitelství v Ostravě plk. Jaroslavem Hrabcem pamětní medaile „Svorně k obraně – aktivní zálohy“, starostou města Nový Jičín Jaroslavem Dvořákem zla-

tá medaile „300. výročí narození Ernesta Gideona Laudona“. Místostarostou obce Šenov u Nového Jičína Jaromírem Kadlecem mu byla předána jubilejní plaketa č. 1 novodobé existence obce k jejímu 25. výročí. Mezi pozvanými hosty byl i jeho dlouholetý přítel a místopředseda Československé obce legionářské brig. gen. Václav Kuchynka.

Přejme našemu oslavenci hlavně zdraví, važme si těch, kteří za naší svobodu bojovali na všech frontách s tím, abychom žili v míru. ■

Ocenění válečných veteránů vedoucím Úřadu vlády Radkem Augustinem

text br. Jiří Filip
foto Úřad vlády ČR

Vedoucí Úřadu vlády České republiky Radek Augustin uspořádal v Hrzánském paláci dne 7. května 2018 slavnostní setkání s válečnými veterány u příležitosti 73. výročí konce druhé světové války a Dne vítězství 8. května 1945. Pozvaným vzácným hostům byly při této příležitosti předány pamětní medaile Úřadu vlády ČR.

Oceněnými byli mimo jiné místopředsedové ČsOL br. gen. Emil Boček, gen. Václav Kuchynka a pplk. Tichomír Mirkovič, dále generálové Miloslav Masopust, Pavel Vranský a bývalý náčelník GŠ AČR Josef Bečvář, ale i válečná veteránka Božena Ivanová a náměstkyně MO ČR Alena Netolická.

„Chceme jménem Úřadu vlády České republiky tímto oceněním prokázat čest a úctu žijícím veteránům druhé světové války, od jejíhož konce uplynulo 73 let. Váleční veteráni jsou pozitivním příkladem pro všechny občany České republiky svým vlastenectvím a hrdinstvím v boji. Při dnešním ceremonálu jsme připomněli také jejich spolubojovníky a spolubojovnice, kteří položili život v boji za vítězství nad nacismem a za osvobození Československa,“ uvedl k oceněným Radek Augustin. ■

Opustili naše řady

PAVEL VRANSKÝ

Byl jedním z posledních žijících československých letců britského Královského letectva (RAF). Bojovník od Tobruku a radiotelegrafista bombardéru brigádní generál Pavel Vranský se narodil 29. dubna 1921 v Lipníku nad Bečvou do židovské rodiny jako Pavel Wechsberg. Jeho matka byla matematicka a otec

byl chemik. Dětství prožil ve Frýdlantu nad Ostravicí, obecnou školu navštěvoval v Bohumíně a v Moravské Ostravě studoval reálné gymnázium a na přelomu let 1937 a 1938 navštěvoval vyšší odbornou školu mlékárenskou a sýrařskou v Kroměříži.

Po okupaci Československa ale musel kvůli svému původu ze studií odejít. Spolu se svým otcem odjel do Polska, kde v roce 1939 narukoval do řad Československého legionu. S ním se dostal v září 1939 do sovětského zajetí, z něhož byl propuštěn na jaře 1941. Přesunul se s dalšími vojáky na Blízký východ a bojoval v Sýrii a u Tobruku. Na podzim 1942 vstoupil do řad RAF, kde sloužil jako radista a střelec u 311. československé bombardovací peruti, která byla v té době nasazena na protiponorkové hlídkování nad Atlantikem. Celkem nalétal asi 600 operačních hodin.

Po válce, kterou přežil i Vranského otec a bratr, zatímco matka zmizela beze stopy v minském ghettu, zůstal u léčení. Krátce působil u vojenské dopravní letky mezi Londýnem a Prahou, v roce 1946 odešel do civilu a nastoupil k Československým aeroliniím. Poté až do roku 1970 pracoval na ministerstvu dopravy. Po roce 1989 se Vranský angažoval ve veteránských organizacích, mimo jiné v Československé obci legionářské. Byl dvojnásobným nositelem Československého válečného kříže 1939, trojnásobným držitelem medaile Za chrabrost, nositelem medaile Za zásluhy 1. stupně a jiných českých i britských vyznamenání. Dne 8. května 2017 jej prezident Miloš Zeman jmenoval brigádním generálem.

Generál Vranský byl i přes svůj vysoký věk veřejně činným, vyjadřoval se do médií k aktuálním tématům a účastnil se pravidelně řady společenských a vzpomínkových akcí. Zemřel dne 24. června 2018. Zabezpečení a organizace posledního rozloučení, které za početné účasti proběhlo dne 29. června 2018 ve strašnickém krematoriu, se ujala Československá obec legionářská, aby tak vzdala poslední hold svému významnému členovi.

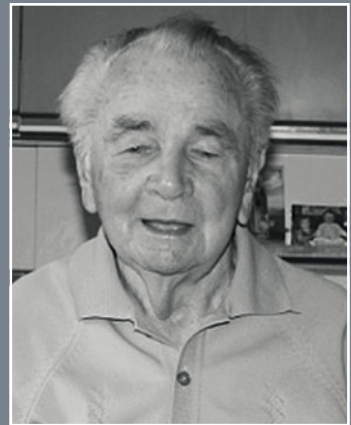
ZDENĚK JANDORA

Dne 16. července 2018 zemřel partyzán Zdeněk Jandora. Rodák z Archlebova na Hodonínsku (*13. října 1924) žil od svých dvanácti let ve Vsetíně, kde jeho otec dostal ve zbrojovce v roce 1937 práci. Zde se Jandora po tříleté učňovské přípravě vyučil v roce 1943 oboru kovosoustružník.

V průběhu roku 1944 se přidal se svým starším bratrem Štěpánem k místní skupině vedené Adolfem Fabiánkem. Skupina se později včlenila do partyzánského oddílu Jonáš pod velícím Valentínem Gáby. Oddíl měl čtyři čety a dvě zpravodajská družstva.

Partyzánům ze Vsetína se tehdy říkalo městští. Nebojovali v lesích. Spíše zabezpečovali zpravodajskou službu. Vzkazy pak dál přenášeli například při fotbalových utkáních v okolních vesnicích. Někteří z hráčů z těchto dědin byli partyzánské spojky.

V pátek 4. května 1945 začalo ve Vsetíně povstání. Ten den Jandora s bratrem nešli do práce. Podařilo se zničit několik transformátorů, přes které byla dodávána elektřina do Zbrojovky. Výroba byla zastavena. V dopoledních hodinách byli ale se svým bratrem zajati německými vojáky a internováni v jedné z místních stodol. Po několika hodinách byli vyvedeni a použiti jako živé štíty proti postupujícím osvoboditelům. Při jedné z přestřelek byl Janderův bratr postřelen. Naštěstí ne vážně, a tak se oběma bratrům podařilo v příhodnou chvíli ze skupiny zajatců utéct. Jandera se o svého bratra postaral a dopravil jej do nemocnice. Propouštěcí list z partyzánské činné služby převzal ve Vizovicích 26. května 1945.

JOSEF KULICH

Narodil se 17. dubna 1924 v obci Stromovka na Volyni v tehdejší Polsku. Vychodil sedm tříd obecné polské školy a poté navštěvoval Českou matiční školu v Lutsku. Na Volyni prožil sovětskou i nacistickou okupaci a 23. března 1944 vstoupil do tvořícího se 1. československého armádního sboru,

kde byl zařazen k tankistům. Absolvoval poddůstojnickou školu v Rusově v Besarábii a s 1. československým armádním sborem prošel boji v Kivercích, u Jasla i Krosna, kde byl zraněn střepinou a utrpěl průstřel nohy, účastnil se Karpatko-dukelské operace, Ostravsko-opavské operace a dalších osvobozovacích bojů na území Československa. Po válce se usadil v Břvanech u Loun a soukromě hospodařil, ovšem po kolektivizaci zemědělství se vyučil strojevedoucím a dalších třicet let pracoval na drahách. Nakonec se usadil v Lounech. Manželka Marie Kulichová, rozená Linhartová, rovněž byla volyňská Češka z Mirohoště a také se účastnila bojů v řadách 1. československého armádního sboru. Josef Kulich zemřel 9. července 2018.

Návrat památníku padlým legionářům 4. čs. střeleckého pluku

text br. Jiří Charfreitag
foto Robin Štrégl a ses. Marcela Volfová

Když byl v září roku 1917 zřízen 4. československý střelecký pluk ruských legií, nikdo tenkrát netušil, zda se jeho příslušníkům podaří vybojovat kželečný samostatný stát. Cíl jejich snažení byl dosažen 28. října 1918, ale návrat příslušníků do vlasti trval další dva roky. A právě dne 13. června 1920 nastala dlouho očekávaná chvíle návratu příslušníků tohoto pluku do vlasti. O den později jeho příslušníci přijeli do Hradce Králové, do města, které se stalo pro Pěší pluk 4 Prokopa Velikého na mnoho let domovem.

A právě plukovní oslavy v roce 1937 vyvrcholily slavnostním odhalením památníku, věnovaného padlým legionářům pluku. Na samotném památníku, který symbolicky strážila socha vojáka prvorepublikové armády, byly vytesány jména padlých

dobrovolníků a osazena plastika oblíbeného velitele pluku, poručíka Jana Gayera. Plastika muže, který padl v čele své jednotky při počátečních bojích s bolševiky v červnu roku 1918 u Lipjag. Tento důstojný památník však na svém místě setrval pouhé tři roky. Nacistická zlovůle musela smazat odkaz na hrdé československé vojsko, a tak byl pomník v červenci 1940 odstraněn. Křižovatka ulic Divišova a Československé armády tak od této chvíle zela prázdnotou a stala se tichým symbolem nejen nacistické okupace, ale také smutného osudu našeho státu po roce 1948. Jak by si také mohli lidé připomínat muže, kteří se zbrani v ruce potlačovali bolševické hnutí. O návrat památníku na své místo se začalo hovořit ihned po demokratizaci našeho státu v roce 1989, nicméně všechny snahy vždy končily v ideové rovině. Zcela zlomovým pro obnovu památníku se stal rok 2015, kdy se podařilo získat podporu ateliéru HUDAK, který sestavil studii a začal komunikovat s dotčenými orgány. V té samé době, shodou okolností, zavítal do Hradce Králové Legiovlak, při jehož zahájení primátor města jasně garantoval, že se město zaslouží o návrat památníku na své místo. Své slovo dodržel. Přesto od této chvíle vše trvalo další tři roky usilovných jednání a prací na samotné obnově památníku.

Dne 7. června 2018, tedy přesně 100 let od skonu Jana Gayera, došlo na poslední fázi obnovy památníku před tím, než mohl být veřejnosti odhalen. V tento den totiž byly z umělecké slévárny HVH v Horní Kalné přivezeny bronzová socha vojáka a replika plastiky poručíka Jana Gayera. Po sto letech od jeho úmrtí se jeho podobizna vrátila na obnovený památník. Tím byla téměř celá obnova památníku dokončena a zbývalo jen několik desítek hodin do slavnostního odhalení.

Neděle 10. června 2018 se již od rána nesla ve slavnostním duchu. Od ranních hodin se zaplňovaly Žižkovy sady, které přes ulici sousedí s památníkem, dobovými tábory a muži

v historických stejnokrojích. Cílem jejich snažení bylo navození atmosféry, která panovala při odhalení památníku v roce 1937. Tři hodiny po poledni se již uniformované jednotky s prapory seřadily na Bačkově náměstí, odkud za doprovodu dechového orchestru vyrazily v průvodu městem. Poté, co průvod zastavil u zahaleného památníku, a čestné jednotky nastoupily na připravená místa, mohl být zahájen samotný ceremoniál. Na samotný začátek byly do připravené niky uloženy prsti z bojišť od Zborova, Terronu a Doss Alta, jejichž vložení byl památník zcela dokončen. Tento čestný úkol připadl bratru předsedovi Pavlu Budinskému, primátorovi města Hradec Králové panu MUDr. Zdeňku Finkovi a řediteli KVV Hradec Králové plk. Karlu Filipovi. Po instalaci a zapálení věčného ohně přišlo na řadu odhalení památníku. Krom tří, dříve jmenovaných se odhalení

účastnil též vnuk velitele 4. čs. střeleckého pluku pan Vladimír Vobrátilek a za Nadační fond projektu Legie 100 br. Milan Mojžíš. Následovaly projevy pana primátora, dekorování praporu Československé obce legionářské stuhou města a symbolické předání památníku bratrem předsedou. Při této slavnosti

příležitosti byly též uděleny pamětní listy těm, kteří se zásadní měrou zasadili o obnovu památníku. Ocenění převzal za město Hradec Králové primátor města MUDr. Zdeněk Fink, za ministerstvo obrany plk. gšt. Eduard Stehlík, za Nadační fond Legie 100 br. Milan Mojžíš, za ateliér HUDAK Ing. arch. Lukáš Hudák, za uměleckou slévárnu HVH paní Vladana Vajsová, autorka sochy paní Paulina Skavova, za jednotu ČsOL v Hradci Králové br. Vladimír Novotný a za Muzeum východních Čech v Hradci Králové paní PhDr. Jaroslava Pospíšilová. Po zaslouženém potlesku výše jmenovaným již byly položeny květinové dary a v podání Českého chlapeckého sboru BONI PUERI zazněla československá státní hymna. Samotným závěrem byla uctěna památka padlých minutou ticha a troubením večerky.

Děkuji všem, kteří nám pomohli s obnovou tohoto symbolického památníku, a pevně věřím, že se stane nedílnou součástí veřejného života hradeckých občanů, stejně jako tomu bylo před 81 lety. ■

Po předání praporu čs. jednotkám na Piazza Venezia v Římě dne 24. května 1918 odchází po schodišti pomníku krále Vittoria Emanuela II. předseda italské vlády Vittorio Emanuele Orlando v doprovodu gen. Milana Rastislava Štefánika

HORKÉ JARO OSMNÁCTÉHO ROKU V ITÁLII

br. Milan Mojžíš, ses. Marcela Volfová
foto ses. M. Volfová, br. Milan Mojžíš, archiv ČSOL

Československá obec legionářská se jako jedna z mála institucí a organizací několik let poctivě připravovala na oslavu 100. výročí vzniku našeho samostatného státu, a tak se stala důležitým aktérem v rámci celorepublikových připomínek 100. výročí událostí mapujících rok 1918. Vedle vládního projektu Společné století je obec partnerem desítek měst, obcí, muzeí, organizací, spolků a všech zájemců o naši historii. Je velmi potěšující, že jsme se postupně stali i partnery našich zastupitelských úřadů v zemích, kde v rámci bojů první světové války působila naše zahraniční armáda.

Po úspěšné loňské národní pouti ke Zborovu má ČSOL velmi úzké vztahy s velvyslanectvím ČR na Ukrajině a s jeho generálním konzulátem ve Lvově, a tak jsme si počátkem března, i přes velkou vzdálenost a zimní počasí, bez problémů a za širokého zájmu veřejnosti připomenuli 100. výročí bojů u Bachmače. Zrovna tak máme, prostřednictvím přidělence obrany ČR v Paříži, úzké vztahy s naším zastupitelským úřadem ve Francii a díky neúnavné práci našeho přítele PhDr. Jozefa Špánika a s podporou paní velvyslankyně PhDr. Hany Hubáčkové i s naším velvyslanectvím v Římě. A právě klíčové události v Itálii z jara 1918 jsme si v Římě v květnu 2018 připomenuli. Do Itálie vyslala svou zpravodajskou skupinu i České televize. V jejím čele stanul Karel Rožánek, který se zajímá o historii našeho státu a dlouhá léta s ČSOL spolupracuje.

Po rozpadu východní fronty na podzim roku 1917 a zahájení jednání o separátním míru, vyhlásil prezident Spojených států amerických Woodrow Wilson 8. ledna 1918, v projevu k americkému Kongresu, 14 bodový program podmínek všeobecného míru. Hlavním cílem americké politiky bylo

odstranění německého vlivu ve střední Evropě, narušení spojení Vídně a Berlína a federalizace Rakousko-Uherska. To ale znamenalo, že Spojenci v té době stále ještě nepožadovali rozpad habsburské říše. Vedoucí představitelé našeho zahraničního odboje tak museli v boji za samostatný stát vyvinout ještě větší aktivity. Předseda ČSNR profesor T. G. Masaryk dokončil jednání o evakuaci čs. sboru v Rusku a poté odjel do USA, aby zde získal podporu ke vzniku samostatného státu nejenom od krajanských spolků, ale i od samotného prezidenta W. Wilsona. Ve Francii tajemník Československé národní rady E. Beneš usilovně pracoval na formování čs. armády a Milan Rastislav Štefánik poté, co v USA sjednotil krajanské hnutí, odjel do Itálie, aby zde dokončil jednání o vzniku čs. jednotek.

Počátky československého zahraničního vojska v Itálii byly nejspložitější ze všech zemí, kde československé legie vznikaly. V Itálii nebyla před válkou žádná krajanská komunita, která by vyvíjela spolkovou činnost jako v Rusku, Srbsku nebo ve Francii. Národnostní poměry Rakousko-Uherska mezi italskou veřejností nebyly tedy tak známé a svoji negativní roli sehrála i tradice nasazení rakouské armády proti Italům v uplynulých staletích. Propagační činnosti krajanů a formování zajatců pomohly opakované návštěvy M. R. Štefánika a E. Beneše v Itálii a jednání s jeho představiteli. Ale italská vláda neměla o rozpad Rakouska-Uherska zájem. Bála se vzrůstajícího panslavismu a jeho vlivu na sousední jihoslovenské národy. Vše se ale změnilo v říjnu 1917 po porážce Italů rakousko-německou ofenzívou u Caporetta, která vedla k obměně italské vlády, do jejíhož čela usedl dosavadní ministr vnitra V. E. Orlando a velitelem italské armády byl jmenován generál Diaz. Oba dva muži byli více nakloněni jednáním o zformování čs. vojska v Itálii. Prvními jednotkami, které vznikly již na podzim 1917 improvizovaně z potřeb italských nižších velitelů a ještě bez souhlasu italské vlády, byly oddíly výzvědků zformované u štábů některých italských armád. Obměněná vláda rozhodla o využití zajatých Čechů a Slováků v pracovních oddílech mimo válečné operace. Po silném italském nátlaku na Odbočku ČSNR v Itálii odjelo v březnu 1918 postupně sedm pracovních praporů do mantovské provincie na budování II. a III. sledu obrany. Jednalo se o 9 500

mužů v italských stejnokrojích s červenobílou stužkou na čepici a na levém rukávu, ovšem beze zbraní.

S postupem italské vlády zásadně nesouhlasilo vedení ČsNR, a proto M. R. Štefánik opět přijel do Itálie, aby využil své kontakty a dosáhl změny v přístupu italské strany. Částečně mu k tomu pomohla i nespokojenost části italských politiků s cíli Dohody ohledně rozpadu Rakouska-Uherska. Itálie vstoupila do války na straně Spojenců s vidinou velkých územních požadavků, které by se hůře realizovaly, pokud by monarchie zůstala zachována. Již 27. března byl tedy pověřen generál Andrea Graziani úkolem vypracovat a realizovat plán na vybudování československého vojska. Dalším významným přínosem k dokončení úsilí o vybudování čs. armády v Itálii byl Kongres utlačovaných národností Rakousko-Uherska, který se konal v Římě ve dnech 8. až 10. dubna 1918 a jehož účastníci deklarovali právo na sebeurčení a na hospodářskou i politickou nezávislost. Deklaraci přijatou kongresem oficiálně schválil předseda vlády V. E. Orlando. Vyvrcholením všech těchto aktivit se stal 21. duben 1918, kdy italská vláda podepsala s Československou národní radou, zastoupenou M. R. Štefánikem, Smlouvu o zřízení samostatné československé armády v Itálii. Itálie se tímto krokem současně stala i první zemí Dohody, která uznala ČsNR v Paříži jako vládu budoucího československého státu.

Již před podpisem smlouvy byl zahájen nábor u pracovních oddílů a v zajateckých táborech, který se setkal s velkým ohlasem. Ve Folignu bylo zřízeno velitelství divize a město již 22. dubna uvítalo první československé vojáky. Do 26. dubna byly postaveny čtyři střelecké pluky. Každý pluk měl tři prapory o třech pěších a jedné kulometné rotě, jednu údernou čet (arditi), dále štábní rotu, velitelství služeb, hudbu, zákopníky a další podpůrné jednotky. Velitelství divize, 12. čs. střelecká brigáda, 33. čs. střelecký pluk a náhradní těleso byly umístěny ve Folignu, velitelství 11. čs. střelecké brigády a 31. čs. střelecký pluk v Perugii, 32. čs. střelecký pluk v Assisi a 34. čs. střelecký pluk ve Spoletu. Vnitřní úřadování v divizi bylo italské, velení však od počátku české. Poddůstojníci a velitelé čet byli totiž Češi a Slováci, velitelé rot, praporů, brigád, štábní důstojníci a příslušníci speciálních a týlových jednotek pak byli Italové. Divize obdržela uniformy alpských střelců včetně klobouku se

Odchod posledních československých dobrovolníků z Paduly dne 25. května 1918. V průvodu dobrovolníci Čapek, Havlena, Jaroch, Janák a další.

sokolím perem, který nosily elitní italské horské jednotky. Divize i s italským personálem čítala kolem 12 000 lidí. Přestože českoslovenští dobrovolníci již byli vycvičeni rakousko-uherskou armádou, bylo nutné jejich výcvik obnovit a seznámit je s italskými zbraněmi, výstrojí a vojenskými předpisy. Výcvik byl veden v sokolském a demokratickém duchu. ■

Připomínka 100. výročí přísahy čs. legií v Římě

Natáčení reportáže České televize u pomníku pohřbených čs. zajatců a legionářů v Sulmoně

Po nepřetržité noční jízdě, při které se střídali 3 řidiči, dorazil transportér ČsOL v úterý 22. května 2018 ráno do Sulmony. Zde jsme počkali na zpravodajskou skupinu ČT s doktorem Špánikem, abychom společně na místním hřbitově vzdali čest zde pochovaným rakousko-uherským zajatcům, kteří v místních zajateckých táborech zemřeli během svého zajetí. Stuhu u věnce urovnal br. Marcel Hoblík, jehož prastrýc Jindřich se v zajateckém táboře v Sulmoně přihlásil do čs. legií, ale ještě před svým zařazením do vojska, zemřel 21. září 1918 v táborové nemocnici. Následoval pietní akt s italskými přáteli v klášteře u pamětní desky, kterou zde instalovala ČsOL v loňském roce. Po krátké prohlídce klášteře, kde probíhá postupná rekonstrukce, jsme se přesunuli do města Avezzano. Také v tomto městě byl v průběhu první světové války velký zajatecký tábor, odkud odcházeli dobrovolníci do čs. legií. I zde vyjednal Jozef Špánik osazení pamětní desky, kterou vyrobila a přivezla Československá obec legionářská. Na radnici nás přivítal starosta města a krátce pohovořil o historii města, které bylo v roce

Snímek po slavnostním odhalení pamětní desky Československé obce legionářské, věnované vzpomínce na Čechoslováky, kteří byli umístěni ve zdejším zajateckém táboře Campo di Avezzano

1915 zničeno silným zemětřesením, a na jehož obnově se podílelo mnoho zajatců. U pomníku, v místě bývalého tábora, jsme si společně s ním a se zástupci veteránských organizací připomenuli oběti války. V nedalekém parku byla odhalena námi přivezená pamětní deska. Velmi milé bylo setkání se snachou starosty, která pochází z České republiky. Nemohli jsme odmítnout její pozvání na italský oběd do restaurace, kterou se svým manželem provozuje. Po srdečném rozloučení jsme vyrazili do „věčného“ města, kde nás čekal zasloužený odpočinek.

Středa byla věnována vzpomínce na významnou osobnost našeho prvního i druhého odboje – Vladimíra Vaňka. Poté, co si Karel Rožánek přečetl jeho knihu *Moje válečná odyssea*, kterou v loňském roce vydala ČsOL v edici *Paměti*, byl rozhodnut natočit o něm reportáž. V době vypuknutí světové války pobýval Vladimír Vaněk v ruské Oděse a okamžitě vstoupil do formující se České družiny. V listopadu se dobrovolně přihlásil na tajnou rozvědku do Čech. Podařilo se mu dostat do Prahy, informovat domácí politické představitele o činnosti České družiny a následně v uniformě rakousko-uherského vojáka přejít přes frontu do Ruska. Byl povýšen, vyznamenán a v roce 1916 odjel do Londýna za profesorem Masarykem, který ho vyslal do Itálie zorganizovat československý odboj. Jako prvního vysvobodil z internace svého strýce, cukrovarníka z Ferrary Ing. Karla Veselého, který okamžitě v Římě zahájil propagační a organizační činnost. Vladimír Vaněk prováděl výzvědnou činnost pro carskou rozvědku a s jejím krytím a za její peníze navštěvoval vedoucí představitele čs. odboje ve Francii, Itálii a v Británii a posléze působil v Tiskové kanceláři ČsNR ve Švýcarsku, kde získával pro spojení informace z domova. Po válce působil v diplomatických službách a během druhé světové války se zapojil do našeho odboje ve Švédsku a po vyhoštění ve Velké Británii. Na římském hřbitově Cimitero Acattolico proběhl 23. května pietní akt u hrobu Vladimíra Vaňka a Karla Veselého, kterého se zúčastnila jeho dcera Míra B. Vaněk-Schejbal se synem Martinem. Při následném natáčení jsme se od obou dozvěděli

mnoho zajímavých informací o útěku V. Vaňka v roce 1948 do Itálie a jeho životě v emigraci.

Ve čtvrtek 24. května 2018 jsme si připomenuli 100. výročí přísahy čs. legií v Římě. Itálie v den třetího výročí vstupu do války veřejně deklarovala podporu československým legiím. Před monstrózním pomníkem sjednotitele Itálie krále Viktora Emanuela II. v Římě legionáři složili přísahu ČsNR a z rukou italského předsedy vlády V. E. Orlanda obdrželi bojový prapor. Prapor navrhl český malíř Oskar Brázda a vyšíla ho jeho žena Amelie Posse-Brázdová. Později se stal praporem 34. čs. střeleckého pluku. Slavnost se setkala s velkým zájmem a podporou italské veřejnosti. Účastnil se jí též ministr zahraničí Sonnino a šest dalších italských ministrů, člen francouzské vlády, britský následník trůnu a mnoho dalších významných osobností. Triumfální úspěch u shromážděných

Společný snímek s dcerou starodružiníka Vladimíra Vaňka paní Mirou B. Vaněk-Schejbal a jejím synem Martinem před římským hřbitovem Cimitero Acattolico

Příchod čestných hostů po schodišti pomníku krále Vittoria Emanuela II. v Římě dne 24. května 1918 u příležitosti přísahy čs. dobrovolníků v Itálii, v popředí italský generál Andrea Graziani

dvů římského publika měl projev člena Československé národní rady v Paříži Milana Rastislava Štefánika.

Po pietním aktu u pamětní desky M. R. Štefánika, která byla vzhledem k rekonstrukci objektu pojišťovny Generali umístěna ve vjezdu do budovy, byla zahájena česko-slovensko-italská historická konference. Na ní jsme se setkali nejen s italskými historiky, ale i s přáteli z Nádácie M. R. Štefánika ze Slovenska. Součástí konference bylo i předání pamětních medailí ČsOL za zásluhy o šíření legionářských tradic u příležitosti tohoto významného výročí velvyslankyni České republiky v Itálii PhDr. Haně Hubáčkové, velvyslanci Slovenské republiky v Itálii JUDr. Jánu Šothovi, Lubici Salvatové Baiocchi, Dott. Sergio Tazerovi, Dott. Daniele Di Loreto a Dott. Walteru De Berardinis. Další účastníci konference obdrželi pamětní mince projektu Legie 100, které u příležitosti 100.

Italská čestná stráž na schodech pomníku Vittoria Emanuela II. v Římě po 100 letech 30. června 2018

výročí přísahy v Římě, ČsOL zhotovila. Po ukončení konference následovalo společenské setkání na střeše budovy pojišťovny s úchvatným pohledem na římské památky. To se již blížila 16. hodina a očekávaný slavnostní akt. Ještě před tím však do Říma dorazila delegace slovenského ministra obrany Petera Gajdoše. To se prostory průjezdu naplno zaplnily slovenskými politiky a vojáky a proběhla druhá ceremonie pokládání věnců u desky M. R. Štefánika i s účastí naší čestné stráže s kopíi historického praporu čs. legií. Bylo velmi příjemné slyšet z úst ministra obrany SR, že československé legie patří mezi tři základní tradice slovenské armády. Z projevu předsedy branně-bezpečnostního výboru šlo lehce nabýt dojmu, že Slovinci měli v čs. legiích v Itálii většinu. Vše opět zachránil ministr obrany, který jako jediný z celé slovenské delegace připomenul společné akce s ČsOL a pozval nás k závěrečnému focení u pamětní desky.

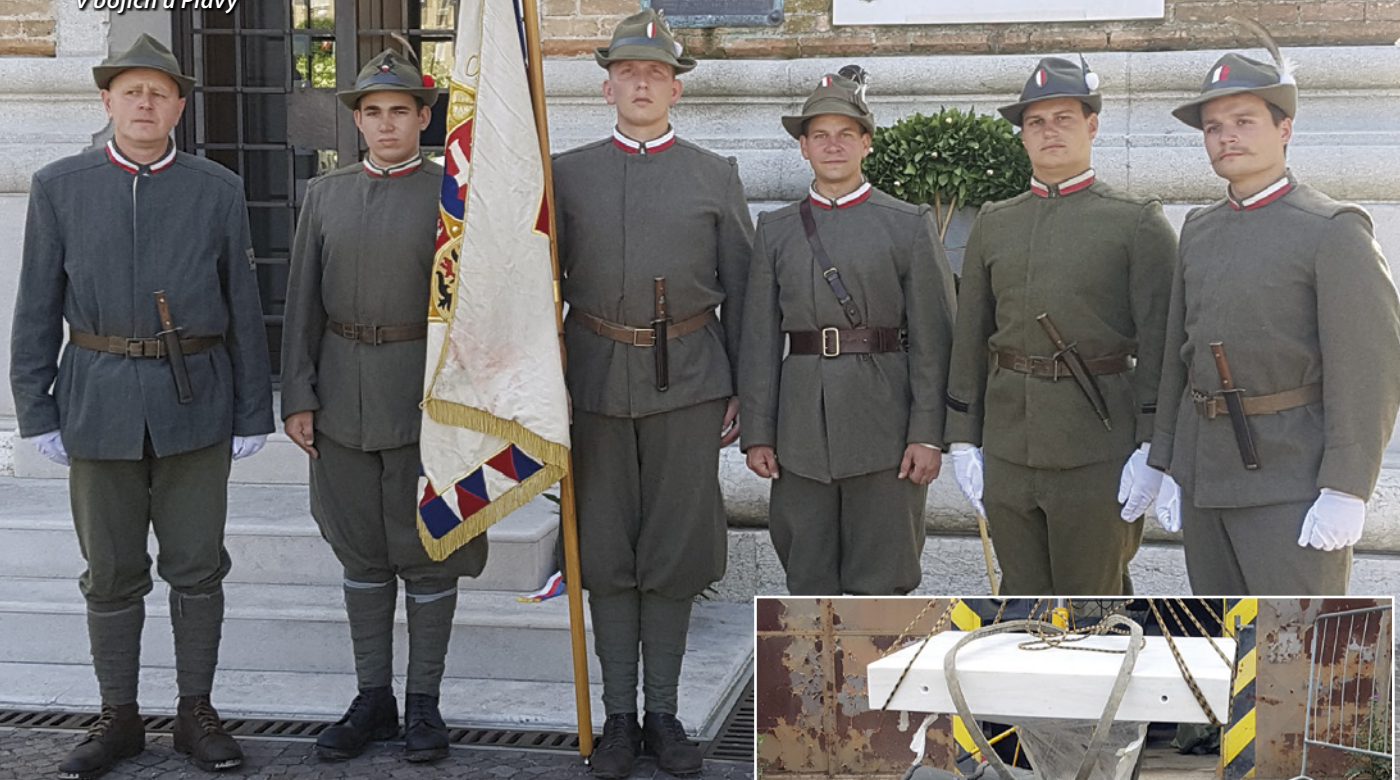

Ministr obrany SR Peter Gajdoš a velvyslankyně ČR Hana Hubáčková u Altare di Patria – oltáře vlasti

Nic již nebránilo k příchodu k pomníku Viktora Emanuela II. Na schodech stáli nastoupení příslušníci italské čestné stráže a na plošině u Altare di Patria – oltáře vlasti s hrobem neznámého vojína, italská hudba, čestná jednotky italské armády, italská důstojníci s modrou šerpou a šavlí a slovenská delegace. Čestné a nepřehlédnutelné místo v první řadě zde měla i naše čestná stráž v uniformách italských legií s historickým praporem. Za vysokých teplot, na bílém schodišti a bílé plošině bez jakéhokoliv stínu proběhla pompézní italská ceremonie. Po schodech kráčeli s věnci dva příslušníci slovenské čestné stráže a dva členové ČsOL v historických uniformách. Za nimi pak velvyslankyně ČR Hana Hubáčková, ministr obrany SR Peter Gajdoš, velvyslanec SR Ján Šoth a italský NGŠ generál C. Graziano. Za nimi pak slovenský NGŠ genpor. D. Zmeko, velitel Říma gen. A. Biancafarina, vysocí italská důstojníci a za českou stranu rada velvyslanectví ČR Jozef Špánik a tajemník ČsOL kpt. v záloze Milan Mojžíš. Ceremonie byla pro každého z nás neopakovatelný slavnostní zážitek a důstojně připomenula 100. výročí pro nás tak významné události. Slavnostní kladení věnců bylo zakončeno večerkou.

Nastalo loučení, při kterém poděkovala paní velvyslankyně Československé obci legionářské za vzornou reprezentaci České republiky a za doprovod při ceremonii. Ujistili jsme se, že se nevidíme letos naposledy a že se ani ne za měsíc sejdem v Coneglianu. ■

Stejnokrojovaní členové ČsOL před nově osazenou pamětní deskou, připomínající účast našich vojáků v bojích u Piavy

Odhalení pamětních desek ve Fossaltě

Jako první vyrazila večer 14. června k Piavě skupina členů ČsOL v historických uniformách, aby se následující den podílela na odhalení tří pamětních desek věnovaných účasti československých dobrovolníků v bojích u Fossalta a smrti sokolského cvičitele Jana Čapka.

Jan Čapek se narodil 17. června 1876 v Michli u Prahy. Před válkou pracoval v dolech v Orlové, ale především se angažoval v Sokole, kde byl zvolen náčelníkem Sokolské župy moravsko-slezské. Po vypuknutí války byl v roce 1915 jako politicky nespolehlivý poslán na frontu. Ještě téhož roku se dostal do italského zajetí. V lednu 1917 v zajateckém táboře Santa Maria Capua Vetere spoluzakládal Československý

Bratři z ČsOL se zúčastnili v Itálii jak rekonstrukce bojů, tak natáčení scén pro připravovaný dokumentární seriál

Transport bezmála půltunové mramorové pamětní desky do italské Cittadely

dobrovolnický sbor. Tato největší revoluční československá zajatecká organizace měla pod jeho vedením 10 000 členů, kteří tvořili základ československých legionářských jednotek v Itálii. Také on vstoupil jako řadový voják do I. praporu 33. čs. střeleckého pluku a spolu s ním se zúčastnil protiútoků 17. června 1918 podél kanálu Fosseta. V průběhu boje naši vojáci spatřili, jak z rakouského kulometného hnízda někdo mává bílým praporkem. Poté co se k němu Jan Čapek přiblížil, byla z hnízda zahájena smrtící palba, které na místě podlehl.

Na jaře letošního roku se spojil br. Tomáš Rusek s italským historikem Bruno Marcuzzem a společně se jim povedlo iniciovat osazení pamětní desky připomínající účast našich vojáků v bojích u Piavy na kostel ve Fossaltu a desky připomínající smrt Jana Čapka na průčelí restaurace nacházející se nedaleko místa, kde Jan Čapek, v den svých čtyřicátých druhých narozenin, zemřel. Naši bratři se v pátek 15. června v historických uniformách účastnili odhalení obou pamětních desek a poté přešli do nedalekého Meola, kde byla odhalena další pamětní deska, informující, že zde byl Jan Čapek, až do svého převozu do vlasti, pohřben. Ještě jeden důležitý úkol naše čelní skupina tento den plnila. Na přání Jozefa Špánika se jí podařilo dopravit půl tunovou mramorovou pamětní desku do Cittadely, aby mohla být ve čtvrtek 21. června poutníky ČsOL slavnostně odhalena. Zvláště Jiří Charfreitag vlastníma rukama ověřil, že 430 kg, je daleko těžší než 340 avizovaných kilogramů. O víkendu se naši bratři zúčastnili vojensko-historické rekonstrukce bojů na italské frontě u Piavy a podíleli se na natáčení bojových scén pro připravovaný dokumentární seriál o čs. legiích. V úterý 19. června pak již čekali v Kobaridu na poutníky ČsOL, kteří sem autobusem dorazili. ■

Legionáři I. praporu 33. čs. střeleckého pluku v zákopech na břehu řeky Piavy

Pout' ČsOL k uctění padlých v bojích na řece Piavě

Ještě před dokončením výcviku našich dobrovolníků byl, na opakované žádosti italského velení, 19. května 1918 odeslán II. prapor 31. čs. střeleckého pluku k posílení výzvědných oddílů. Následně, na konci května, vyslal generál Graziani ke III. armádě I. prapor 33. čs. střeleckého pluku o síle takřka 900 mužů. Ještě dříve než byli příslušníci praporu rozdělení do výzvědných rot, zaútočily 15. června rakouské jednotky na řece Piavě. Při rychlém italském ústupu nebyly všechny naše jednotky včas staženy, následkem čehož byli jejich příslušníci obklíčeni a část zajata a potupně popravena rakousko-uherskou armádou. Prapor se 17. června soustředil u San Donà di Piave a podílel se na odražení rakouského útoku a následném protiútoku podél kanálu Fossetta. Rozhodnými italskými protiútoky a v důsledku porušení pontonových mostů zvýšenou hladinou řeky Piavy, bylo předmostí o délce 20 km zlikvidováno a 24 000 rakousko-uherských vojáků bylo zajato. Do protiútoků se prapor zapojil i 19. června a zajal na 300 nepřátel a ukořistil velké množství materiálu. Rakouská ofenzíva byla zastavena, avšak ztráty československého praporu byly citelné, neboť v bojích padlo 22 vojáků, 177 jich bylo raněno a 18 bylo nezvěstných, z nichž 14 popravila rakousko-uherská armáda jako vlastizrádce. Ztrátu nejbolestivější pak představovala smrt organizátora Československého dobrovolnického sboru (ČDS) Jana Čapka a zajetí a následná poprava pokladníka ČDS Bedřicha Havleny. Boje čs. dobrovolníků byly vysoce ohodnoceny italským tiskem a král Viktor Emanuel III. osobně 4. července v Bassanu vyznamenal legionáře 13 válečnými kříži, 1 stříbrnou a 14 bronzovými medailemi.

A po 100 letech Československá obec legionářská ve spolupráci s Ministerstvem obrany ČR zorganizovala pout'

do severní Itálie, abychom se hrdinství a obětí československých vojáků poklonili. Cesta začala v podvečerních hodinách 18. června u kasáren gen. Píky, kde se sešli účastníci poutě z řad členů ČsOL, Církve československé husitské a studentů z vojenské školy v Moravské Třebové.

Při cestě na jih promítl tajemník ČsOL br. Milan Mojžíš film Atentát, abychom si připomenuli boj sedmi statečných československých parašutistů v pravoslavném chrámu sv. Cyrila a Metoděje, od kterého právě onoho dne uplynulo již 76 let. Naší první zastávkou, poté co jsme cestou obdivovali rakouská a italská pohoří, byla v úterý ráno slovinská pohraniční pevnost Kluže, kterou jsme si prohlédli společně s přilehlými chodbami vytesanými ve skále. Následoval přesun na první pietní akt, který se uskutečnil v nedalekém Kobaridu na vojenském hřbitově s ostatky rakousko-uherských vojáků. Zde se naše výprava setkala s výpravou našich bratří, vedenou tajemníkem projektu Legie 100 br. Jiřím Charfreitagem, kteří putovali po Itálii již od pátku 18. června. Před pietním aktem byly vytvořeny čestné stráže k praporům a ke státní vlajce a role kladečů věnců se již tradičně na výbornou, a to po celou dobu poutě, zhostili studenti a studentky z Vojenské střelené školy a Vyšší odborné školy MO v Moravské Třebové. Následovala krátká prohlídka osárie a pěší přesun do nedalekého vojenského muzea, kde nás kromě vystavených exponátů čekal i krátký film o zdejších bojích za první světové války. Tak jsme se dozvěděli o 11 krvavých italských ofenzívách na řece Soči (Isonzo) a 12. vítězně rakousko-německé, která posunula bojovou linii odsud až na řeku Piavu. Následoval přesun do Itálie a zastávka ve městě Gorizia s prohlídkou místního vojenského muzea v hradbách pevnosti, tyčících se na kopci nad městem. Zde jsme viděli interpretaci bojů na Soči z italské strany.

Společná fotografie účastníků legionářské poutě po pietním aktu u Osária u Redipuglia, místa posledního odpočinku 100 000 padlých v bojích na řece Soči

Poslední zastávkou prvního dne bylo městečko Redipuglia. Na vojenském hřbitově s ostatky rakousko-uherských vojáků nás již očekával příslušník oddělení válečných hrobů italského ministerstva obrany, který se s námi zúčastnil pietního aktu na zdejší hřbitově a i na nedalekém italském Osáriu, kde je pohřbeno na 100 000 padlých v bojích na řece Soči. Obrželi jsme od něj odborný výklad a zavedl nás do vojenského muzea III. italské armády, která zde bojovala. Bratru tajemníkovi se též pokoušel najít místo pohřbení prastrýce, který nedaleko odsud při 8. italské ofenzívě v říjnu 1916 padl. Četař 91. budějovického pěšího pluku František Štěpán padl při ústupu a byl Italy nejspíše pohřben do některého z hromadných hrobů. Po krátkém odpočinku následoval přesun do Lido di Jesola, kde jsme byli po dvě noci ubytováni a kde jsme se setkali s Jozefem Špánikem z českého velvyslanectví v Římě, který nás několik dnů doprovázel. Teplé večerní počasí a vlny Jaderského moře mnozí využili k relaxaci a ochlazení před dalším náročným dnem.

Ve středu 20. června nás totiž čekal nejnáročnější program celé pouti, co se počtu pietních aktů týče. Vše odstartoval pietní akt ve městě San Stino di Livenza, kde jsme společně s představiteli města uctili zde popravené legionáře Aloise

Pietní akt u pamětní desky střelce Jana Čapka ve Fossaltě

Herziga a Františka Turpiše. Další popravené legionáře – Vincenca Hytla, Václava Řípu, Františka Tomaidese – jsme si připomněli v nedalekém Oderzu, kde se pietního aktu opět zúčastnili představitelé města, veteránských organizací a místní historik, zabývající se boji na Píavě. Zajaté a popravené legionáře Karla Cudlína, Františka Koudelku a Rudolfa Kouřimského jsme vzpomínkou a věncem uctili u pamětní desky v Piavonu. Následoval přesun do Fossalta, kde jsme se nejprve zastavili v centru městečka u desky, kterou odhalili naši bratři o pár dní dříve a která nese nápis: „Na památku Čechoslováků, kteří u této řeky zůstali. U příležitosti stého výročí Velké války.“ Po společné fotografii jsme přišli k řece Píavě, kde probíhaly v roce 1918 boje a kde byl raněn Ernest Hemingway. Povídá se, že se šel podívat na místa, kde přešel frontu český poručík c. a k. (krakovského) 56. pěšího pluku Stinný, který přinesl Italům cenné informace o připravované rakousko-uherské ofenzívě. Další pamětní deskou, kterou v předchozích dnech odhalili naši bratři, byla deska věnována Janu Čapkovi a všem „kteří zde bojovali za právo na sebeurčení.“ Deska se nachází na objektu restaurace rodiny Doretto, která přání umístit zde pamětní desku vyšla maximálně vstříc. Pohostinnost majitelů domů jsme poznali i při následném společném obědě. Tomu předcházela slavnostní připítek na zahradě restaurace a předání ocenění a upomínkových darů představitelům města i historikovi Bruno Marcuzzovi. Po výtečném obědě nás čekal přesun do San Dona

Uctěna byla i památka dalšího významného organizátora čs. legií v Itálii Bedřicha Havleny, jehož smrt na rakouské oprátce připomíná pamětní deska v San Dona di Piave

Účastníci legionářské poutě po slavnostním odhalení mramorové pamětní desky na vojenském hřbitově ve městě Cittadela

di Piave k pamětní desce legionáře Bedřicha Havleny, kterého jsme, stejně jako předchozí, uctili položením věnce a minutou ticha.

Jeho osud je obzvláště tragický. Jako berní úředník v Žamberku a aktivní Sokol byl po vypuknutí světové války ve 26 letech odveden na frontu. V roce 1915 se mu podařilo dostat se do italského zajetí a v lednu 1917 se stal zakládajícím členem Československého dobrovolnického sboru a vykonával funkci pokladníka. Vstoupil do italských legií a při průzkumné činnosti na řece Piavě byl zajat a rakousko-uherskou justicí odsouzen k trestu smrti. Při popravě ráno 21. června šibeniční ráhno pod tíhou jeho těla povolilo a Havlena spadl do příkopu. Dle práva měl být tedy propuštěn, neboť rozsudek byl vykonán (liteře zákona bylo vyhověno), ale odsouzenec zůstal mimořádným způsobem naživu. To však velitel divize nehodlal připustit a nařídil, aby trest smrti byl vykonán. Odpoledne byl tedy opět přiveden k šibenici, na kterou se zavěsil oběma rukama, aby ji vyzkoušel, je-li dobře připravena. „Dobré je to“, pravil, „ale příliš nízké – moje nohy by dosahovaly až k zemi, takže bych se nemohl udusit“. Žádal tedy, aby mu pod nohama byl vykopán důlek, což také pomocníci katovi učinili. Nato Havlena vystoupil na prázdnou bedničku od šrapnelů, ovinul si sám kolem krku oprátku a požádal katy, aby bedničku podtrhli.

Poslední vzpomínkový akt proběhl v Calvecchii na předměstí San Dona di Piave, kde je díky ochotě majitelů domů umístěna pamětní deska zde popraveným legionářům Hynkovi Horákovi, Antonínu Kahlerovi, Josefu Křížovi, Emanuelu Kubešovi a Františku Kubešovi. Po položení věnce tajemník ČsOL obdržel od místních alpinistů kopii obrazu Madony donské, kterou si alpinisté přivezli z Ruska. V darovacím projevu jejich předseda připomenul „společný“ ústup od Donu, čímž nám omylem přiřadil tradice slovenské armády. Oficiální část náročného dne jsme zakončili v Meole, kde proběhl malý pietní akt v místě, kde byl původně pochován legionář Josef Čapek. Poté jsme shlédli italskou venkovní výstavu věnovanou čs. legiím a v budově bývalého velitelství generála Diaze si připili s organizátory italským vínem. Na závěr tohoto opět velmi teplého dne všichni po příjezdu do hotelu uvítali možnost jít se ještě před západem slunce osvěžit do moře.

Ve čtvrtek jsme opustili Lido di Jesolo a zamířili do Folliny, kde jsme měli strávit následující tři dny. Cestou nás ovšem čekalo několik zastávek a pietních aktů. První ze zastávek byla v Barbaranu Vicentinu, kde jsme za doprovodu místní

učitelky a historičky paní De Martini navštívili městský hřbitov, u jehož zdi nechal generál Grazziani popraviti osm našich legionářů za údajnou dezerci. Na zdi hřbitova je (prý krví) napsané číslo 8. Paní učitelka nám plynulou slovenštinou, kterou se učí, vyprávěla o svém badání, jež věnuje této popravě i o tom, že je blízko k nalezení posledního spočinutí popravených legionářů. Paní učitelce jsme poděkovali za pěkný výklad a předali jí několik upomínkových předmětů. To nás již čekala hlavní událost tohoto dne a to odhalení pamětní desky na vojenském hřbitově rakousko-uherských vojáků ve městě Cittadela. Zde nás již očekávali zástupci města, Carabinieri, alpinisté a veřejnost. Pietní akt proběhl u hlavního památníku, umístěného uprostřed hřbitova. Poté se přítomní přesunuli ke kostelu, kde na své odhalení čekala mohutná mramorová deska, kterou financovala Československá obec legionářská a kterou sem naši bratři přivezli o pár dní dříve. Pamětní desku věnovanou čs. legionářům a domobrancům pochovaným na vojenském hřbitově odhalili společně se zástupci města tajemník ČsOL br. Milan Mojžíš a rada velvyslanců ČR v Římě Jozef Špánik, který se nejvíce zasloužil o získání povolení k instalaci desky. Následovaly krátké projevy, které pan Špánik překládal pro naše poutníky do češtiny,

Uložení státní vlajky ČR do Sacraia delle Bandiere ve Vittorriu Venetu

Před okamžikem odhalená informační deska v bývalé kapli muzea ve Vittorio Venetu, k přítomným hovoří velvyslankyně ČR v Itálii Hana Hubáčková

a vzájemné předání darů. Po rozloučení s našimi bratry, které po týdnu v Itálii čekala cesta zpět do Čech, jsme se vydali na společný oběd a prohlídku historického města a především hradeb obléhajících centrum města. Následují bod programu, návštěvu osária na hoře Monte Grappa, zhatila pro autobusy nepříliš průjezdná cesta. Díky skvělému umu obou řidičů jsme se z uzoučkých serpentín dostali v pořádku do cíle čtvrtého dne cesty, do Folliny. Zde nás již očekával pražský biskup Církve československé husitské David Tonzar se sestrou Janou Šmardovou-Koulovou.

Další den začal nácvičkou společného nástupu spojeného s předáním pamětních mincí ČsOL účastníkům poutě a předáním ocenění řidiči Jirkovi Blechovi za jeho řidičský um z předchozího dne. Za výjimečně deštivého počasí ve Vittorio Venetu byla do místní Síně vlajek uložena br. Milanem Mojžíšem a panem Špánikem česká vlajka, jako vůbec první vlajka cizího státu. Po krátké prohlídce Sacraia jsme se pod vedením kontradmirála Roberta Dominiho přesunuli do místního muzea, které mapuje historii „slavné“ italské ofenzívy, která zde na konci války proběhla.

Teprve na nátlak spojenců zahájili Italové 27. října 1918 ofenzívu, při níž italské a spojenecké divize překročily řeku Piavu a další jednotky útočily od masívu Monte Grappa. V době probíhajícího útoku začaly v Rakousko-uhersku vznikat národní státy a navíc všechny uherské jednotky opustily bez varování frontu a odešly do Uher. Rakousko nabídlo Itálii příměří, které bylo 3. listopadu v 15.00 hod. podepsáno. Do čtyřiaadvaceti hodin měla být zastavena palba. Z dodnes nevyjasněných důvodů však rakousko-uherské velení nařídilo svým jednotkám zastavení palby již od 00.00 hod. dne 3. listopadu. Zatímco zbylé rakouské jednotky přestaly bojovat a zahájily ústup za hranice monarchie, italské oddíly naopak zahájily postup i na dosud klidných úsecích fronty, kde do té doby neměly na postup sebemenší šanci. Do 15.00 hod. dne 4. listopadu se jim tak podařilo přerušit rakouské ústupové cesty a zajmout na poslední chvíli 356 674 ustupujících rakouských vojáků. Do italské válečné historie tak přibyla slavná vítězná bitva, nazývaná italskými historiky bitvou u Vittorio Veneto.

Po prohlídce pěkného moderního muzea jsme se přivítali s velvyslankyní ČR v Itálii paní Hanou Hubáčkovou, která za námi dorazila. V nádherné slavnostní síni pak společně se

starostou, ředitelkou muzea a naším tajemníkem přednesli krátké projevy, po kterých následovalo vzájemné předání darů a ocenění. Součástí těchto slavnostních okamžiků bylo i odhalení informační desky ČsOL o působení čs. legií v Itálii, která byla umístěna na velmi čestném místě v bývalé kapli, která je součástí muzea. Slavnostního odhalení se ujala paní velvyslankyně společně se starostou a br. Mojžíšem. Po krátkém neformálním setkání a povídání s našimi hostiteli v prostorách muzea se česká delegace přesunula do nedaleké restaurace ke společnému obědu. Nemohli jsme ale dlouho zažít, neboť na nás v Coneglianu čekal pan starosta společně se zástupci místních alpiniků.

U zdi zdejších kasáren, došlo k největší hromadné popravě čs. vlastenců v Itálii. Jednalo se o rozvědčíky z 9. roty 39. pluku, kteří zde konali výzvědné hlídky. Po návratu jedné z nich odevzdali střelivo a večer 14. června 1918 se uchýlili k odpočinku. V noci zahájila rakousko-uherská armáda ofenzívu a ustupující italské jednotky neinformovaly naše čety a na 50 vojáků padlo do rakouského zajetí. Části se podařilo uprchnout, ale 25 legionářů bylo vedeno do Conegliana. Ještě cestou bylo 10 z nich v Casa Montone, sídlu rakousko-uherského velení, odděleno a bez soudu popraveno. Zbylých 15 výzvědků bylo přivedeno do Conegliana, a v kasárnách Vittoria Emanuela II. odsouzeno a ještě týž den popraveno.

Tajemník ČsOL br. Milan Mojžíš předčítá jména 15 popravených čs. legionářů při pietním aktu v Coneglianu

U mramorové pamětní desky v ulici „Via dei Martiri Cecoslovacchi“ proběhl důstojný pietní akt za hojně účasti italských představitelů samosprávy, veteránů a obyvatel. Po italské a české hymně následovalo položení květin a věnců, a modlitba pronesená pražským biskupem Církve československé husitské Davidem Tonzarem, při které byly přečteny jména všech 15 popravených. Následnou minuta ticha symbolicky ukončilo zvonění zvonů na nedaleké škole. Společně s panem starostou a paní velvyslankyní jsme se přesunuli do místního muzea alpiniků, kde jsme byli přivítáni jeho ředitelem a kde paní velvyslankyně odhalila informační desku ČsOL připomínající naše legionáře. Následovala neformální setkání s alpiniky a prohlídka skromného, ale pěkného muzea. Další čas, vyhrazený na návštěvu muzea, někteří poutníci využili i k prohlídce nedalekého historického centra Conegliana. Pak již následovala cesta zpět do Folliny, kde nás následující den čekala velká slavnostní ceremonie na místě rakousko-uherském hřbitově.

Ekumenická bohoslužba při pietním aktu na vojenském pohřebišti s rakousko-uherskými vojáky ve Follině

Slavnost začala nástupem všech zúčastněných spolků z Itálie, Rakouska a Čech za účasti zástupců všech tří států, představitelů města a církve. Po zaznění hymen a vztyčení vlajek se účastníci ceremonie za zvuků pochodové kapely

po téměř dvoukilometrové procházce malebnou krajinou. I zde proběhl pietní akt za účasti zástupců města a místních alpinistů, kteří nás pozvali na malé občerstvení do své klubovny, jejíž okolí zdobí mj. i 25liberní britský druhoválečný kanón, který zaujal nejednoho poutníka. Po návratu zpět do Folliny nás čekal krátký odpočinek, neboť večer probíhala v centru města slavnostní hostina pro účastníky dopolední ceremonie. Po velmi dobrém pohoštění se část výpravy přesunula zpět do hotelu k odpočinku a nabrání sil na zpáteční cestu domů, někteří si ještě počkali na ohňovou show, která byla součástí slavnosti.

Poslední den poutě již byl určen k přesunu zpět do Čech, přesto bylo jednohlasně schváleno, že se uskuteční druhý pokus o „výstup“ na Monte Grappu. Zvolená trasa byla tentokrát zdolána a odměnou nám byl překrásný výhled z 1775 m n. m vysokého vrcholu. Ani na vrcholu Monte Grappa jsme nezapomněli a položili zde dva věnce na počest zde pohřbených Čechů a Slováků. Poté nás již čekala dlouhá cesta domů, ale všichni odjížděli s pocitem, že jak na naše legionáře, tak i na Čechy a Slováky v rakousko-uherských uniformách padlé v bojích na řece Piavě bylo po 100 letech vzpomenu to řádné a důstojné. ■

Vztyčování státních vlajek při zahájení mezinárodní slavnosti ceremonie na rakousko-uherském hřbitově ve Follině

vydali na průvod městem směrem na hřbitov. Po slavnostním nástupu praporečnicků, kteří zaplnili prostor kolem hlavního památníku, následovaly slavnostní projevy z úst italských a rakouských představitelů. Poté přišla chvíle pro české zástupce, kdy byl paní velvyslankyní odhalen památník připomínající všechny české vojáky, kteří padli za 1. světové války v bojích na Piavě. Po modlitbě pražského biskupa Davida Tonzara a položením věnců k novému památníku, pokračovala ceremonie u hlavního památníku hřbitova. Zde byly na památku padlých položeny věnce a proběhla ekumenická bohoslužba, při které byly proneseny modlitby zástupců všech přítomných církví. Slavnostní ceremonii zakončila minuta ticha a odchod praporečnicků. Následoval přesun všech zúčastněných do prostorů bývalého špitálu, kde čekalo pohoštění a byla příležitost k neformálnímu setkání a předání ocenění. Pro naši výpravu to však nebylo zakončení dne, neboť nás čekal přesun do Collalta k desce 10 zajatých a popravených legionářů, ke které jsme se dostali

Pohled na rozsáhlý památník na vrcholu Monte Grappa

Slavnostní přehlídka Československé střelecké brigády před tajemníkem ČsNR v Paříži Edvardem Benešem a prezidentem Francouzské republiky Raymondem Poincaré dne 30. června 1918 v Darney, po slavnostní přísaze a předání praporu 21. čs. střeleckému pluku

100. výročí přísahy v Darney

text br. Milan Mojžíš
foto br. Stanislav Pítr, Stanislav Švidek, Milan Mojžíš

Rozkazem prezidenta České republiky Václava Havla č. 10 ze dne 7. února 2002 byl 30. červen stanoven Dnem ozbrojených sil České republiky. A tak si Armáda České republiky každoročně 30. června připomíná přísahu našich legionářských jednotek ve francouzském městečku Darney, která byla jedním z důležitých mezníků ve vývoji naší zahraniční armády v první světové válce a jež byla příčinou ustanovení tohoto data za nový Den ozbrojených sil. V letošním roce uplynulo od tohoto aktu 100 let, a tak bylo zcela logické, že se Darney stalo cílem Národní pouti projektu Legie 100. A i vláda České republiky zařadila vzpomínku na toto výročí mezi TOP 10 zahraničních akcí projektu Společné století.

Slavnostní nástup Armády ČR u příležitosti Dne ozbrojených sil se konal v Národním památníku na Vítkově 28. června za deštivého a chladného počasí

V první polovině roku 1918 procházeli čs. dobrovolníci ve Francii v Cognacu a Jarnacu, vojenským výcvikem podle francouzských předpisů. Důstojníci byli odesíláni na zkušenou jednak na frontu k francouzským plukům, nebo do kurzů do St. Maixent, St. Yrieix, Exideuil a Joinville, aby poznali taktiku poziciční války a aby si osvojili metody a ducha francouzského výcviku. Na závěr výcviku se 9. června 1918 shromáždil 21. a 22. čs. střelecký pluk v Cognacu k přehlídce. Generál Janin přehlédl jednotlivé roty pluků a potom dekoroval válečným křížem některé důstojníky a vojíny, kteří se vyznamenali na frontě při svém pobytu na zkušené u francouzských pluků. Pro dokončení výcviku byly jednotky přemístěny do vogézkého departmentu do přifrontového pásma. Ve vojenském táboře u města Darney byl ubytován 21. čs. střelecký pluk a v nedalekém Attigny 22. čs. střelecký pluk. Oba pluky byly 22. června 1918 sloučeny do Československé střelecké brigády ve Francii. Klíčovým mezníkem při cestě ke vzniku našeho samostatného státu bylo prohlášení francouzského ministra zahraničních věcí Stéphen Pichona, který 29. června v Paříži oznámil našim vedoucím pracovníkům zahraničního odboje, že francouzská vláda uznává Československou národní radu v Paříži za základ československé vlády a že uznává nároky československého národa na samostatný stát. Následující den 30. června 1918, přijel do Darney prezidentem Francouzské republiky Raymond Poincaré s několika ministry své vlády, aby společně s tajemníkem Československé národní rady v Paříži Edvardem Benešem na loukách za městem u tábora Kléber sledovali slavnostní přísahu 6000 československých dobrovolníků. Poté francouzský prezident předal 21. čs. střeleckému pluku bojový prapor, který na návrh českého malíře Františka Kupky nechalo zhotovit město Paříž.

Den ozbrojených sil a 100. výročí přísahy si Ministerstvo obrany České republiky nejprve připomenulo slavnostním nástupem 28. června v Národním památníku na Vítkově. Zúčastnil se ho i Mgr. Lubomír Metnar, který byl

Čestná stráž v historických uniformách francouzských legií s replikou praporu 21. čs. střeleckého pluku

veden do funkce ministra obrany dvě hodiny před zahájením nástupu. Ceremonie se tradičně zúčastnila i delegace Československé obce legionářské v čele s válečnými veterány drhé světové války. Součástí slavnostního nástupu bylo i předání čestného názvu „Generála Josefa Buršíka“ 72. mechanizovanému praporu. Osobu generála Buršíka již několik let připomíná 1. tanková rota Aktivních záloh „Československých legií“ a naše jednotka v Rokycanech, které v jeho rodném Postřekově každoročně pořádají na jeho počest střelecký memoriál a pomáhaly s instalací pamětní desky před jeho rodným domem.

Nástup v Praze se konal záměrně dříve, neboť na 30. červen byla v Darney připravována velká mezinárodní ceremonie s účastí francouzského prezidenta a premiérů České a Slovenské republiky. Původně se dokonce plánovala účast prezidentů všech zúčastněných států. Československá obec legionářská ve spolupráci s Ministerstvem obrany ČR vypravila do Darney dva autobusy a jeden vojenský letecký speciál. V čele delegace obce byl předseda br. Pavel Budinský. Zájem o účast byl velký a všechna místa byla zaplněna. První autobus vyrazil pod vedením řídicího tajemníka ČsOL Milana Mojžíše již v pátek 29. června v 0:15 hod. Na jeho palubě byli i příslušníci čestných stráží v historických i současných uniformách, studenti střední vojenské školy z Moravské Třebové, historik VHÚ Tomáš Jakl a též skupina sester a bratrů z Církve československé husitské. Po nočním přesunu si poutníci dopoledne prohlédli expozice automobilového a technického muzea v Sinsheimu a po příjezdu do Francie velkou tvrz Maginotovy linie Schoenenbourg a vojenské muzeum v objektu ML Hatten.

V sobotu 30. června ráno dorazil do Darney z deštivé a chladné Prahy i druhý autobus ČsOL. Po zrušení účasti prezidenta Macrona na ceremonii došlo k několikerému posunu času zahájení, a tak získali poutníci dvě hodiny volného času. Ten byl využit k prohlídce nedalekého městečka Attigny, kde byl v roce 1918 ubytován 22. čs. střelecký

pluk. Po malé ceremonii u pomníku padlým občanům města ve Velké válce, jsme se od přihlížejících obyvatel dozvěděli i důvod neúčasti francouzského prezidenta. Ve francouzských novinách se psalo, že je to reakce na odmítání přijímání migrantů do České republiky. Místní obyvatelé nám to ale nezalívali, ba naopak sami vyjadřovali strach z přílivu migrantů do Francie. Prezident Macron, na rozdíl od své ženy, není mezi obyvatelstvem oblíbený. Následoval přejezd na náměstí T. G. Masaryka do Darney, kde je instalována pamětní deska připomínající návštěvu prezidenta Masaryka ve dnech 8–9. prosince 1918 ve městě. Ten se, již jako prezident nově vzniklé Československé republiky, zastavil ve městě při své cestě ze Spojených států do vlasti, aby navštívil své legionářské vojáky, kteří zde po bojích u Terronu a Chesters odpočívali a připravovali se na návrat do vlasti. Prezident vykonal přehlídku Československé brigády, pohovořil s dobrovolci a pokračoval v cestě přes Itálii do vlasti. Po položení věnce u pamětní desky jsme vyrazili k povinné prohlídce před ceremonií. Díky

Předseda Československé obce legionářské br. Pavel Budinský s delegací ministerstva obrany ČR v čele s náměstkyní ministra JUDr. A. Netolickou

organizační práci a neustálému spojení s naším přidělcem obrany ve Francii plukovníkem Sejkou, jsme měli více informací, než samotní organizátoři. Během lustrace a přesunu k památníku, jsme pak museli několikrát přes telefon využít jeho autoritu. Nakonec vše dobře dopadlo a s tradičním francouzským zmatkem a protichůdnými příkazy jsme mezi prvními přijeli na parkoviště pod pomníkem.

Po krátkém pěším přesunu pod rozvinutými prapory a se zpěvem pochodové písně jsme dorazili k pomníku. Upřesnili jsme si naše místa a se stoupající teplotou ovzduší nastalo čekání. Ke cti organizátorům je nutné dát postavení velkého stanu a dostatek láhví studené vody, která zmírňovala vysoké teploty. Nejprve dorazila čestná stráž slovenských ozbrojených sil a s malým zpožděním, způsobeným bezpečnostním uzavřením okolí města a cest z letiště, delegace ministerstva obrany ČR v čele s paní náměstkyní ministra JUDr. A. Netolickou. S ní též dorazil náš bratr předseda, váleční veteráni, biskup pražský Československé církve husitské David Tonzar, členové ČOL a hoši v uniformách francouzských legií s kopií historického praporu 21. čs. střeleckého pluku, kteří doplnili naši čestnou stráž. To již byly všechny jednotky nastoupeny a mohly zaznít státních hymny, které přivítaly francouzského sborového generála Gillese Lilla, aby provedl přehlídku nastoupených jednotek. A opět čekání na celebrity nejvyšší. Teplota stále stoupala a záchranná služba transportovala první omdlené do stínu. Dorazila francouzská ministryně obrany Florence Parly a prefekt Voges Pierre Orly, ale čekalo se dál na delegaci našeho premiéra, který přilétal z jednání s francouzským prezidentem v Paříži. Konečně další série státních hymen přivítala nejvzácnější hosty – premiéra České republiky Andreje Babiše, a premiéra Slovenské republiky Petera Pellegriniho, kteří s francouzskou ministryní obrany provedli přehlídku jednotek. Přestože projevy nebyly překládány, musela záchranná služba opakovaně zasahovat. Dokonce i vojáci 1. pluku de Tirailleurs, kteří navazují na tradice alžírských střelců, na rozdíl od nás, jeden po druhém padali. Při kladení věnců uplatňovali Francouzi svůj způsob, při kterém přinesou „podavači“ kytice a celebrity je sami pokládají. Nebylo nám dovoleno využít nácviků studentů vojenské školy a ani čestné strážce AČR. Ke cti našeho předsedy musíme konstatovat, že se mu podařilo náš téměř dvoumetrový věnec úspěšně položit. Poté již nastoupily čestné stráž AČR a OS SR, aby Francouzům ukázaly excelentní pokládání věnců. Konečně státní hymny ukončily pietní akci a bylo možné krátce promluvit či se vyfotografovat s naším předsedou

Premiér České republiky Andrej Babiš, francouzská ministryně obrany Florence Parly a premiér Slovenské republiky Peter Pellegrini při kladení věnců

vlády a pozdravit našeho velvyslance ve Francii. Po odjezdu celebrit poslední série hymen vzdala čest odcházejícímu generálovi a následovala druhá část oslav.

Nejprve malý chladivý přípitek v nedalekém lyceu a poté slavnostní raut velvyslanců ČR a SR. V průběhu zahájení rautu předali zástupci ČsOL významným hostům malé dárky a pamětní mince vydané u příležitosti tohoto výročí. Po prohlídce česko-francouzského muzea jsme se rozloučili s „leteckou“ delegací a vyrazili do Epinalu, kde jsme byli ubytováni. Mezi našimi hotely bylo golfové hřiště, ale než první autobus dokončil nástup s vyhodnocením, předáním pamětních mincí a diplomu řidiči br. Jirkovi Blechovi, začali přicházet sestry a bratři z druhého autobusu. Nastala přátelská, ale mnohdy i vysoce odborná diskuze, předávání poznatků, hodnocení, poznávání nových sester a bratrů a slavnostní den tím byl důstojně zakončen.

Druhý den ráno vyrazily oba autobusy do Alsaska, abychom si připomenuli 100. výročí prvního bojového nasazení 21. čs. střeleckého pluku na frontě. Dle francouzských zvyklostí byl totiž pluk odeslán na klidnější úsek fronty v Alsasku, aby si vojáci postupně přivykli frontovému životu. Prapory 21. čs. střeleckého pluku obsadily poměrně klidný úsek zákopů v mírně pahorkatém a zalesněném terénu mezi vesnicí Aspach-le-Haut a Kreuzwald u Michelbachu na úpatí Vogéz, kde se zpočátku bojová činnost omezovala na vysílání a střetávání průzkumných hlídek, přičemž občas docházelo k drobným šarvátkám. V noci z 12. na 13. srpna podnikli Němci po důkladné dělostřelecké přípravě útok na pozici II. praporu 21. čs. střeleckého pluku. Útok byl odražen, ale boje probíhaly i v následujících dnech. V noci z 19. na 20. srpna naopak provedlo 70 dobrovolníků pod velením poručíka Pána s podporou dělostřelectva a kulometů úspěšný výpad do německých pozic v Aspach-le-Bas a podařilo se jim bez vlastních ztrát získat dva zajatce. Němci odpovídali v následujících dnech pravidelným odstřelováním československých zákopů a používali i plynové granáty. V září měl být 21. čs. střelecký pluk vystřídán 22. čs. střeleckým plukem, ale k tomu již nedošlo, neboť Československá střelecká brigáda byla odvelena z Alsaska do Champagne, kde byla zařazena do zálohy 5. francouzské armády, chystající se nastoupit k pokusu o průlom u Remeše. Během nasazení měl pluk 14 padlých a dalších 31 zemřelo na zranění či následky otravy plynem.

Biskup pražský Československé církve husitské David Tonzar při požehnání před zahájením slavnostního rautu po ceremonii

Poutníci na vojenském hřbitově v Cernay po ukončení pietního aktu

Pietní akt u pomníků bojů v Alsasku na vrcholu kóty Hartmannswillerkopf

Francouzský vojenský hřbitov v Cernay, kde byli čs. legionáři pohřbeni, byl tedy cílem naší nedělní cesty. Ještě před tím, jsme vyjeli na vrchol Hartmannswillerkopf, kde se nachází francouzský vojenský hřbitov s památníkem připomínajícím boje na zdejších vrcholech v letech 1914–1916 a v minulém roce zde bylo odhaleno nové muzeum, které jsme si prohlédli. Pietního aktu v Cernay se s námi zúčastnil i zástupce místního starosty. Po obřadu jsme se rozloučili s plukovníkem Sejkou a vyrazili do lesa Kreuzwald, kde lze ještě dnes nalézt zbytky francouzských zákopů, ve kterých v létě 1918 bojovali naši legionáři. Odtud vyrazil druhý autobus domů do Prahy, zatímco první pokračoval v putování. V nedalekém Mémorialu du Linge bylo k vidění nejenom pěkné vojenské muzeum, ale i dochované tři linie německých zákopů. Cestou do Colmaru, kde nás čekal nocleh, seznámil br. Michal Mojžíš poutníky s pamětihodnostmi tohoto alsaského města, a proto zorganizoval malou prohlídku. Po celodenním vedru to byla příjemná procházka mezi kanály a nespočtem fontán, které zdobí toto malebné historické město.

Pondělní den byl věnován blízkému se 603. výročí upálení Mistra Jana Husí. Cestou do Kostnice jsme v autobuse nejprve promítli český historický film Jan Hus a poté nás sestra Jana Šmardová-Koulová krátce seznámila s jeho životem, dílem a odkazem. U pamětního kamene poblíž německo-švýcarské hranice proběhl náš poslední pietní akt včetně krátké bohoslužby celebrowané sestrou farářkou Evou Mikuleckou. Br. Jiří Frýba

nám poté přiblížil život a smrt mistra čtyř univerzit Jeronýma Pražského, kterého Kostnický koncil nechal na stejném místě upálit o rok později. Po velmi rychlé prohlídce historického centra, především „Husova“ domu a katedrály, ve kterém koncil v letech 1414–1918 probíhal, jsme se nalodili na trajekt, abychom přepluli Bodamské jezero. Ve Fridrichshafenu, ve kterém stavěl hrabě Zeppelin vzducholodě, jsme se ještě nakrátko zastavili v jejich muzeu, a pak již uháněli zpět do vlasti.

Národní pouť do Darney důstojně připomenula důležitý mezník v cestě za samostatným státem. Že byla opravdu „národní“ dokumentuje účast nejenom našich nejvyšších státních představitelů, ale i přítomnost občanů z různých koutů České a Slovenské republiky. Odhadem se sešlo v Darney přes 500 přihlížejících a v tom nejsou započteny vojenské jednotky a čestné stráže. Závěrem bych chtěl poděkovat přidělení obrany ve Francii plukovníkovi Sejkovi za přípravu a společnou koordinaci, Pavlu Filipkovi, Lence Kratochvílové, Marcele Ludvíkové a Jiřímu Charfreitagovi za pomoc při organizaci skupin, řidičům autobusů za bezpečný převoz, studentům střední vojenské školy za pomoc při pietních aktech, všem uniformovaným za nekonečné minuty a hodiny stání v obrovském vedru, zástupcům Církve československé husitské za duchovní doprovod a všem účastníkům Národní pouti za skvělé vystupování a reprezentaci ČsOL. ■

Farářka Církve československé husitské Eva Mikulecká při krátké modlitbě u tzv. Husova kamene v Kostnici na místě, kde byl Mistr Jan Hus 6. července 1415 upálen

VYSTOUPENÍ PROTI BOLŠEVÍKŮM a Rumburská vzpoura

V květnu letošního roku uplynulo 100 let od chvíle, kdy došlo k prvnímu ozbrojenému střetu československých legionářů s bolševiky. K tomu prvnímu došlo 25. května na stanici Marianovka západně od Omsku, kde rudé gardy ze zálohy zaútočily na vlak legionářů. V Irkutsku byl 26. května zákeřně přepaden vlak 2. čs. dělostřelecké brigády a o den později došlo ve Zlatoustu k napadení vlaku s neozbrojeným štábem 1. čs. střeleckého pluku. Tyto události společně se zachyceným telegramem Trockého chápali legionáři jako faktické vyhlášení války ze strany bolševiků. Proto okamžitě na rozkaz svých velitelů přešli do protiútku a boje se rozhořely po celé délce magistrály od Penzy až po Irkutsk. Československý sbor byl ale rozdělen do šesti, navzájem izolovaných, skupin (Penzenské, Čeljabinské, Novonikolajevské, Mariinské, Nižnědinské a Vladivostocké), z nichž pouze Penzenskou skupinu tvořily dosud neozbrojené čs. jednotky. Vojáci jednotlivých

transportů se ale pokusům bolševiků o rozformování ubránili, obsadili železniční stanice, ve kterých stály jejich transporty, ozbrojili se v obsazených skladech a začali se probíjet ke spojení s ostatními skupinami.

Toto ozbrojené střetnutí tak po třech měsících bojů vyústilo do ovládnutí tisíců kilometrů sibiřské magistrály od Volhy po Tichý oceán vojáky Čs. armádního sboru. Nehledě na územní zisk bylo ale hlavním úspěchem Čechoslováků zablokování 500 000 až 1 000 000 rakouských, maďarských a německých zajatců v ruských zajateckých táborech na Sibiři a v Kazachstánu. Spolu s příchodem americké armády do Francie to byl rozhodující moment, kterým se poměr sil v první světové válce definitivně změnil ve prospěch Dohody. Obrovský výkon československého sboru v Rusku umožnil další fázi mezinárodního uznání práva na vytvoření samostatného čs. státu. Francouzská vláda 29. června uznala nároky československého národa na samostatný stát

a Československou národní radu za základ budoucí československé vlády. K uznání se záhy připojila Velká Británie, Spojené státy americké a další země.

A právě bojová rekonstrukce přepadení ve Zlatoustu se stala součástí připomínky rumburské vzpoury, která se odehrávala ve stejné době o 3 500 km západněji. Legiovlak, který se stal ústřední částí celé ukázky, přijel do Rumburku již v pondělí 14. května, tak aby mohl být od 15. května přístupný celkem 4 000 návštěvníkům z řad veřejnosti i školním exkurzím. Samotná bojová ukázka pak byla svedena v sobotu 19. května v dopoledních hodinách na louce nedaleko vrchu Dymník. Několik desítek uniformovaných vojáků z celé České republiky, dva obrněné automobily, jedno historického osobního vozidlo, dělo a několik kulometů pak dotvářely obraz podobný tomu z roku 1918. Strhující ukázka bojů Čechoslováků s bolševiky vygradovala po 40 minutách bojů, kdy legionáři přemohli útočníky a na soupravě Legiovlaku se přesunuli zpět na nádraží v Rumburku, kde pokračovala výstava Legiovlaku. Program oslav 100. výročí rumburské vzpoury však zdaleka nekončil. Následoval bohatý kulturní program, který byl zahájen ve 14 hod. průvodem dobových vojáků rakousko-uherské a československé armády a dále pokračoval pietním aktem u pomníku Nepokořený, scénickou ukázkou samotné vzpoury, a hudebním vystoupením různých formací. Celý program byl zakončen až v 21.30 hod., ale v té době již byl Legiovlak i se svou posádkou a bratry z Československé obce legionářské v Novém Boru.

Právě zde pokračovaly v neděli 20. května připomínky rumburských událostí. Hned dopoledne byla za účasti představitelů měst Nový Bor a Rumburk a celé řady spolků zahájena výstava našeho vlaku. Po předání ocenění těm, kteří se významnou měrou zasloužili o důstojné připomenutí vojenské vzpoury na severu Čech, již následoval

průvod uniformovaných legionářů a představitelů veřejného života tohoto regionu. Cesta vedla přes Smetanovy sady, kde byla pro veřejnost připravena ukázka legionářského ležení s komentovanou ukázkou výcviku vojáků. Průvod se po několika minutách vydal na lesní hřbitov, do míst, kde bylo popraveno sedm vůdců rumburské vzpoury. Na místě proběhl pietní akt, který již pomalu značil blížící se konec celých vzpomínkových dnů. Samotný závěr však přišel až dvě hodiny po poledni, kdy byl péčí předsedy Jednoty ČsOL v Novém Boru br. Josefa Doškáře odhalen památník Tomáše Garrigue Masaryka. Stalo se tak před novoborskou základní školou U Lesa, která byla vždy pevně spjatá s životem české menšiny v tomto příhraničním městě.

Na závěr mi dovoluje poděkovat všem, kteří se podíleli na přípravě a realizaci vzpomínkových dnů. Především pak Městu Rumburk a Nový Bor, členům mnoha jednot Československé obce legionářské, ale také uniformovaným vojákům všech armád, bez jejichž účasti by byla celá připomínka jen těžko uvěřitelná. ■

Sletového průvodu se zúčastnilo na 11 600 účastníků, mezi kterými nechyběli bratři z ČsOL v historických stejnokrojích a s historickými vojenskými prapory

LEGIONÁŘI na XVI. všesokolském sletu v Praze

text br. Petr Tolar
foto Česká obec sokolská

Největší událost pro sokoly a jedna z nejvýznamnějších událostí, která důstojně oslavila 100. výročí vyhlášení samostatného československého státu vůbec, se uskutečnila na počátku července 2018. XVI. všesokolský slet se konal od 1. do 6. července 2018 hned na několika místech v Praze a zúčastnili se jej i zástupci Československé obce legionářské.

Slet s pořadovým číslem šestnáct začal v neděli 1. července dopoledne slavnostním průvodem Prahou, který vycházel z Václavského náměstí a ulice 28. října. V čele sletového průvodu, kterého se celkově účastnilo na 11 600 účastníků, šli bratři ze Sokolské stráže se státní a sokolskou vlajkou, za nimi předsednictvo České obce sokolské a Světového svazu sokolstva, a za nimi bratři z ČsOL v historických stejnokrojích a s historickými vojenskými prapory, které připomněly čs. legionáře, vojáky meziválečného Československa i čs. vojáky druhého zahraničního odboje. Sokolský průvod prošel Národní třídou, kde předsednictvo ČOS položilo věnec u pamětní desky připomínající 17. listopad roku 1989, dále kolem Národního divadla, po nábřeží na náměstí Jana Palacha, kde byla k Palachovu památníku položena květina a předsednictvo ČOS se odebralo na schodiště Rudolfiny. Odtud dále pozorovalo proudy průvodu, který pokračoval na Staroměstské náměstí, kde byl jeho cíl.

Slet odrážel sté výročí vzniku našeho novodobého státu a byl zároveň holdem těm sokolským generacím, které stály u zrodu československých legií v době první světové války, bojovaly v ní za vznik samostatného státu a krátce po jeho vzniku chránily se zbraní v ruce jeho území. A zde je třeba zmínit i spolupráci mezi bratry z ČsOL a Sokolské stráže ČOS, jejímž plodem se stala menší pódiová skladba nazvaná „Republika“.

První vystoupení legionářsko-sokolské skladby se uskutečnilo již odpoledne 1. července na nádvoří Tyršova domu (sídla ČOS). Osm legionářů a osm sokolů zahájilo program pódiových skladeb celého sletu. Cviky sokolské tělovědy s holemi a legionářské pořadové přípravy s puškami za doprovodu dynamické moderní hudby se spojily do obrazu, který měl připomenout

Čtyřikrát v rámci sletu vystoupilo osm sokolů a osm legionářů ve společné pódiové skladbě „Republika“, kterou vzdali hold zakladatelům našeho státu

čas války, její konec i poválečnou euforii ze vzniku vlastního státu. Obecenstvo cvičence odměnilo nadšeným potleskem a dalo tak najevo, že se skladba povedla. Jejimi autory byli br. Lukáš Křemen a br. Jan Štěpánek ze Sokolské stráže.

Vystoupení se pak opakovalo ještě třikrát. V pondělí 2. července, v den 101. výročí bitvy u Zborova, vystoupili bratři na pódiu před OC Eden, ve středu 4. července pak hned dvakrát – nejprve na Staroměstském náměstí, následně na Malostranském náměstí.

Po oba hlavní dny sletového týdne, tedy ve čtvrtek 5. a pátek 6. července, kdy se v Eden Aréně odehrával tolik očekávaný program hromadných skladeb, zajišťovali novodobí legionáři také informační a propagační stánek ČsOL. Ve stánku před samotným stadionem tak bylo možné zakoupit či získat zdarma některé tiskoviny a upomínkové předměty.

Spolupráce mezi ČsOL a ČOS byla, nejen s ohledem na letošní výročí, samozřejmou a vítanou. Podtrhovala tak slova prvního československého prezidenta T. G. Masaryka o tom, že „bez Sokola by nebylo legií, bez legií by nebylo Československa“.

Místopředsedové ČsOL provedeni výstavou na Pražském hradě

text br. Jiří Filip
foto archiv ČsOL

Od května do konce října je pro zájemce zpřístupněna v rámci výstavního projektu „Založeno 1918“ výstava Doteky státnosti, kterou v Jízdárně Pražského hradu připravil Vojenský historický ústav ve spolupráci s dalšími spolupřáteli. V kontextu dalších výstav připravovaných k výročí založení našeho státu je tato zcela výjimečná, a to nejen soustředěním zcela unikátních exponátů na jedno místo, ale i svým architektonickým pojetím.

Dne 18. května 2018 přijali pozvání k prohlídce výstavy rovněž místopředsedové ČsOL genmjr. Emil Boček a pplk. Tichomir Mirkovič, které provedl ředitel

Vojenského historického ústavu Praha plk. Aleš Knížek. Oba představitelé ČsOL si se zájmem prohlédli řadu velmi cenných exponátů a vřele doporučují všem, aby si do 31. října – kdy výstava končí – udělali dostatek času k její návštěvě. ■

Uctění památky Milana Rastislava Štefánika

text br. Jiří Filip
foto archiv ČsOL

Vzájmu zpřítomnění odkazu generála Milana Rastislava Štefánika uspořádalo dne 5. května 2018 město Brezová pod Bradlom ve spolupráci z řadou slovenských institucí a dalších partnerů celostátní vzpomínkovou slavnost u příležitosti 99. výročí tragické smrti generála Milana Rastislava Štefánika a 100. výročí vzniku Československa. Památku generála Štefánika uctilo při Mohyle na Bradle na 3 500 návštěvníků. Za Československou obec legionářkou byli přítomni místopředsedové – generálové Emil Boček a Václav Kuchynka a pplk. Tichomir Mirkovič.

Tradiční pieta na Bradle je připomínkou celého Štefánikova zakladatelského díla, nikoli jen jeho tragické smrti. Stejně tak

není Mohyla toliko jeho hrobem, ale rovněž památkou Štefánikova životního díla.

Vzpomínkovou slavnost symbolicky zahájil působivý přelet vrtulníků Black Hawk a Mi-17 Vzdušných sil OS Slovenské republiky, skupiny letadel CASA, Gripen a ALCA Vzdušných sil Armády České republiky a skupiny pěti slovenských MiG-29. Následovalo kladení věnců a státní hymna. Po přednesu básně moderátorem přivítala přítomné primátorka Brezové Eva Ušiaková. S projekty následně vystoupili předseda Národní rady Andrej Danko a předseda vlády Peter Pellegrini. Program na Bradle umělecky obohatili písně v provedení zpěváků Danubius Octet Singers a završil společný zpěv hymnické písně Kto za pravdu horí. ■

Návštěvy na Zámečku v Pardubicích

Německý velvyslanec Christoph Israng navštívil koncem března Pardubický kraj. V Larischově vile položil květiny k památníku ležáckých dětí.

Třináct bílých růží položili k památníku také studenti z Gymnázia Pardubice. Byla mezi nimi i Adéla Vurstová, jejíž pradědeček byl na Zámečku popraven podle jejího vyjádření 2. července 1942.

Studenti společně s německým velvyslancem prošli Larischovu vilu, která se kompletně rekonstruuje. Československá obec legionářská v ní plánuje vytvořit moderní památník zaměřený především na mládež.

Německému velvyslanci se projekt obnovy Larischovy vily líbil: „Na tyto tragické válečné události se nesmí zapomínat. Je důležité zachovat vzpomínky a předávat je mladé

generaci, aby se nic podobného již nikdy neopakovalo. Protože to, co se nám podařilo dosáhnout v Evropě a v EU, tedy že spolu jednotlivé země a národy spolupracují a žijí v míru, to není žádná samozřejmost,“ zakončil své vystoupení pan velvyslanec. Poté zavítal na jednání s hejtmánem Martinem Netolickým, který pro server www.pardubicezive.eu mj. uvedl: „Velice si vážím návštěvy pana velvyslance v Larischově vile, a to v době, kdy se společnost v celé Evropě stále více extrémizuje. Proto je také nutné si připomínat tyto tragické události, které vedly k vyvraždění milionů lidí.“

Dále pan hejtmán velvyslance seznámil s plány na rekonstrukci Larischovy vily s tím, že kraj je připraven se k záchraně této významné památky připojit už v příštím roce částkou pěti milionů korun.

Zaznamenala Šárka Kuchtová, ČRo Pardubice

Delegace v čele s Andrejem Babišem a hejtmanem Pardubického kraje Martinem Netolickým a v doprovodu ministryně financí a ministryně pro místní rozvoj navštívila dne 18. června 2018 Larischovu vilu.

Položením květin vzdali hold obětem heydrichiády. Interiérem vily v majetku ČsOL, je provedl předseda komise pro mládež František Bobek. Pan premiér byl seznámen se zadávací studií, se zpracovanou dokumentací pro stavební povolení a se stavem územního řízení na celkovou revitalizaci objektu Tématem následující debaty byl nejenom vlastní projekt obnovy a celkové rekonstrukce chátrající kulturní památky a její přeměna na muzeum heydrichiády, ale především financování tohoto projektu. „O odhadované náklady ve výši 70 milionů korun by se mělo podělit město, kraj i stát,“ prohlásil premiér Babiš.

„K opravě Larischovy vily se stavíme čelem a jsme připraveni uvolnit prostředky v celkové výši 15 milionů korun. Očekáváme, že se obdobnou částkou přidá i město Pardubice. Bez pomoci státu to však nepůjde. Pan premiér mě vyzval k třístrannému jednání. Je znát jeho ochota projekt podpořit,“ uvedl hejtman Netolický. Výše dotace od kraje odpovídá i dříve diskutované dotaci ve stejné výši od statutárního města Pardubice.

Podle předsedy vlády může vláda uvolnit finanční prostředky ve výši 40 milionů korun nejdříve z rozpočtu na rok 2020. Premiér vyzval přítomnou ministryni financí Alenu

Schillerovou a ministryni pro místní rozvoj Kláru Dostálovou, aby zajistily hladký průběh procesu.

Závěrem si pan premiér s delegací v doprovodu pana hejtmana prohlédli interiér věže, kde jsou prováděna opatření k odstranění havarijního stavu. Všichni přítomní byli také informováni o průběhu realizace repliky střechy věže.

František Bobek, předseda komise pro mládež ČsOL

BAHNA 2018 – jeden den, týdny příprav

text br. Miroslav Kaufner, br. Jiří Vejvančický
foto br. Stanislav Pítr

Bahna skončila, ať žijí Bahna! Tak by se dala parafrázovat slavná věta pronášená v souvislosti se jmenováním nového panovníka ve Francii. Ano, jeden ročník skončí a doslova za pár dnů začnou přípravy ročníku nového. Pro diváky jeden den, pro organizátory měsíce příprav. A jak se termín Bahen blíží, jsou i přípravy intenzivnější a týkají se stále většího počtu lidí. Nahlédněme společně do zákulisí poslední fáze příprav 29. ročníku.

Den pozemního vojska BAHNA 2018 – jak zní oficiální název – se konal v sobotu 23. června v prostoru Zadní Bahna nedaleko Strašic v okrese Rokycany. Jedním z hlavních pořadatelů je Vojenské muzeum v Rokycanech, se kterým velmi úzce spolupracuje i Klub vojenského muzea v Rokycanech a rokycká jednota Československé obce legionářské. Členská základna se z části prolíná a v současné době se dá hovořit v podstatě o symbióze.

Zpravidla v několikadenním předstihu začínají přípravy přímo v prostoru konání akce. Bylo tomu tak i letos. V sobotu 16. června začalo budování polních táborů a příprava veškerého týlového zabezpečení akce. V neděli nás pak čekal první nelehký úkol – stavba kulis do historických ukázek. Jelikož si v letošním roce připomínáme výročí 100 let od vzniku republiky, nesl se i program letošního ročníku ve znamení významných osmiček. Pro hlavní historickou ukázkou Mobilizace 1938 bylo potřeba postavit lehký objekt vzor 36, budovu strážnice a pár menších kulis simulujících hraniční pásmo v roce 1938. Souběžně probíhaly přesuny techniky. Těm se po několik

dnů intenzivně věnovala další početná skupina našich lidí – vždyť bylo potřeba přepravit přibližně padesát kusů historické techniky mnohdy o hmotnosti několika desítek tun. Další skupina se vrhla na přípravu celého prostoru konání akce, ať už šlo o dopravní značení, informační cedule a celou řadu zdánlivých drobností. Akci každoročně navštěvují tisíce návštěvníků a stovky účinkujících a nelze nic zanedbat.

Pak už začala detailní příprava vlastních ukázek. Jedna z nejnáročnějších byla ukázka jízdnic vlastností techniky, která proběhla za účasti Armády České republiky a veškerá koordinace musela probíhat na profesionální úrovni i ze strany našich řidičů. Tato ukázka byla náročná nejen z hlediska požadavků na řidiče, ale také z důvodu nutnosti seřadit a připravit poměrně velké množství techniky v relativně krátkém časovém úseku.

Příprava stěžejní historické ukázky Mobilizace 1938 se týkala nejen našich členů, ale celé řady dalších klubů vojenské historie, které se na ukázce podílely. Členové všech klubů vyhověli naší prosbě a přijeli na akci již v pátek 22. června natolik včas, aby od 16.00 hod. mohl začít nácvik. Ukázky ale

nejsou jen o nácviu. Kromě výroby a instalace již zmíněných kulís bylo potřeba zajistit historickou techniku. Ta je vždy divácky velice atraktivní a dodá ukázkám potřebnou akčnost. Chtěli bychom touto cestou poděkovat Vojenskému historickému ústavu za přístavení tanku Praga LT vz. 38, panu Zdeňku Grygarovi, který přijel až z druhého konce republiky s tančíkem vz. 33. A pak pánům Leopoldu Vlkovi a Františku Hyčkoví, kteří poskytli obrněný automobil Tatra OA vz. 30. Samozřejmě by se vše neobešlo bez účinkujících "pěšáků". Velký podíl každoročně na svých bedrech nesou členové KVH Posádkového velitelství Dobřany, kteří se kromě účinkování v ukázkách podílejí na akci i organizačně. Velké poděkování zaslouží i další spolupracující kluby: ARCO Jihlava – Brno, Prapor SOS Falknov nad Ohří, KVH plukovníka Ludvíka Fanty, KVH Kleist, KVH Příbram a KVH Feldgendarmerie. Snad jsme na někoho nezapomněli.

Letošní ročník se podařil a splnil svůj účel, tedy připomenutí historických milníků v dějinách naší republiky. Ať už to byl vznik samostatného Československa v roce 1918, pohnuté okamžiky roku 1938, nebo neradostné události v srpnu 1968.

Ale i ty smutné události musíme připomínat. V dnešní době možná o to intenzivněji, aby si všichni uvědomovali jak těžké je svobodu a demokracii vybojovat, ale jak snadné je o ni přijít. Historická část Bahen by se neobešla bez finanční podpory Ministerstva obrany ČR a bez organizačního zajištění, které leží na bedrech členů rokycanské jednoty ČsOL a Klubu vojenského muzea v Rokycanech. Nutno podotknout, že bez nich by se akce nejspíš vůbec nekonala.

Hlavní je, že se nikomu nic nestalo a jak veškerá technika, tak zejména účinkující jsou již v pořádku doma. Všichni si teď budou užívat letní dovolenou a čerpat energii, aby na podzim celý kolotoč mohl začít nanovo. Takže 22. června 2019 na jubilejních třicátých Bahnech na shledanou!

Dovětek tajemníka ČsOL br. Milana Mojžíše: Při výčtu poděkování nelze nezmínit br. Františka Kocha, který s bravurou sobě vlastní komentoval veškeré historické ukázky. Právě on stojí za organizací všech dosavadních 29 ročníků Bahen. Velké poděkování zaslouží i br. Jiří Vejvančický, jenž měl na starosti organizaci celé „civilní“ části dne Pozemního vojska BAHNA 2018. ■

Tradiční hold paravýsadku SILVER A v obci Senice

text br. Jiří Filip
Foto OÚ Senice

V sobotu 23. června 2018 proběhla v Senici již tradiční vzpomínka na působení paravýsadku Silver A na území protektorátu. Jako již tradičně připravila vzpomínkovou akci obec Senice ve spolupráci s Československou obcí legionářskou pod názvem „Pocta statečným“.

Čeští vojáci, vyslaní z britských ostrovů, seskočili v noci 29. prosince 1941 právě u Senic a Podmok. Alfréd Bartoš, Josef Valčík a Jiří Potůček se kromě plnění jiných úkolů podíleli i na přípravě útoku na zastupujícího říšského protektora Reinharda Heydricha. A od této akce uplynulo v květnu už šestasedmdesát let.

U památníku skupiny před senickým obecním úřadem se konal pietní akt, kterého se zúčastnila řada významných

hostů. Především významní váleční veteráni druhé světové války jako místopředsedové ČsOL gen. Emil Boček, gen. Václav Kuchynka a rovněž nadporučík Božena Ivanová. Pozvání přijali poslanci Parlamentu ČR, senátoři, zástupci vedení Středočeského kraje, Armády ČR a několika dalších institucí či organizací. Nechyběli ani příbuzní účastníků odboje, starostové měst a obcí širšího regionu. Čestnou stráž drželi členové Roty nazdar, z. s., a sokolové.

Senický starosta Václav Novák ve svých slovech zdůraznil nutnost úcty a stálého připomínání hrdinství statečných vojáků. „Atentát na Heydricha měl svůj velký význam. Parašutisté stáli tváří v tvář zlu, na jejich skutky můžeme být hrdí, byly to plameny naděje v temnotách,“ uvedl například senátor Tomáš Czernin. Součástí celodenního programu byla i prezentace současné i historické vojenské techniky. ■

II. ročník Prácheňských přeborů

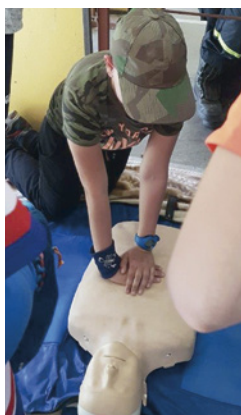
JEDNOTA ČsOL V PÍSKU

Ve čtvrtek 3. května 2018 se v areálu motodromu a stělnice STSP na Hradišti v Písku uskutečnil II. ročník Prácheňských přeborů v rámci POKOSu, které pro děti základních škol v Písku připravili členové Jednoty ČsOL v Písku, 1. ETALONU z. s., příslušníci IZS Písek, Dobrovolní hasiči města Písku, ZO ČSBS Písek, Junior Cycling Projekt Team a další, a zástupci Armády České republiky ze Strakonické posádky. Účastníky pozdravili zastupitelé Jihočeského kraje, poslankyně PSP ČR Radka Maxová a Petr Kalina. Sportovních, branných a vědomostních soutěží se celkem zúčastnilo 44 týmů z 8

spojeno s naší bezpečností a především prevencí krizových stavů a případných akutních řešení, bude-li to nutné. V kategorii mladších (1. stupeň ZŠ) zvítězilo družstvo ze ZŠ CESTA, na 2. místě skončil tým ZŠ Svobodná a na 3. místě tým ZŠ Jana Husa. Mezi staršími (2. stupeň ZŠ) zvítězil tým ze ZŠ E. Beneše, druhý byl tým ZŠ CESTA a třetí pak tým ZŠ J. K. Tyla. Poháry předal Ing. Aleš Kudlák z odboru krizového řízení Městského úřadu Písek.

Soutěž probíhala za krásného slunečného počasí a podílelo se na ní celkem 40 organizačních pracovníků, především odborníků. Další závody připravuje Jednota ČsOL v Písku pod vedením

základních škol, což představuje 259 dětí, které na 11 stanovištích musely prokázat svoje znalosti a dovednosti. Součástí byl též cyklistický závod. Děti měly prokázat, že mají kolo v pořádku a bezpečnostní vybavení úplné. Kolo je totiž v naší soutěži považováno za „blackoutový“ dopravní prostředek. („Blackout“ bylo též jedno ze stanovišť.) Dvě stanoviště byla věnována speciálně POKOSu. Pro děti neznámé zkratkové slovo, na které byly metodicky a logicky naváděni na těchto stanovištích. Někdy to dalo žákům zabrat, ale nakonec vše vypátraly. Praktické „záchranné“ znalosti dětí byly velmi dobré a odborné. Pro 1. stupeň byla připravena nižší náročnost a spíše navození postupného řešení. Druhý stupeň to měl již náročnější a samostatnější. V některých situacích bylo úsměvné, že děti nevěděly, co je zkratka IZS, ale záchranná telefonní čísla sypaly z rukávu a postupovaly správně. A o to přeci jde! Byly dobře připraveni. Poměrování v této oblasti je jedinečné a důležité, je tak moc

Evy Veselé pro střední školy. Začátkem října tím přispěje i naše jednota k důstojným oslavám 100. výročí vzniku Československa pod názvem „Stokrát republice“. Mnoho studentů již s námi dlouhodobě spolupracuje na různých akcích, tak věříme, že prokáží svoje dovednosti na ještě vyšší úrovni. Poněkud složité bývá zajištění finančních prostředků, ale díky spolupráci místních spolků, složek IZS a podpory z veřejných zdrojů, se akce daří zajistit.

Prácheňské přebory skromně zajistily občerstvením pro organizátory 1. ETALON a firma PEKAR. Většina organizátorů vykonává tuto práci jako jistý druh charity, protože cítí, že je poměrování i v této oblasti důležité a nenahraditelné.

Poděkování patří zejména dvěma členům Jednoty ČsOL v Písku Ing. Pospíšilovi a Mgr. Bc. Evě Veselé, MPA, kteří zajistili tuto soutěž a propojili všechny složky ke společnému cíli. A ten v podtitulu zní: „Kdo je připraven, není zaskočen!“ ■

Dynamické ukázky k rokům 1918 a 1945

JEDNOTA ČsOL V ROKYCANECH

Ses. Radka Vávrová

Dne 5. května 2018 byly v Muzeu na demarkační linii v Rokycanech uspořádány dynamické ukázky k 100. výročí konce první světové války a 73. výročí konce druhé světové války.

Akce se zúčastnila dobová vojenská technika, v ukázce věnované roku 1918 to byl obrněný automobil Erhard, zatímco v ukázce z roku 1945 se představily hned dva tanky T-34, dva M8 Greyhound a po jednom kusu techniky Phanter, SDKfz 251, GAZ 66, Jeep Willys, Halftruck a GMC 353.

Akce se zúčastnilo více než 5 000 neplatících návštěvníků a zhruba 100 členů klubů vojenské historie v dobovém oblečení a uniformách – z toho 35 členů Klubu Vojenského muzea v Rokycanech. ■

Připomínka posledních bojů ve Slivici

JEDNOTA ČsOL V PŘÍBRAMI

br. Miroslav Ječmen, předseda jednoty

Dne 12. května 2018 se jako každý rok u Památníku obětem druhé světové války ve Slivici konal pietní akt a vojensko-historická ukázka osvobození města Příbrami a obcí Slivice, Buk a Milín u příležitosti výročí posledních bojů druhé světové války ve střední Evropě.

Na události byli kromě válečných veteránů přítomni bývalý náčelník GŠ AČR arm. gen. Jiří Šedivý, zástupce ředitele Společného operačního centra MO ČR brig.

gen. Štefan Muránský, velitel 13. dělostřeleckého pluku Jince plk. Ivan Mráz a představitelé samosprávy. Odhadem uvedenou vojensko-historickou ukázkou shlédlo více než 5 000 návštěvníků. ■

Setkání válečných veteránů ke Dni vítězství

ses. Magda Hrstková

JEDNOTA ČSOL V OPAVĚ

Opavský Magistrát pozval u příležitosti výročí osvobození občany ke slavnostnímu uctění památky padlých na městském hřbitově. Nesměli zde chybět ani členové opavské jednoty ČsOL a zástupci ČSBS.

Slavnost zahájil sbor Křížkovský přednesem národní hymny, pak se slova ujal primátor Radim Křupala. Vyzdvihl význam obětavosti těch, kteří ještě v posledních týdnech války, v rámci Ostravsko-opavské operace nasadili životy v boji proti nacistům. Po položení kytic k památníku sovětských vojáků delegace zamířila i k čestnému hrobu odbojářů ze skupiny Obrana Slezska.

Veškeré toto dění nejen sledovali, ale rovněž se ho účastnili zástupci Československé obce legionářské. Dne 8. květen 2018 byl pro ně nejen podnětem ke vzpomínání, ale také dnem setkání s válečnými veterány. Setkání uvedl předseda opavské jednoty br. Zavádil, který přivítal jmenovitě válečné veterány a také další hosty. Následovala prezentace práce jednoty – přehled připravil a komentoval tajemník br. Fiala. Všichni si připomněli akce konané na území měst Opava, Ostrava, Karviná či Bruntál nebo v dalších obcích regionu. Br. Sobarňa pak podrobně představil pouť

na Ukrajinu, které se zúčastnil a která ho zavedla na místa významných bojových vystoupení našich vojáků v době první i druhé světové války.

O činnosti jednoty se pochvalně vyslovil primátor Křupala ve svém krátkém vystoupení. Skutečně slavnostní okamžiky zažili účastníci setkání při představení nového praporu jednoty, který primátor a předseda jednoty opatřili červeno-bílou stuhou. V následujících minutách pak primátor předal společně s br. předsedou několik ocenění. Čestného uznání za zásluhy o obnovu a šíření legionářských tradic se dostalo Kateřině Goluchové, Máriu Kiriakovi a Pavlu Sobarňovi, kteří jsou aktivními členy Klubu vojenské historie Opava. Ten připravuje mnohé akce pro veřejnost, zejména pro mládež. Čestné uznání patří také Jaromíru Dupalovi, válečnému veteránovi, který byl zraněn při plnění úkolů v mírové misi v Jugoslávii v roce 1996. Pamětní mince ČsOL z rukou primátora převzali Robert Hopjan, člen Klubu vojenské historie Opava, za rozvoj, uchovávaní a šíření legionářských tradic a ideálů v řadách Policie ČR a Pavel Židek za rozvoj, uchovávaní a šíření legionářských tradic a ideálů mezi mládeží.

Po slavnostních okamžicích si vzal slovo opět tajemník opavské jednoty ČsOL bratr Fiala. Připomněl důležitou událost, jejíž výročí se kvapem blíží – totiž 100 let od vzniku Československé republiky. Toto výročí vytyčil jako nejdůležitější úkol pro činnost jednoty v nastávajícím období. Při přípravách má jednota plnou podporu města, všichni zámci o legionářskou a vojenskou historii se tedy mají na co těšit. Na závěr oficiální části setkání ještě předseda bratr Zavádil pozval všechny přítomné k návštěvě dělostřeleckého srubu U Trigonometru v Opavě-Milostovicích, o nějž se starají právě členové Klubu vojenské historie Opava.

Ocenění i informace byly předány, oficiální část setkání je u konce. Nastává chvíle pro vzpomínky a přátelskou rozmluvu mezi přítomnými. Všem válečným veteránům přejeme hodně zdraví a ostatním mnoho sil při naplňování pracovních plánů opavské jednoty. ■

Chrastavská připomínka Františka Turpiše

JEDNOTA ČSOL V LIBERCI

V předvečer 100. výročí popravu italského legionáře Františka Turpiše se zástupci jednot z někdejší Mladoboleslavské župy „Štorcha, Turpiše a Hojsáka“ zúčastnili v Chrastavě slavnostního znovuodhalení pamětní desky místnímu rodáku, který 19. června 1918 zahynul strašlivou smrtí v malém italském městečku San Stino di Livenza. František Turpiš se narodil 7. ledna 1898 v Dolní Chrastavě jako první z celkem deseti potomků českého textilního dělníka Karla Turpiše. Již od mládí navštěvoval zdejší Dělnickou tělovýchovnou jednotu, kde se mimo jiné učil svému mateřskému jazyku, neboť v té době nebylo v Chrastavě jediné české školy. Po vychození německé obecné a měšťanské školy se vyučil přadlákem a začal pracovat po boku svého otce v místní textilní továrně. Na počátku první světové války odešel za prací do Brna, aby rodině ulehčil a odtud se v roce 1916 přesunul do Lipska, kde působil jako příručí zasílatelské firmy. V tomtéž roce ho ve stejném městě zastihl povolávací rozkaz do rakousko-uherské armády. Nejprve byl odeslán do Jičína, odkud dále putoval k Šoproni, v níž se připojil k 28. pěšímu pluku. S touto jednotkou byl nasazen na italskou frontu, na které bojoval do října 1917, kdy upadl do zajetí. Krátce poté si však podal přihlášku do vznikajících československých legií v Itálii a v květnu 1918 byl přijat k 1. praporu 33. střeleckého pluku. S novými spolubojovníky prodělal zhruba měsíční výcvik a přesunul se na frontu. Bohužel, již v první den zahájení rakousko-uherské ofenzivy byl zajat a odvezen do městečka San Stino di Livenza, ve kterém ho polní soud za velezradu odsoudil k trestu smrti. Poprava byla vykonána 19. června, při níž byl oběšen nejenom František Turpiš, ale i další italský legionář Alois Herzig z Plzně. Smrt mladého Turpiše byla obzvláště tragická, protože pro svou výšku a nízko položenou oprátku ho nebylo možné rychle popravit. Kati proto Turpiše chytli za nohy a přitlačováním k zemi ho pomalu uskrtili. Na popraviště se o několik dní později dostal jiný český voják – František Kupka, který se v poválečné době podělil o svou vzpomínku:

„Přicházíme na okraj města, kde je rozcestí silnic a tam vidíme to hrozné a potupné, na co účastník nikdy nezapomene. Dvě šibenice vedle sebe. Kdo tam byl oběšen? Ptám se četaře Hudce.

Pod šibenicemi čerstvé hroby, na šibenici visí už jen tabulky s nápisy ve čtyřech řečech „Čechoslovák, velezrádce“ – poslední nápis český. „Zde tedy viseli dva naši lidé“, myslíme si – legionáři. Krev nám v těle stydne. Hrozný moment. Tito bratři na tomto rozcestí viseli na rozkaz velitelství několik dní, prý na postrach všem kolemjdoucím, a když už zapáchali, byli Maďary odříznuti do hrobů, které si sami dříve vykopali. Na první pověsili bratra Herziga z Plzně, na druhou bratra Turpiše.“

O vykonání exekuce zpravila rodinu Františka Turpiše četnická patrola až o dva měsíce později. Matka následkem šoku utrpěla infarkt a záhy zemřela. Zdrčený Karel Turpiš byl posléze vystaven slovní šikaně svých německých kolegů v práci. Teprve o další dva měsíce později vzniklo Československo.

Nový stát na popravené legionáře nezapomněl, a proto již ve dvacátých letech byly do vlasti převezeny i ostatky Františka Turpiše, které nyní spočívají na Olšanských hřbitovech. Na jeho počest pak v roce 1928 uspořádala liberecká jednota Obce legionářské společně s místní Dělnickou tělovýchovnou jednotou velkou menšinovou akci, při níž byla na někdejší budově českých menšinových škol odhalena bronzová pamětní deska dle návrhu akademického malíře Josefa Durycha, naproti ní nechali Chrastavští zhotovit ozdobnou schránku, do které uložili broušený pohár s prstí z Doss Alto. O ztvárnění poháru se postaral profesor Otakar Žák ze železnobrodské sklářské školy. Této velké události se účastnilo na pět tisíc návštěvníků, přičemž legionářů zde bylo na dvě stě a po jednom tisíci Sokolové i členové Dělnické tělovýchovné jednoty. O dva roky později darovali liberečtí legionáři na nový prapor místní DTJ pamětní stuhu s nápisem: Hrdinství Tvoje tu posiluj!

Po záboru pohraničí na podzim 1938 deska neznámo kam zmizela, nicméně ještě během druhé světové války se jí podařilo někdejšímu chrastavskému řídicímu učiteli Bohumilu Honsovi najít a uchovat až do osvobození. Díky jeho iniciativě deska přežila a mohla tak být 28. října 1946 znovu slavnostně odhalena, tentokrát však na dnešním náměstí 1. máje, na budově chrastavské základní školy.

Díky skvělému přístupu současného vedení města a iniciativě Pěší roty aktivních záloh Čestmíra Šikoly jsme si tak letos mohli nejenom připomenout památku Františka Turpiše, ale díky bratřím z Mladé Boleslavi znovu darovat za Československou obec legionářskou zeminu z vrcholku Doss Alto, která je umístěna rovněž v budově základní školy. Velmi milým překvapením pak byla přítomnost dochovaného praporu DTJ, který nese Turpišovo jméno a dodnes je jeho součástí i pamětní stuha naší meziválečné jednoty. ■

Udělení čestného občanství in memoriam panu Rudolfu Josiekovi

br. Teodor Hybler

JEDNOTA ČsOL VE FRÝDKU-MÍSTKU

Ve středu 9. května 2018 se mezi čestné občany města Třince zařadil třinecký rodák a nositel Československého válečného kříže 1939, dozorce finanční stráže Rudolf Josiek in memoriam. Čestné občanství, které se v celé historii města dostalo dosud jen pěti třineckým osobnostem, bylo Rudolfu Josiekovi uděleno jako zvláštní projev úcty za hrdinství projevené v boji proti nacismu a na obranu Československé republiky. V Obřadní síni třinecké radnice převzali toto významné ocenění z rukou starostky města příbuzní Rudolfa Josieka.

Rudolf Josiek byl jednou z prvních obětí nacismu, který plnil službu jako dozorce finanční stráže v západních Čechách a padl v přestřelce s henleinovci dva dny před podepsáním Mnichovské dohody 28. září 1938 při střežení železničního přejezdu v Horních Lomanech u Františkových Lázní. „Rudolf Josiek patří mezi hrdiny, kteří v těžké době neohroženě se zbraní v ruce vyjádřili svůj vztah k rodné zemi a bez váhání nasadili životy za svobodu své vlasti. Jsme na svého rodáka hrdí a vysoce si ceníme jeho činů a výjimečné odvahy, kterou v boji proti nacismu prokázal,“ uvedla starostka Třince Věra Palkovská. Na památku Rudolfa Josieka vydalo město Třinec podobně jako v případě čestného občana a válečného hrdiny Arnošta Steinera ojedinelou publikaci, jejímž autorem je br. Petr Majer.

Rudolf Josiek se narodil v Třinci 2. prosince 1914 dva týdny poté, co jeho otec zahynul v první světové válce. Vyučil se elektromechanikem. V roce 1933 nastoupil prezenční službu v Místku u pěšího pluku 8 „Slezského“, absolvoval spojovací školu u telegrafního praporu v Brně, byl zařazen do poddůstojnické školy jako radiomechanik a po jejím ukončení byl dne 30. září 1934 opět přemístěn k 11. rotě pěšího pluku 8 „Slezského“ do Místku.

Po ukončení vojenské prezenční služby zůstal u armády jako dělesloužící. Dne 22. března 1938 odešel do zálohy a následně byl přijat k Finanční strážu u Zemského finančního

Předání čestného občanství Rudolfu Josiekovi in memoriam 9. května 2018, zleva Věra Palkovská, starostka města Třinec a Jaroslav Šurman, synovec R. Josieka

Výstava z pozůstalosti Rudolfa Josieka v budově městského úřadu

úřadu v Praze a přemístěn do Hazlova u Aše, oblasti s rostoucím napětím vyvolaným činností Sudetoněmecké strany a Hitlerovou agresivní politikou.

Dne 23. září 1938 byla vyhlášena všeobecná mobilizace československé armády, ale henleinovci v Sudetech pokračovali v provokacích a útocích na české obyvatelstvo a na strategicky důležité objekty.

V té době byl Rudolf Josiek přidělen jako dozorce finanční stráže ke střežení železničního přejezdu v Horních Lomanech u Františkových Lázní. Padl v přestřelce s henleinovci 28. září 1938 v časných ranních hodinách. Po válce byl 18. května 1947 Rudolf Josiek in memoriam vyznamenán Československým válečným křížem 1939. V pozůstalosti se dochoval nejen jeho Čs. válečný kříž 1939, ale také šavle, která s ostatními dokumenty byla instalována v předsálí kanceláře paní starostky v Třinci.

V úterý 22. května se v třinecké knihovně uskutečnil Večer regionální historie nazvaný: Neznámý hrdina z Třince Rudolf Josiek. Za přítomnosti rodinných příslušníků Rudolfa Josieka, pozvaných hostů, byl prezentován tragický osud tohoto hrdiny, který bude navždy zapsán do paměti našeho národa.

Při této příležitosti byla Spolkem vysloužilých celníků Slezska udělena Rudolfu Josiekovi pamětní medaile in memoriam. Medaili předali členové Východočeského klubu celních veteránů plk. v. v. Mgr. František Halas a emeritní celní inspektor Jiří Panuš. ■

Momentka z početně navštíveného Večera regionální historie 22. května 2018 v Třinci

Lípa pro válečného veterána Petra Becka

br. Antonín Zgažar, předseda jednoty

JEDNOTA ČSOL V BRUNTÁLU „34. PĚŠÍHO PLUKU STŘELCE J. ČAPKA“

Ve čtvrtek 14. května 2018 byla v lipové aleji na Uhlířském vrchu v Bruntále vysazena lípa na počest čestného občana města Bruntálu a držitele státního vyznamenání Řádu T. G. Masaryka, válečného veterána br. Petra Becka. Stalo se tak v předvečer Dnů města. Na úvod vystoupil starosta města br. Petr Rys a připomněl životní osudy bratra Petra Becka, který se vloni dožil 90 let, a poděkoval mu za práci pro město. Poté došlo k vysazení lípy za přítomnosti samotného Petra Becka a každý z účastníků přihodil lopatu hlíny ke kořenům nové lípy. Na závěr se všichni rozloučili s přáním, aby lípa mohutněla a připomínala dalším generacím, které přijdou po nás, proč tu stojí.

Akci zorganizovalo město Bruntál a zúčastnili se jí i členové naší jednoty Bruntál. ■

Zaplatili daň nejvyšší

text a foto br. Miroslav Kaufner

historické podklady RNDr. Mgr. Miroslava Šandová, ČSBS – ZO Rokycany

JEDNOTA ČSOL V ROKYCANECH

Vpondělí 28. května jsme uctili památku Václava Stehlíka, jehož rodina byla vyvražděna za ukrývání československých parašutistů vyslaných z Velké Británie. Vzpomínkový akt se konal u bývalého domu rodiny Stehlíkových v Rokycanech.

V roce 1942 byl proveden útok na zastupujícího říšského protektora Reinharda Heydricha. Následovalo vyhlášení výjimečného stavu a represe, které postihly mnoho obyvatel českých zemí. Smutným vyvrcholením bylo vyhlazení obce Lidice. Zprávu o prvním rozsudku stanného soudu vydala ČTK 28. května, večer ji hlásil pražský rozhlas a následující den vyšla ve všech novinách: „Rozsudkem stanného soudu v Praze ze dne 28. 5. 1942 byli odsouzeni k trestu smrti zastřelením: Václav Stehlík, jeho manželka Růžena Stehlíková, synové Václav a František, dcera Josefina provd. Marešková a zeť František Mareška, narozený v Kryrech, vesměs bytem

v Rokycanech.“ Všichni jmenovaní byli popraveni 28. května 1942 na střelnici v Plzni Lobzích a stali se tak jedněmi z prvních obětí nacistického běsnění po vyhlášení výjimečného stavu.

I když je jisté, že adresu Václava Stehlíka obdrželi již v Anglii i parašutistické skupiny Anthropoid Jan Kubiš a Josef Gabčík, není s jistotou prokázáno, že se právě oni u Stehlíkových ukrývali. Historické prameny se v tomto ohledu různí – některé tvrdí, že ano (např. kniha „Anthropoid“, nakladatelství Akademia, 2016), ale oproti tomu v dopisech Dr. Zdeňka Čápa se píše, že sice ošetřoval zraněné parašutisty u Stehlíků, ale žádného z nich nepovažoval za Gabčíka nebo Kubiše. Podle dalších pramenů se ve stejné době v okolí Rokycan pohybovali i Adolf Opálka a Karel Čurda (skupina Out Distance) a měli to být oni, kdo našli úkryt u Václava Stehlíka. Karel Hofman došel porovnáním dostupných pramenů a svědeckých výpovědí dosud žijících pamětníků k závěru, že s největší pravděpodobností se jednalo o parašutisty Vojtěcha Lukašтика (skupina Intransitive) a Ludvíka Cupala (skupina Tin), kteří u Stehlíků přespalí začátkem května, protože vzhledem k rodinným poměrům Stehlíkových by se delší nebo opakovaný pobyt parašutistů u nich neutajil. Všechny historické prameny i literatura však mluví o tom, že Stehlíkovi byli v podstatě první úkryt parašutistů po seskoku.

I když se nám možná nikdy nepodaří s jistotou určit jména parašutistů, které Václav Stehlík ve svém domě ukrýval, nic to nezmění na faktu, že v roce 1942 parašutisté u rodiny Stehlíkových byli a za poskytnutou pomoc zaplatila rodina Stehlíkových tím nejvzácnějším – svými životy. Jejich oběť připomíná pamětní deska z roku 1946 na domě čp. 319 v dnešní Stehlíkově ulici v Rokycanech, kde rodina žila.

Vzpomínkový akt pořádala rokycanská jednota Československé obce legionářské spolu s Českým svazem bojovníků za svobodu – ZO Rokycany a Městem Rokycany. ■

Legionáři na Abilympiádě

JEDNOTA ČSOL PRAHA 3

V sobotu 12. května 2018 proběhl za nádherného slunného počasí v areálu Jedličkova ústavu

17. ročník Abilympiády pro děti a mládež, soutěžního klání, při kterém 117 dětí se speciálními potřebami z celkem 11 různých zařízení z celé České republiky předvedlo své schopnosti v 15 disciplínách – malování tuší, aranžování květin, batikování, cukrářství, hrách na počítači, keramice, korálkování, stavění Lega, malování, malování na sklo, práci se dřevem, puzzle, studené kuchyni, tkaní a vyšívání. Soutěže byly rozděleny do dvou věkových kategorií (6–12 let a 13–18 let). Letošní ročník se nesl v duchu oslav 100. výročí založení Československa. Proto se zahájení a dohlížení na soutěže ujal prezident T. G. Masaryk, kterého na výbornou představoval jeden z vychovatelů Jedličkova ústavu, kterému doprovod dělali bratři z jednoty Praha 3 v dobových legionářských uniformách a sestry a bratr z České obce sokolské. Soutěžící i jejich doprovod na úvod přivítala dvojice moderátorů Abilympiády, organizátor akce Martin Knapp a profesionální sportovec a moderátor Martin Zach, kteří účastníky provázeli celým soutěžním dnem. Po slavnostním nástupu prezidenta Masaryka, legionářů a sokolů zazněla státní hymna a byli představeni jednotliví vedoucí, kteří dohlíželi na soutěžní kategorie. Poté se již soutěžící v doprovodu vychovatelů odebrali do soutěžních prostor v obou budovách Jedličkova ústavu. Ve stylu připomínky vzniku republiky se nesla i zadání v jednotlivých disciplínách. Děti tedy např. v kategorii Lego stavěly Lánský zámek, v malování tvořily portrét prvního československého prezidenta, v keramice vyráběly náš státní symbol – českého lva, a v kategorii korálkování zase krásné šperky pro první dámu paní Charlotte Garrigue Masarykovou. Děti se do soutěžního klání pustily se vši vervou, o čemž se přesvědčili i legionáři se sokoly, kteří společně s prezidentem Masarykem

procházeli jednotlivé soutěžní místnosti, aby se podívali, jak jde dětem práce od ruky a povzbudili je v jejich snažení. Bratry legionáře nejvíce zaujala práce se dřevem, kde bylo úkolem vytvořit vláček, který hned překřtili na Legiovláček. Příjemným překvapením byla píseň „Ach synku, synku“ v podání jedné ze soutěžících, která tak dojala všechny přítomné. Po skončení všech soutěží byly hotové výtvořené přeneseny na nádvoří areálu, aby je zde mohli ocenit i rodinní příslušníci a přátelé soutěžících. V případě výrobků z kategorie studená kuchyně a pečeni i ochutnat. Pro velký úspěch došlo i na opakování písně „Ach synku, synku“, kterou si s malou soutěžící rádi zazpívali nejen legionáři se sokoly, ale samozřejmě i prezident Masaryk a všichni přítomní. Poté již přišlo na řadu vyhlášení vítězů. Předávání medailí s podobiznou prezidenta Masaryka a diplomů se ujali vzácní hosté letošního ročníku. Ocenění si odnesli i organizátoři akce, kteří společně s dobrovolníky z Pedagogické fakulty UK a řadou sponzorů připravili jedinečnou akci, díky které mohly mít děti radost ze soutěžení, z cen i z neobvyklého setkání s legionáři. I pro naše členy z jednoty Praha 3 byla účast na Abilympiádě silným zážitkem. Byli nadšení jak z šikovnosti dětí, tak z upřímné radosti, kterou děti měly při společném setkání. Velmi děkujeme organizátorům akce za pozvání, pohostinnost a především za nezapomenutelný zážitek. ■

Bambi Fest

br. Milan Čajdík

JEDNOTA ČsOL V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Bambi Fest se konal v pátek 25. a v sobotu 26. května 2018 na Výstavišti České Budějovice. Umístění na Výstavišti bylo praktičtější než akce u Sportovní haly, jako v minulých letech. Akci organizoval RADAMBUK (Rada dětí a mládeže Jihočeského kraje) pod mottem „Naše země stoletá“. Na akci se podílely i AČR, a velká řada dalších organizací.

V sobotu 26. května 2018 své síly spojily i ČsOL a OV ČSBS ČB a zřídily stan, v němž byly údaje o československých legiích v první světové válce, o jejich výstroji a boji. Kromě panelů zobrazujících tyto skutečnosti byl pro menší děti zřízen koutek, kde

mohly nakreslit nějaký obrázek k armádě, legiím, atp. Větší děti musely zodpovědět vybranou otázku týkající se čs. legií či armády. Všechny odpovědi si mohly najít na instalovaných panelech.

Každé dítě za splnění úkolu dostalo drobný dárek. Kromě toho dostalo razítko do soutěžní kartičky, neboť byla vyhlášena soutěž, ve které děti plnily u různých stánků jednotlivých organizátorů různé úkoly a za jejich splnění dostaly do soutěžní kartičky razítko. Kdo nasbíral všechna razítka, byl zařazen do soutěže o ceny.

Stan ČsOL a OV ČSBS byl blízko vchodu, takže jsme o návštěvu dětí neměli nouzi. Děti s chutí malovaly a ty starší studovaly panely a snažily se najít správnou odpověď na otázky. Za stanem ČsOL byla ukázka vybavení polní ošetřovny z první světové války. Ukázku zabezpečili v dobových uniformách fandové historických vojenských reálií. Den strávily děti v plné zábavě a stejně tak pořadatelé díky nadšení dětí. ■

Slavnostní odhalení památníku v Krupce

JEDNOTA ČsOL V BOLETICÍCH „MJR. I. M. VÁCLAVA VOKURKY“

text br. Matěj Horáček, foto br. Petr Tolar

Dne 9. června v 11.00 hod. v Krupce na bývalém hraničním přechodu mezi Mohelnicí a německou obcí Müglitz byla zahájena slavnostní akce spojená s představením nově zrekonstruovaného hraničního orientačního sloupu a nově odhaleného památníku k 100. výročí vzniku samostatného československého státu.

Akci pořádala Jednota ČsOL mjr. i.m. Václava Vokurky v Boleticích ve spolupráci s jejími příznivci, kdy mimo těchto byli také přítomni zástupci z řad ČSBS, místní samosprávy, bývalí i současní příslušníci ozbrojených sil a bezpečnostních

sboru a další. Po celou dobu akce byla na místě zajištěna vojenská čestná stráž, kterou v dobových uniformách příslušníků 46. pěšího pluku ČSA ztvárnili členové Muzea čs. opevnění z let 1936–1938 „Na Kočičáku“ z Chomutova a dále dva příslušníci pěší roty aktivních záloh AČR při KVV Ústí nad Labem.

Na úvod akce a po přivítání všech přítomných pronesl za pořádající Jednotu ČsOL kpt. Bc. Matěj Horáček několik slov zejména k historii hraničních orientačních sloupů, po čemž následovalo slavnostní odhalení již zmíněného památníku. Památník byl umístěn v těsné blízkosti tohoto historického unikátu, kdy tak vyzdvihuje jeho význam a symboliku spojenou s počátky fungování našeho státu. Následně poté jsme si připomenuli všechny ty, kteří pro svou vlast obětavoili svůj život a vzdali jsme jim díky položením květin k památníku a minutou ticha.

Poté vystoupili se svými projevy zástupci města Krupka a Armády ČR a to člen Rady města Krupka pan Mgr. Tomáš Liška a mjr. Ing. František Procházka z Krajského vojenského velitelství z Ústí nad Labem. Po této části programu si všichni přítomní na místě vyslechli historickou nahrávku československé státní hymny, po které došlo na poděkování všem, kteří se podíleli na opravách hraničního orientačního sloupu, na vybudování nového památníku a na zajištění celé akce. Zvláštní poděkování patří panu Ing. Jaroslavu Pikalovi z ČSBS, který zajistil nemalou část finančních prostředků pro vybudování památníku a dále pak městu Krupka, které se částečně podílelo na spolufinancování oprav hraničního orientačního sloupu. Po zaznění signálu „Večerka“ byla akce zdárně ukončena. ■

Den hrdinů druhého odboje – pocta parašutistům

br. Antonín Zgažar, předseda jednoty

JEDNOTA ČsOL V BRUNTÁLU „34. PĚŠÍHO PLUKU STŘELCE J. ČAPKA“

V pátek 15. června 2018 se u pamětní desky Jana Kubiše ve vestibulu ZŠ Bruntál v Okružní ulici uskutečnila vzpomínková akce v předvečer Dne hrdinů druhého odboje. Zástupci bruntálské jednoty ČsOL a ČSBS umístili pod pamětní desku květiny. Poté zazněla historická československá státní hymna a účastníky přivítal ředitel školy Mgr. Leoš Sekanina. Ve svém projevu připomněl, proč se slaví tento památný den a proč je potřeba připomínat všechny příslušníky 2. československého odboje. Na projev ředitele navázaly dvě žákyně školy, které se ve svém referátu zaměřily hlavně na životní osudy Jana Kubiše, na útok na zastupujícího říšského protektora i na poslední boj čs. parašutistů v kostele sv. Cyrila a Metoděje v Resslově ulici v Praze.

Na závěr se slova ujali dva řečníci – starosta města br. Petr Rys, který zdůraznil nutnost nezapomínat na události z druhé světové války, a předseda Klubu Za starý Bruntál br. Pavel Rapušák.

Vzpomínkovou akci společně připravily Jednota ČsOL v Bruntálu, Český svaz bojovníků za svobodu, Klubu Za starý Bruntál a ZŠ Bruntál, Okružní. ■

Střelecký den bruntálské jednoty ČsOL

br. Antonín Zgažar, předseda jednoty

JEDNOTA ČsOL V BRUNTÁLU „34. PĚŠÍHO PLUKU STŘELCE J. ČAPKA“

V sobotu 30. června 2018 uspořádala bruntálská jednota ČsOL 5. ročník Střeleckého dne.

Na střelnici v Břidličné hodinu po poledni přivítal předseda jednoty br. A. Zgažar 22 členů a příznivců. Připomněl, že střelecký den byl konán na počest legionáře Jana Čapka, jehož jméno má naše jednota ve svém názvu, a od jehož smrti v bitvě na Píavě uplynulo toho měsíce přesně sto roků.

Střelby řídil br. Roman Černý. Soutěžilo se ve dvou kategoriích – děti a mládež; dospělí.

Deset juniorů změřilo své síly ve střelbě z malorážkové pistole na 25m vstoje a z malorážkové pušky na 50m vleže. Po sečtení výsledků z obou disciplín zvítězil Vojtěch Suk, na druhém místě se umístil Matěj Řepka a třetí místo patří Jakubu Svobodovi.

Dospělí soutěžili ve střelbě z malorážky na 50m vleže a z pušky SKS Simonov na 25m vstoje. Po spočítání bodů se na první pozici umístili čtyři soutěžící, takže došlo mezi nimi na rozstřel. Vítězem se stal Vlastimír Brabenec, druhé místo obsadil br. Roman Černý a třetí skončil br. Antonín Zgažar.

Po soutěžní části si všichni vyzkoušeli střelbu z perkusní pušky a z revolveru, junioři z pušky SKS Simonov a dospělí z malorážkové pistole.

Po ukončení střelby si všichni s chutí opekli špekáčky.

V podvečer na úplný závěr předseda jednoty a řídicí střelby předali vítězům diplomy a drobné ceny a všem ostatním pamětní účastnické listy.

Pátý střelecký den jednoty ČsOL Bruntál se vydařil. Byl finančně podpořen Ministerstvem obrany ČR, Ústředím ČsOL a městem Bruntál. ■

XV. setkání pyrotechniků s mezinárodní účastí INMEP 2018

br. Ivan Novotný, předseda jednoty

JEDNOTA ČsOL V BOLETICÍCH „MJR. I. M. VÁCLAVA VOKURKY“

Setkání pyrotechniků INMEP 2018 (International Meeting of Pyrotechnicians) se zúčastnili aktivně pracující specialisté i váleční veteráni. Na setkání byla prezentována pyrotechnická činnost účastníků za uplynulý rok a byly porovnány pracovní postupy a zkušenosti jednotlivých národních složek, ať už příslušníků policie nebo ostatních ozbrojených sborů, které se touto problematikou zabývají. Součástí zaměstnání bylo seznámení s novými trendy, technologiemi a výrobky souvisejícím s činností EOD/IEDD.

Projekt byl realizován v rekreačním zařízení Vojenských lesů a statků, s. p. Olšina, které se nachází nedaleko Vojenského výcvikového prostoru Boletice v termínu 3.–8. června 2018.

Cílem setkání pyrotechniků bylo navázání osobních vazeb pro aktivně pracující specialisty v oblasti EOD, ale i jejich „vysloužilé“ kolegy – válečné veterány, ze všech složek

zabývající se touto problematikou, jako je například Armáda, Policie a civilní firmy. Setkání pyrotechniků slouží také k navázání osobních kontaktů především se zahraničními kolegy, neboť se v letošním ročníku zúčastnili zástupci ze zahraničí, a to ze SRN, Belgie, Nizozemí, Slovenska, Ruska, Polska, Litvy a USA. Celkem se tak v průběhu akce prostrídalo 168 účastníků. Setkání sloužilo k propagaci Československé obce legionářské a jejím ideovým cílům státotvorné organizace. ■

Zborovská vzpomínka

ses. Eva Veselá, místopředsedkyně jednoty, a br. Zdeněk Říha

JEDNOTA ČsOL V PÍSKU

Ve čtvrtek 21. června 2018 se u památníku padlým legionářům a T. G. Masaryka na Mírovém náměstí v Písku konala vzpomínková akce k výročí 101 let bitvy u Zborova. Ta byla sice z pohledu světové války méně významnou akcí, ale Českoslovákům vynesla slávu a uznání a otevřela dveře pro zakládání nových československých jednotek v tehdejší carské Rusku. Pietní vzpomínkovou akci uspořádali partneři projektu Město Písek nejen 45 (Jednota ČsOL v Písku, ZO ČSBS Písek, I. ETALON, z.s.) spolu se Základní školou Edvarda Beneše v Písku. Akce se zúčastnili i žáci dalších píseckých základních škol, vedení města Písku, zastupitelé města a občanská veřejnost.

Vzpomínková akce se v Písku konala již po druhé a věříme, že se stane trvalou vzpomínkovou akcí, neboť vojenské vystoupení Českoslováků u Zborova je důležitým mezníkem v našich vojenských dějinách, které zaslouží trvalé připomínání. ■

Slavnostní odhalení pamětní desky Josefa Vaňka v obci Dobšín

text br. Tomáš Pilvousek, předseda jednoty
foto Karolína Leiblová a archiv ČsOL

JEDNOTA ČsOL V MLADÉ BOLESLAVI

Vsobotu 16. června byla péčí Jednoty ČsOL v Mladé Boleslavi a Obecního úřadu Dobšín odhalena pamětní deska místního rodáka a čs. legionáře, příslušníka samostatného úderního praporu Josefa Vaňka.

Josef Vaněk padl v týž den, před 100 lety u železniční stanice Kljukvenná východně od Krasnojarska.

Slavnostní odhalení zahájil průvod hasičů a legionářů s prapory obcí. Vlastní program započal dopoledne v 10.30 hod. přivítáním starostou obce Dobšín Jaroslavem Černým. Br. Tomáš Pilvousek následně představil v projevu život Josefa Vaňka i okolnosti jeho

Pamětní deska připomínající osud legionáře Josefa Vaňka byla zhotovena v dílně Umělecké slévárny HVH v Horní Kalné

Jako sokol a fyzicky zdatný mladý muž byl Josef Vaněk v lednu roku 1918 přijat do formujícího se 1. čs. samostatného úderního praporu. Stal se tak příslušníkem elitního útvaru vojáků, kteří se nebojí nikoho a ničeho, ani smrti. Proto si i on mohl hrdě přišít na levé rameno svého stejnokroje symbol umrlčí lebky se zkříženými hnaty.

V květnu 1918, po tom, co byl čs. armádní sbor vtažen do víru kruté ruské občanské války a kdy si museli legionáři vybojovat cestu domů pod známým heslem „Vlastním pořádkem do Vladivostoku“, byl Úderní prapor nasazen v bojích s bolševickou rudou armádou na Sibiři, nedaleko města Krasnojarsk.

Dne 16. června zahájili úderníci útok na železniční stanici Kljukvennou. Tam, šest tisíc kilometrů daleko od své domoviny, padl ve smrtelném dešti střel mezi mnohými i Josef Vaněk. Umíral statečně, smířen se svým osudem, v náručí svého přítele Josefa Štěpánka. Jeho poslední slova byla: „Pozdravuj všechny doma“. Poslední myšlenky tak letěly za blízkými, do Dobšína i kraje Českého ráje.

Možná si klademe otázku, proč si vůbec onen příběh jednotlivce, který padl dávno před 100 lety připomínat. Osud Josefa Vaňka zapadá do příběhů hrstky výjimečných, kteří v průběhu celého 20. století skromně, obětavě z ryzí lásky k vlastnímu národu a zemi dokázali obětovat to nejcennější. My dnes, kdy máme to převeliké štěstí, že nemusíme bojovat za svá práva se zbraní v ruce, jsme povinni jejich příběh nezapomenout a vyprávět dalším. Pamětní

deska, jak doufáme, bude trvalou připomínkou toho výjimečného vojáka, nejenom pro občany malebné obce Dobšín v Českém ráji. ■

Slavnostní zahájení akce průvodem legionářů a dalších spolků

úmrť. Další informace doplnila v následující zdravici kronikářka obce Lenka Mulačová. Vlastního odhalení se zhostili starosta obce Jaroslav Černý, br. plk. Josef Haisler a předseda mladoboleslavských legionářů Tomáš Pilvousek.

Následně byla symbolicky předána schránka se zeminou z bojiště od Kljukvenné (dnes město Ujar), kterou se podařilo zajistit ve spolupráci s TJ Sokola v Cerhenicích a která byla předána do rukou starosty obce.

Na vlastní ceremoniál odhalení pamětní desky navázali následně dobrovolní hasiči obce, kteří dalším programem oslavili již 110 let svého působení v obci.

A kdo byl vlastně Josef Vaněk?

Do života Josefa Vaňka, který se narodil v Dobšíně 24. listopadu 1893 v čp. 36, vstoupila válka. Nedobrovolně tak musel, proti vlastnímu svědomí, obléknout stejnokroj vojína rakousko-uherského pěšího pluku č. 74. Pod tíhou vlastního přesvědčení opustil rakouskou armádu v Haliči v únoru roku 1915 a přešel dobrovolně do ruského zajetí.

Dobový snímek železniční stanice, u níž padl Josef Vaněk

Nový pomník paraskupin INTRANSITIVE a TIN v Brdech

U příležitosti 76. výročí boje československých parašutistů v pražské Resslerově ulici, byl v neděli 17. června 2018 u chaty zvané „Václavka“ nedaleko Hořejšího Padrťského rybníku v CHKO Brdy odhalen pomník připomínající seskok paradesantních skupin INTRANSITIVE a TIN. Celkem pět československých parašutistů zde seskočilo do okupované vlasti v noci z 29. na 30. dubna 1942.

Skupina INTRANSITIVE, kterou tvořili npor. Václav Kindl, čet. Bohuslav Grabovský a des. Vojtěch Lukašík, měla za úkol vykonávat průmyslovou sabotáž. Skupina TIN, tvořená rotnými Ludvíkem Cupalem a Jaroslavem Švarcem, měla provést atentát na protektorátního ministra školství a symbol kolaborace Emanuela Moravce. Značný rozptyl parašutistů během výsadku však způsobil, že se po přistání na zemi skupiny nesešly a od té doby je již provázely jen nesnáze. Žádný z pěti parašutistů se nedožil konce války.

Václav Kindl a Bohuslav Grabovský byli zatčeni gestapem a zavázali se ke spolupráci. Ze strany Grabovského šlo o lest a byl později popraven v Terezíně, aniž by nacistům nějak pomohl. Kindl byl agilnější, stal se z něj agent-provokátor. Omylem jej zastřelil gestapák při jednom ze zátahů na domácí odboj. Vojtěch Lukašík se ukrýval na Moravě, byl udán, v přestřelce zraněn a v bezvýchodné situaci si vzal život sám. Podobným způsobem skončil život i Ludvíka Cupala, který se při seskoku zranil a pomohl mu právě Lukašík. Jaroslav Švarc se se svým druhem ze skupiny TIN již nesešel, spojil se s parašutisty v Praze a s nimi pak zemřel během boje v kryptě pravoslavného chrámu sv. Cyrila a Metoděje v Resslerově ulici.

Den před výročím smrti Jaroslava Švarce došlo k slavnostnímu odhalení pomníku, který v Brdech až dosud chyběl. Nejprve se všichni hosté sešli ve 13.00 hod. u chaty „Václavka“ u Hořejšího Padrťského rybníku. Pomník, zakrytý symbolicky padákem, společně

slavnostně odhalili Petr Hutr, starosta obce Věšín, mjr. Jan Fyrbach, velitel rotы Záchranného útvaru HZS ČR Zbiroh, Josef Velfl, ředitel Hornického muzea Příbram a br. pplk. Jindřich Plescher, předseda plzeňské jednoty ČsOL. Deska upomínající na fakt, že právě v těchto místech provedly výsadek dvě paraskupiny, je dílem Jana Šímy a Davida Šauera, osazení brdského kamene na místo zajistili hasiči speciální technikou zbrožské rotы ZÚ HZS ČR. Po odhalení dostali prostor k projevům starosta Hutr, plk. gšt. Eduard Stehlík, ředitel Odboru pro válečné veterány MO ČR, pan Velfl z příbramského muzea a na závěr předseda plzeňské jednoty ČsOL br. Plescher. Historické souvislosti a význam připomínky obou paraskupin připomněli oba historici, pan Stehlík a pan Velfl.

K odhalenému pomníku pak delegace položily květinové dary. Na závěr zazněla československá státní hymna a minutou ticha byla uctěna památka všech pěti zemřelých parašutistů a jejich spolupracovníků. Čestnou stráž u pomníku drželi skauti 18. oddílu „Bílý útes“ z 1. střediska Jožky Knappa z Plzně, student Univerzity obrany se státní vlajkou a praporečnick Klubu výsadkových veteránů Jindřichův Hradec.

Po skončení ceremoniálu u pomníku samotného, následoval od 15.00 hod. ještě doprovodný program v sále obecního úřadu ve Věšíně. Nejprve zde byla pokřtěna nová publikace „Pomníky a památníky světových válek na Příbramsku“ historika Josefa Velfla, odborníka na novodobé dějiny brdského regionu. Knihu pokřtil, respektive jak sám řekl „vedl v život“, předseda plzeňské legionářské jednoty, br. Plescher. Autor knihy se pak ujal poutavé přednášky o dopadu druhého stanného práva, tzv. hejdrichiády, na Příbramsku. Potom br. Petr Tolar z plzeňské jednoty ČsOL posluchače seznámil s výběrem, přípravou a vybavováním samotných parašutistů pro zvláštní účely vysílaných z Velké Británie exilovou československou vládou. Tím skončilo celé odpoledne věnované památce statečných československých parašutistů a jejich ještě statečnějších spolupracovníků z řad domácího odboje.

Poděkování patří všem přítomným (organizátory mile potěšila návštěvnost nad očekávání), čestným hostům, hasičům, členům spolků a institucí, bez kterých by pomník nevznikl. Veliký dík si zaslouží ses. Jandíková za dovedení svého nápadu do úspěšného cíle. Definitivním dokončením pomníku na Václavce bude doplněním informační tabule v příštím roce. ■

100. výročí poprav Aloise Štorcha

text br. Tomáš Pilvousek, předseda jednoty
foto Pavel Bajer

JEDNOTA ČSOL V MLADÉ BOLESLAVI

Poslední červnovou sobotu si v obci Nová Ves u Bakova nad Jizerou připomněli členové Jednoty Československé obce legionářské z Mladé Boleslavi, zástupci místních baráčníků i zdejších občanů patrně nejznámějšího legionáře z Pojizeří – Aloise Štorcha. Slavnostní ceremonie u příležitosti 100. výročí jeho mučednické smrti byla zahájena u pomníku padlých občanů Nové Vsi a následně u domu, kde Alois Štorch před válkou vyrůstal. Od pomníku vyrazil průvod v čele s legionáři se státním praporem, baráčníky i občany v doprovodu kapely Difúr. Neobyčejný životní příběh s tragickým koncem připomněl před pamětní deskou na domě Aloise Štorcha předseda mladoboleslavské jednoty br. Tomáš Pilvousek.

Průvod od pomníku padlým v Nové Vsi k domu Aloise Štorcha

Alois Štorch, ač rodák z České Lípy, strávil většinu svého života v Nové Vsi u Bakova nad Jizerou, kde jej vychovávala jeho matka Kateřina. Po vypuknutí války musel jako jiní narukovat pod prapor rakousko-uherské armády. Protivenství války i samu podunajskou monarchii, kterou vinil z lidské tragédie, Alois Štorch nenáviděl a v polovině června se rozhodl ji opustit. Na italské straně fronty nabídl své služby československým jednotkám, k nimž byl prakticky ihned přijat a přijal i nabídku na riskantní podnik v týlu rakouské obrany.

V noci z 2. na 3. července dorazil pod příkrovem tmy na severní břeh jezera Lago di Garda italský, elektrickým motorem poháněný, člun – tzv. Motoscafo. Na jeho palubě byla kromě italské posádky i čtveřice československých výzvědků oděných do rakousko-uherských stejnokrojů, vybavených pouze pistolemi a falešnými dokumenty. Cílem této riskantní operace bylo proniknout do posádky pevnostního dělostřelectva v Nagu, zjistit informace o plánované ofenzivě, přesvědčit vojáky k nepřesné střelbě a vrátit se po několika dnech opět na člunu zpět.

Na palubě mezi čtveřicí legionářů stál i Alois Štorch. Již při vylovení byl však celý plán zhatěn. Hluk obrabejícího se člunu zalarmoval rakouské strážce a začal boj o holý život...

Alois Štorch, byť neplavec, vrhl se zpět do vod jezera, aby byl po několika minutách vytažen rakouskými „zachránci“ v bezvědomí. Do zajetí padl i Jan Šmarda. Leopold Jeřábek byl zastřelen při útěku a jediný přeživší, kterému se podařilo po několika-kilometrovém plavání uprchnout, byl František Tobek.

Poté, co byl Alois Štorch vytažen z jezera Lago di Garda a v Rivě přiveden k vědomí, byl ihned arestován, neboť v něm byl poznán bývalý telefonista pevnostního dělostřeleckého oddílu z Naga. Zatčen a vyslýchán byl ve sklepení domů v La Grotte, nedaleko Rivy del Garda. V těchto místech sídlilo velitelství zdejší posádky, strategicky kryté masivem Monte Brione. Zde vyslechl rozsudek a několik minut po půlnoci 5. července 1918 byl popraven ve vinicích za Rivou.

V den 100. výročí poprav byla přímo z dějiště tragédie vyvednuta prst pro uchování mladoboleslavským legionářům.

Alois Štorch byl pohřben 6. června 1918 v místě popraviště. Po válce byly jeho ostatky exhumovány a uloženy na čestném pohřebišti na pražských Olšanech.

Výjimečný příběh italského legionáře Aloise Štorcha nám i se stoletým odstupem připomíná, jak se idea národní samostatnosti rodila v myslích těch nejlepších synů i dcer československého národa. Jeho šibenice nás současníky zároveň zavazuje. Tyto příběhy nesmíme překrýt zapomněním ani v moderním, technickém a globalizovaném světě. ■

Před domem Aloise Štorcha i se členy jeho rodiny

Pamětní deska generála Josefa Bílého

JEDNOTA ČsOL V PÍSKU

Ses. Eva Veselá, místopředsedkyně jednoty
a br. Zdeněk Říha

Dne 30. června 2018 byla v budově SOU a OU (bývalé reálné gymnázium) v Komenského ulici v Písku odhalena pamětní deska armádnímu generálu Josefu Bílému, prvnímu veliteli odbojové organizace Obrana národa, který byl popraven nacisty v době tzv. „první heydrichiády“ dne 28. září 1941. Generál Josef Bílý, rodák z obce Ochoz u Zbonína, studoval na píseckém reálném gymnáziu v letech 1883–1888.

V letech 1888–1892 studoval kadetní školu rakousko-uherské armády a stal se důstojníkem z povolání. Aktivně se zúčastnil bojů v první světové válce a po jejím skončení se dal plně do služeb nově se formující československé armády. Od roku 1928 byl velitelem Zemského vojenského velitelství v Čechách a v roce 1935 odešel do výslužby. V březnu 1939 se spolu s dalšími stal členem tzv. Rady starších, kterou

tvořili generálové Alois Eliáš, Hugo Vojta a Sergej Vojcechovský, zapojil se do odboje v rámci odbojové organizace Obrana národa, jejímž velitelem se stal. Od prosince 1939 žil v ilegalitě, po řadě zatýkání se Obranu národa podařilo částečně paralyzovat, bohužel byl při rozsáhlém zatýkání 14. listopadu 1940 zatčen v Chlumu u Třeboně i gen. Bílý a byl vězněn na Pankráci a v Terezíně. Na rozkaz Heydricha v souvislosti s vyhlášením výjimečného stavu byl dne

28. září 1941 spolu s generálem Hugo Vojtou popraven.

Umístění pamětní desky v budově SOU a OU iniciovali potomci generála Bílého. Slavnostního aktu se mimo potomků a přátel rodiny Bílých zúčastnili ředitel SOU a OU Milan Rambous, ředitel VHÚ plk. Aleš Knížek, vedení města Písku v čele se starostkou Evou Vanžurovou, zastupitelé města, studenti SOU a OU, členové Jednoty ČsOL v Písku a I. ETALONU, z.s., a další hosté. ■

Kladenští legionáři stříleli na střelnici ve Zvoleněvsi

ses. Eva Armeanová, předsedkyně jednoty

JEDNOTA ČsOL V KLDNĚ

Jedna z akcí, kterou kladenská jednota ČsOL uspořádala u příležitosti 100. výročí vzniku Československa a 100. výročí ukončení první světové války, byla střelecká soutěž z pistole vzor 75. Naplánovali jsme ji na 1. června 2018 od 14.00 hod. a poprvé jsme stříleli na střelnici ve Zvoleněvsi.

Předsedkyně ČsOL Kladno na úvod přivítala všechny přítomné, zvláště válečnou veteránku Věru Holubevu-Biněvskou, která mezi nás přijela již po osmé v doprovodu dcery a vnučky. Dále dceru a syna ruského legionáře J. B. Kozelky, syna francouzského legionáře Františka Andráška a vnuka legionáře Jana Šídy. Tak jako v předchozích letech nechyběla na střelnici fotografie válečné veteránky Vandy Biněvské, která bojovala u Sokolova, v březnu jsme si připomínali 75. výročí této bitvy.

I přes nepřítelné počasí si zastřílet přijelo 46 členů ČsOL a rodinných příslušníků. Střelba z pistole byla pro většinu z nás

premiérou, předtím jsme stříleli ze samopalu. Nejprve proběhlo vyhodnocení členů ČsOL. V kategoriích mužů se na 1. místě umístil Ivo Bedrna s 80 body, v kategorii žen si 1. místo vystřílela Miroslava Čížková (dcera válečného veterána Ludvíka Darovce) se 78 body. V kategorii hosté-muži si 1. místo vystřílel Jiří Skála se 66 body, v kategorii hosté-ženy se na 1. místě umístila válečná veteránka Věra Holubeva-Biněvská se 32 body.

Po skončení střelby proběhlo vyhodnocení a předání diplomů a cen, které zajistil Magistrát města Kladna. Všichni přítomní obdrželi upomínkový Pamětní list podepsaný předsedkyní ČsOL Kladno a primátorem města Kladna.

Poděkování patří panu primátorovi města Kladna Mgr. Milanu Volfovi, který nám na střeleckou soutěž poskytl dotaci z fondu primátora města Kladna, dále panu Janu Rubešovi a jeho kolegům za odborný dozor. **(kráceno)**

Krátká připomínka událostí před třiasedmdesáti lety

Mgr. Magda Hrstková

JEDNOTA ČsOL V OPAVĚ

V den výročí osvobození, 22. dubna 2018, se Opavané – mezi nimi i několik dřívějších a současných žáků SGO – sešli u pomníku padlým na náměstí Osvobození, aby si událost, která se výrazně obtiskla do dějin města, společně připomněli. Úderem desáté hodiny soustředily první tóny písně, kterou přednesl

dětský pěvecký soubor Domino, pozornost všech přítomných k pietnímu aktu. Následovala státní hymna, jež z úst dětí zaznívala zvláště dojemně. Pak už se slova ujal primátor města Opava Radim Křupala. Připomněl válečné oběti – v posledních dnech druhé světové války obzvláště tragické, které provázely dobývání Opavy z rukou nacistické armády, i osud města samotného, které do prvních mírových dnů vstupovalo s mnoha jizvami na své tváři – tisícovka budov, včetně nejstaršího muzea na československém území nebo chrámu sv. Vojtěcha, byla v troskách, další objekty jevíly známky silného poškození. Obyvatelé se do města vraceli jen pomalu, ochotně se však zapojili do odklízecích prací. Trosky postupně mizely a Opava mohla začít konečně znovu žít.

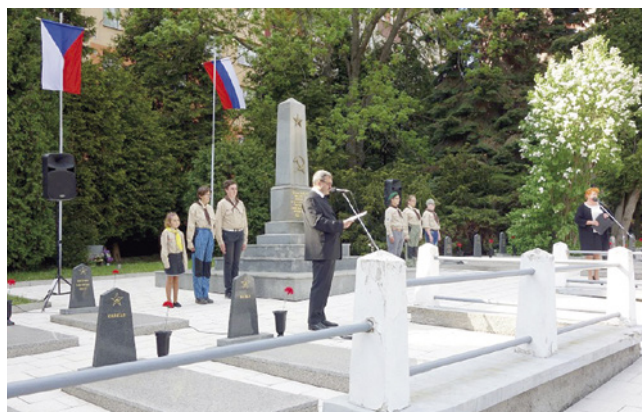
Po panu primátorovi k přítomným hovořil plk. v. v. gšt. Miloslav Neuberg, který se slavnosti zúčastnil společně s dalšími hosty ze Sdružení československých zahraničních letců – Východ v čele s jeho předsedou plk. v. v. Janem Novákem. Nyní nastal čas uctít památku padlých položením kytic. K pomníku strážnému vojáky a skauty postupně přistoupili představitelé města, odbojáři, zástupci Armády ČR i dalších institucí. Primátor Křupala se pak s přítomnými rozloučil a slavnostní shromáždění ukončil. ■

73. výročí osvobození Československa a města Bruntálu

br. Antonín Zgažar, předseda jednoty

JEDNOTA ČsOL V BRUNTÁLU „34. PĚŠÍHO PLUKU STŘELCE J. ČAPKA“

V pátek 4. května 2018 se v Bruntále na starém hřbitově na pohřebišti vojáků Rudé armády uskutečnil pietní akt k 73. výročí ukončení druhé světové války v Evropě, osvobození Československa a našeho města. Poklonit se padlým osvoboditelům letos do Bruntálu přijel generální konzul Ruské federace Alexandr Nikolajevič Budajev, jehož doprovázela manželka a atašé Arťom Indyčenko. V pietním průvodu je následovali členové vedení města v čele se starostou br. Petrem Rysem, zástupci

společenských organizací a spolků a mezi nimi i deset členů ČsOL z jednoty Bruntál a Opava. Zúčastnil se i válečný veterán br. Petr Beck, čestný občan města Bruntálu a nositel Řádu Tomáše Garrigua Masaryka.

Po zaznění české, slovenské a ruské státní hymny následovaly projevy generálního konzula Alexandra Budajeva, starosty města Petra Ryse a poslance Leo Luzara. Poté za zvuku písně Svaté války účastníci položili věnce a kytice k památníku vojáků Rudé armády, kteří padli při osvobozování celého Bruntálska. ■

CÍRKEV A VZNIK ČESKOSLOVENSKA

Jan Boček

Člen Československé národní rady v Paříži Dr. Edvard Beneš řečí k čs. dobrovolníkům v Itálii v den výročí upálení Mistra Jana Husa 6. července 1918 ve Ferraře di Monte Baldo. (VÚA-VHA Praha)

Po nezměrném utrpení a nesmírných lidských obětech skončila první světová válka vítězstvím zemí Dohody. Mezi vítěznými státy bylo i Československo, nová země uprostřed Evropy se svojí stotisícovou legionářskou armádou. I přesto, že bylo po válce, ČSR musela svojí svébytností tvrdě bránit proti vnitřnímu i venkovnímu nepříteli. Ruští legionáři ještě sváděli urputné boje s bolševiky a byli dosud příliš daleko, a tak tíha bojů v českém pohraničí, na Těšínsku i na Slovensku spočívala na francouzských i italských legionářích, na českých a slovenských zajatcích, kteří se v Itálii po 28. říjnu 1918 přihlásili do jednotek domobrany a také na navrátilivších se vojácích z rakousko-uherských pluků, sokolech a dalších dobrovolnicích.

Oddíl rychlopalných děl 4. čs. střeleckého pluku při vypálení čestné salvy na počest výročí upálení mistra Jana Husa v roce 1919. Vojáci, nacházející se u Alzamaje na Sibiři, mají na hlavách ochranné sítě proti komárům. (VÚA-VHA Praha)

Československo v letech 1919–1920 muselo na mezinárodních konferencích svádet dlouhá diplomatická vyjednávání za uznání hranic republiky, a to především v pohraničí, na Slovensku, Těšínsku a na Podkarpatské Rusi. Nadšení z nově vzniklé republiky však nesdíleli někteří vojáci (především německé, maďarské, ale i české národnosti), kteří po válce odmítli slíbit věrnost ČSR. Velké zklamání prožívali i představitelé římskokatolické církve, kteří zůstali věrní Vídni. Zato převážná většina obyvatelstva byla znechucena postojem katolické církve, která se za války zpronevěřila svému poslání a loajalitou kléru k vídeňské vládě. Proto se po 28. říjnu 1918 chopili příležitosti modernističtí kněží, kteří obnovili činnost Jednoty československého katolického duchovenstva, která volala po církevních reformách a po obnově katolické církve (jenom do konce roku 1918 měla jednota 1 300 členů, a to včetně církevních hodnostářů, jako byl např. královéhradecký biskup J. Doubrava). Jednota ve svém memorandu poukazovala na to, že je nutné jmenovat nové biskupy, kteří budou upřímní Čechoslováci, znalí češtiny nebo slovenštiny, a budou politicky bezúhonní. V memorandu také poukazovali na nutnost odvolání arcibiskupů Huyna, Skrbenského a biskupů Kleina, Grosse, Bathianiho, Radnaye a Ballase. Československá vláda proto na základě tohoto memoranda, po jednání s Vatikánem prosadila odvolání pražského a olomouckého arcibiskupa i většiny biskupů. Někteří před odvoláním nastalou situaci řešili odstoupením, aby nepřišli o hmotné výhody. Do roku 1918 byli arcibiskupové i biskupové jmenováni panovníkem a papež je ve funkci pouze potvrzoval. První biskup, kterého v roce 1920 jmenoval papež v ČSR po souhlasu vlády, byl Šimon Bárta (českobudějovický biskup).

PŘEHLED O ŘÍMSKOKATOLICKÝCH ARCIBISKUPECH A BISKUPECH V ROCE 1918 V ČSR

České země

- **Lev Skrbenský (1863–1938)**, český šlechtic, 29. pražský arcibiskup v letech 1899–1916. Byl pro svojí mírnou povahu a nepřílišné nadšení pro válku na zákrok Vídně papežem odvolán z funkce pražského arcibiskupa a byl jmenován 9. olomouckým arcibiskupem 1916–1920. Na úřad arcibiskupa rezignoval v roce 1920. Jeho nástupcem se stal Cyril Stojan.
- **Pavel Huyn (1868–1946)**, německé národnosti, šlechtic vlámského původu, biskup brněnský 1904–1916 a 30. pražský arcibiskup 1916–1919. Arcibiskup byl u věřících i u kléru značně neoblíbený pro nařizování bohoslužeb za vítězství rakouských zbraní a bezmeznou podporu Vídně. Pro ČSR byl jako arcibiskup nepřijatelný a proto 19. listopadu 1918 odjel do Švýcarska, kde na naléhání papeže na svůj úřad rezignoval. Zemřel v Jižním Tyrolsku, ale 1. října 2016 byly jeho ostatky převezeny na Moravu. Je pohřben v kostele Božského srdce Páně v Rajhradě. Jeho nástupcem byl František Kordač.
- **Josef Doubrava (1852–1921)**, královéhradecký biskup české národnosti 1903–1921. Jeho nástupcem byl Karel Kašpar.
- **Josef Gross (1866–1931)**, litoměřický biskup německé národnosti 1910–1931. Byl velkým podporovatelem Vídně a pro československou vládu nepřijatelný. V biskupském úřadě se ale udržel díky tomu, že dvě třetiny diecéze tvořila německá národnost. V českých farnostech a vikariátech diecéze byl značně neoblíbený. Jeho nástupcem byl Antonín Weber.
- **Antonín Hůlka (1851–1920)**, českobudějovický biskup české národnosti 1907–1920. Vyhýbal se politické činnosti a soustředil se především na pastorační práci. Jeho nástupcem byl Šimon Bárta.
- **Norbert Klein (1866–1933)**, brněnský biskup německé národnosti 1917–1926. Přestože byl rodilý Němec, dokázal citlivě vycházet s českými kněžími, a proto po roce 1918 nebyl nucen k rezignaci. V roce 1923 se stal velmistrem řádu německých rytířů a v roce 1926 rezignoval na úřad biskupa. Jeho nástupcem se stal Josef Kupka.

Slovensko

- Československá vláda po roce 1918 požadovala na Vatikánu odchod všech slovenských biskupů kromě košického biskupa Augustina Fischer-Colbrieho (1863–1925), který biskupský úřad vykonával v letech 1907–1925. Jeho nástupcem byl Jozef Čárský a Michal Bubnič.
- **Ludovít Balás, rožňavský biskup (1855–1920)** maďarské národnosti, biskupský úřad vykonával v letech 1905–1920. Jeho nástupcem byl Ján Čárský.
- **Vilmos Batthyány, nitranský biskup (1911–1920)** maďarské národnosti. Protože vystupoval proti ČSR, byl ze Slovenska vypovězen jako nežádoucí osoba a dne 26. dubna 1919 policejně eskortován z dnešního Štúrova do maďarské Ostřihomi. Jeho nástupcem byl Karol Knětko.
- **Wolfgang Radnai (původní jméno Farkas Rillhammer, 1848–1935)**, bánskostrický biskup maďarské národnosti (1904–1920). Po vzniku republiky tento biskup vydal vánoční oběžník, ve kterém neuznával nový stát a prosazoval tvrdou maďarizaci celého Slovenska. Po vánocích 1918 byl internován na zámku v Žiáru nad Hronom a 25. března

Dne 3. listopadu 1918 byl davem, navracejícím se z manifestace na Bílé hoře, stržen mariánský sloup na pražském Staroměstském náměstí jako symbol pobělohorské rakouské a katolické nadvlády v Českých zemích

1919 byl jako Maďar vypovězen do Maďarska. Jeho nástupcem byl Marian Blaha.

- **Alexander Párvy (1848–1919) spišský biskup maďarské národnosti (1904–1919)**. Za národnostní perzekuce Slováků v úřadě biskupa mu byl odňat státní souhlas a byl vypovězen z republiky. Jeho nástupcem byl Ján Vojtašák.
- Římskokatolická církev na Slovensku v letech 1918–1938 měla arcibiskupa, který sídlil v maďarské Ostřihomi.

Podkarpatská Rus

- Po připojení Podkarpatské Rusi k ČSR byly problémy s řeckokatolickou církví ještě horší než na Slovensku s římskokatolickou církví. Z pravoslavných věřících Maďaři se souhlasem papeže postupně od 17. století přetvořili Rusíny na uniaty (řeckokatolíky). Místo maďarského biskupa v Mukačevu po dohodě s vládou ČSR byl v roce 1924 papežem jmenován Pavol Gabaj.

EVANGELÍCI V ČSR

V prosinci 1918 na generálním sněmu v Obecním domě v Praze se sloučily sbory augsburské a helvétské církve povolené Tolerančním patentem z roku 1781 a vytvořily Českobratrskou církev evangelickou. Do sloučené církve ale nevstoupily evangelické církve německé, polské, a slovenské. Německá evangelická církev v Čechách a na Moravě měla sídlo církevního prezidenta v Jablonci nad Nisou. ■

Kniha o M. R. Štefánikovi

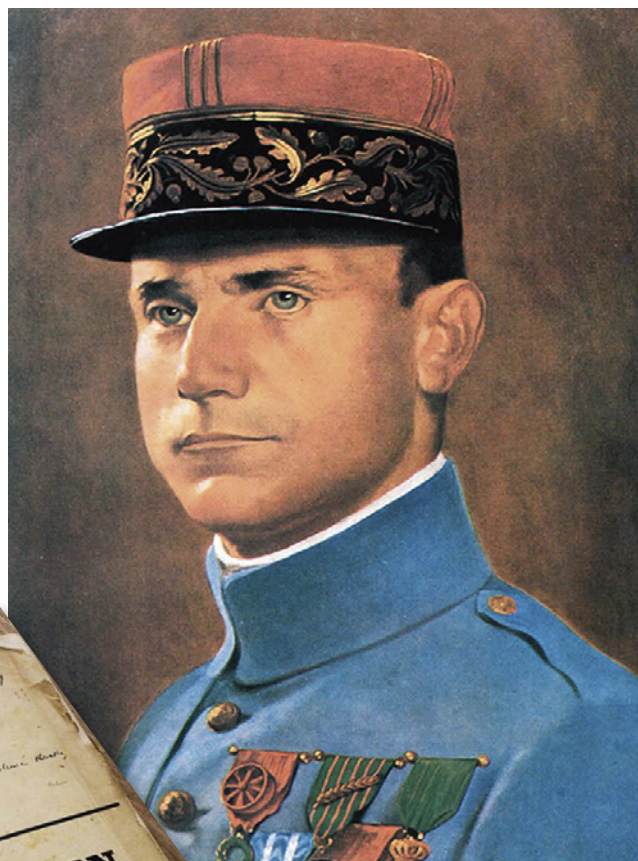
od br. Ferdinanda Vrábela

Životopisná kniha o najznámejšej postave našich novodobých dejín – a predsa trochu inak. Vychádza pri stom výročí vzniku ČSR a tragického skonu M. R. Štefánika. Ambíciou publikácie je podať obraz Štefánika čo najobjektívnejšie, ale najmä ako osvieteného a mimoriadneho človeka – prezentovať jeho názory a postoje, analyzovať jeho pohnútky a povahu. Cez dobové pramene a svedectvá získa čitateľ úplný obraz o Štefánikovom profile. Po dlhoročnom štúdiu pramenných materiálov v domácich aj zahraničných archívoch, autor prináša množstvo nových faktov a známe veci potvrdzuje odkazmi na hodnoverné zdroje. Dôslednou faktografickou argumentáciou vyvracia rôzne povery a mýty, ktoré sa šírili a dodnes šíria okolo významnej osobnosti, akou bol M. R. Štefánik – slovenský vlastenec, diplomat, politický vodca, astronóm.

Kniha je ilustrovaná najmä autentickými fotografiami zhotovenými Štefánikom. Je rozčlenená do 12 tematických kapitol a vybavená rozsiahlymi resumé v troch jazykoch, odkazmi na pramene a literatúru, dopĺňujúcimi poznámkami a meným registrom.

Sám autor uvádza v úvode publikácie nasledujúci: „Táto kniha nie je prehľadným a ani podrobným životopisom generála. Takých životopisov už bolo napísaných viacero a aj preto sa autor ani nesnažil pridávať k nim ďalší titul. Jeho snahou bolo poukázať na Štefánikov myšlienkový vývoj, jeho predstavy o budúcom československom štáte a na zdroje Štefánikovej silnej viery a presvedčenia, že aj malý a vtedy neznámy, v macošských podmienkach uhorskej štátnosti takmer zanikajúci slovenský národ, má v priaznivejších podmienkach veľkú budúcnosť a zaistené svoje miesto pod slnkom. A v záujme toho nasadil Štefánik všetky svoje sily a vykonal až nadľudskú prácu.“

Napriek tomu však Štefánika netreba zbytočne heroizovať, nekriticky oslavovať alebo legendarizovať. Aj on bol človek, ktorý ako každý iný, mal tiež svoje chyby. Čo je však zo Štefánikovho života výnimočné, cenné a trvalé, to možno ešte ani naša súčasná generácia nevie stále plne doceniť. Jeho odkaz žil, žije a bude žiť napriek rôznym deformáciám Štefánikových snáh, skresľovaniu jeho života a diela a napriek tomu, že sa k nemu len raz – dvakrát do roka hlásia aj takí ľudia, ktorí v skutočnosti o ňom nič nevedia a zaujímajú ich len rôzne nepodložené hypotézy a falošné teórie; medzi nimi najmä to, že jako zomrel. Bolo by iste oveľa vhodnejšie podrobne sa zoznámiť s tým, aký Štefánik bol, o čo sa snažil a v čo veril, čo chcel dosiahnuť. Treba poznať aj prostredie, v ktorom žil, jeho priateľov, spolupracovníkov, kolegov aj oponentov, čo tiež pomáha vytvoriť si presnejší obraz o jeho

pôsobení a aj o tragickom závere jeho života.

Domnievam sa, že Štefánikovi vzdáme najväčšiu poctu tým, že budeme vedieť nielen o ňom a o jeho pôsobení čo najviac, ale hlavne, že si osvojíme jeho zásady a idey, ktoré aj dnes majú človeku z malého i veľkého národa čo povedať. Nespasí nás nič iné len vlastná práca. A v tom bol Štefánik nesmiernie podobný Masarykovi, ktorý aj v dňoch najväčšieho historického triumfu Čechov a Slovákov v závere roku 1918 zdôrazňoval, že nás čaká práca v záujme toho, aby to, čo sme si po nesmiernych bojoch a obetiach vybojovali, aj udržali.

Vydavateľ PRO

Vydanie prvé, 2018

Jazyk slovenský

Resumé francúzsky, taliansky, rusky

Kategória literatúra faktu, história

Počet strán 168

Formát 17 × 24 cm

Väzba pevná, laminovaná

Balenie samostatne, vo fólii po 5 ks

Hmotnosť 470 g

ISBN 978-80-89057-74-6

Známý či neznámý Otakar Jaroš?

Několik postřehů k nové knize Jiřího Klůce

Před několika měsíci se na trhu objevila životopisná monografie Jiřího Klůce *Kapitán Otakar Jaroš s podtitulem Příběh hrdiny od Sokolova*, vydaná chebským nakladatelstvím Svět Křidel. Práce má 176 stran a podle textu na zadní straně obálky obsahuje více než 150 unikátních a nikdy nepublikovaných fotografií z předválečného Jarošova života. Kromě nich pak v knize nalezneme dalších pět desítek současných fotografií a reprodukcí různých dokumentů, týkající se jedné z výrazných postav našeho zahraničního odboje v SSSR.

Ihned na začátku této svým způsobem volně psané recenze budiž předestřeno, že jsem se nesoustředil na pravopisné chyby, nepřesně použité termíny a údaje technického charakteru, zkrácená jména osob a jiné drobnější vady, jak formálně založení recenzenti rádi činí. Takové nedostatky zde nalezneme v množství, více či méně srovnatelném s podobnými současnými publikacemi. Zaměřil jsem se spíše na autorova kategorická, ale nedostatečně či vůbec nepodložená tvrzení, na některé objektivně chybějící údaje i jiné skutečnosti, autorovi knihy sice neznámé, ale s tématem související a pro čtenáře nesporně zajímavé.

Už letmý pohled na stránky úvodu napoví, že si autor vytýčil poměrně ambiciózní cíl, protože zamýšlel vytvořit „přehlednou relevantní publikaci o životě a smrti“ hrdiny od Sokolova, přičemž zároveň mimo jiné uvedl, že „veškerá dostupná literatura přináší zkreslený pohled na Jarošův život“ a že se tato téměř nezabývá jeho předválečným působením v „nejrůznějších vlasteneckých organizacích.“ Přitom k tendenčním dílům z 40.–80. let přiřadil také knihu Karla Richtera *Kapitán Jaroš – Rozkaz byl neustoupit* z roku 2013 a dílo Miroslava Brože *Hrdinové od Sokolova* z roku 2006. V prvním případě svůj názor podepřel slovy, že se jedná pouze o mírně pozměněné vydání knihy autorské dvojice Karel Richter-Vlastimil Kožnar *Dali mu jméno Otakar* z roku 1983, o níž historik Jiří Fidler v roce 2003 napsal, že: „... má propagandistický charakter, mnohé pasáže jsou zařazeny čistě účelově bez vztahu k popisované osobě i realitě, osobnost Otakara Jaroše je idealizována z hlediska třídního přístupu...“ Jak je patrné z prostého seřazení letopočtů, Fidlerův text vznikl deset let před přepracováním Richterovy knihy a tudíž nové vydání objektivně posoudit ani nemohl. V případě Brožovy práce už Jiří Klůc svůj názor o zkrácení reality nevyšvětlil ke své škodě vůbec, byť se jedná o nejpřínosnější dílo svého druhu, které považují za dosud nepřekonané.

Další kontroverze jistě vzbudí i pasáž, podle níž všichni badatelé před Jiřím Klůcem vycházeli ve svých pracích spojených s tématem bojů o Sokolovo z tendenční Reicinovy a Marešovy knihy *Věrní zůstaneme*, resp. *Sokolovo*, takže: „Pravdivý pohled se tak dovídáme až nyní, v době otevření zahraničních archivů uchovávajících neutrální dokumenty a vzpomínky. Z cenných zahraničních zdrojů můžeme zmínit dokumenty z pozůstalosti československých vojáků, kteří po válce emigrovali do Izraele, Švýcarska i dalších zemí světa a kteří se nebáli uvést své vzpomínky na pravou míru.“ Rozhodně nelze souhlasit. Každý, kdo se o československý odboj zajímá trochu hlouběji, totiž ví, že první realistické memoáry se objevily už na konci 60. let, což mohou ilustrovat vzpomínky plukovníka v. v. Jiřího Větvíčky, literárně zpracované právě Karlem Richterem pod názvem *Válka*

Kromě poštovní známky s portrétem Otakara Jaroše v nominální hodnotě 4 kopejky vydalo sovětské ministerstvo spojů k 9. květnu 1969 i tuto paměť obálku podle návrhu výtvarníka V. Zvaljova. Další obálka vznikla téhož roku díky činnosti zmiňované oddělení Vsesvazové společnosti filatelistů, autorem návrhu byl tentokrát G. I. Zasljadko.

začíná až zítra z roku 1969. Skutečnou odvahu – protože se nalézal v dosahu všech státních represivních složek – pak projevila další Sokolovák, kpt. vz. Vladimír Levora, jenž už ve 2. polovině 50. let začal připravovat vzpomínky na dobu válečnou včetně pobytu v táborech gulag, za což byl v roce 1958 zatčen a odsouzen na 18 měsíců odnětí svobody. Proto se jeho kniha *Ze stalinských gulagů do československého vojska* mohla objevit až v roce 1993, což je právě čtvrtstoletí. A velká část vzpomínek židovských vojáků? Tu přece známe už od roku 1990, kdy vyšla kniha historika Ericha Kulky *Židé v československé Svobodově armádě*. Další podobná díla, jako například knihu generálmajora v. v. Josefa Buršika, nazvanou *Nelituj oběti* z roku 1992, si snad už ani připomínat nemusíme.

Leč zpět ke knize jako takové. Soustředíme-li se na její nosnou, životopisnou část o rozsahu asi 100 stran, shledáme, že se nejedná o nijak rozsáhlý text (bez fotografií by se jednalo asi o 20–25 stran souvislého textu) a že převážnou většinu údajů o Jarošově předválečných i válečných osudech už předložil před pěti lety Karel Richter, ovšem s tím rozdílem, že je zabalil do hávu tzv. „umělecké literatury faktu“, tedy stylu, který pracuje například i z fiktivními rozhovory a podobně vytvořenými vnitřními pocity postav a zároveň bez odkazového aparátu, což nemusí každému vyhovovat. Richterova práce samozřejmě zahrnuje i pohled na Jaroše jako dlouholetého sokola a připomíná jeho sportovní aktivity coby běžce, fotbalisty, hokejisty, veslaře a gymnasty, přičemž pracuje se vzpomínkami jeho přítele z mládí Miroslava Havlína.

František Kučera

(Franc Jakovlevič Kučerov)
* 25. 11. 1908 Praha,
† 7. 10. 1972 Berdičev, SSSR
(dnes Ukrajina)

František Kučera pocházel z Prahy, v průběhu 1. světové války zcela osiřel. Do revolucemi zmítaného Ruska se jako ani ne desetiletý dostal s propuštěnými ruskými zajatci, kteří bezprizorného chlapce vzali sebou. V nové vlasti mu upravili jméno na Franc Kučerov a obdržel dokonce i „otčestvo“ Jakovlevič, snad ve spojitosti se jménem pravděpodobného pěstouna.

Franc Kučerov v sovětském Rusku ukončil základní školu a začal studovat na školu střední, tu se mu však ukončit nepodařilo, proto až do roku 1930, kdy byl odveden do Rudé armády, pracoval jako horník v ukrajinském Alčevsku (poblíže Luhanska). V armádě zřejmě získal další vzdělání, neboť se stal důstojníkem.

V roce 1939 se zúčastnil sovětského tažení do západního Běloruska a také sovětsko-finské (zimní) války. V hodnosti podporučíka zastával funkci velitele čety 90. železničního praporu 100. střelecké divize ze sestavy 7. armády Severozápadního frontu.

Ve dnech 1. až 5. února 1940 v prostoru Viipuri (dnes Vyborg) se podporučík Kučerov v čele své jednotky významně zasloužil o proražení zdejší části Mannerheimovy linie a zničil přitom dvě betonové pevnůstky. Rozhodnutím prezidia Nejvyššího sovětu SSSR ze dne 21. března 1940 byl podporučík Franc Kučerov „za skvělé plnění úkolů v boji s finskými bělogvardějci a za projevenou odvahu a hrdinství“ vyznamenán Zlatou hvězdou hrdiny Sovětského svazu a Leninovým řádem. Jeho medaile nesla číslo 477.

V únoru 1941 Kučerov demobilizoval a dále pracoval jako železničář a to i v letech Velké vlastenecké války. Po válce žil v Berdičevě, kde 7. února 1972 zemřel. Jeho hrob se zde nalézá na starém městském hřbitově.

Obsaženější medailon F. Kučery – Kučerova viz:

http://www.warheroes.ru/hero/hero.asp?Hero_id=5595

Jiří Klůč k tomu navíc doplnil několik podrobností z průběhu Jarošovy prezenční služby a připojil údaj o členství ve skautu – junáku, nicméně téma už dál nijak nerozvedl, ale k životopisné části přiložil asi 160 „unikátních a nikdy nepublikovaných fotografií“. S tím však opět souhlasit nelze, protože asi třetinu snímků, zejména ty pořízené po odchodu do zahraničí, už obsahují například knihy Karla Richtera a Miroslava Brože. To ostatně platí i pro některé fotografie z dětství, dob studií a sportovních aktivit. Další část obrazové dokumentace je opravdu publikována poprvé a má nezpochybnitelnou hodnotu, ale nalezneme zde i vysloveně ilustrační fotografie jako například přírodní, venkovské a městské scenérie, i povšechné záběry ze sokolských závodů i jiných akcí, zařazené do publikace spíše z toho důvodu, že jejich autorem byl právě Otakar Jaroš.

Poměrně zajímavá situace nastává v pasážích věnovaných bližším příbuzným, zejména prarodičům, strýcům a tetám. Jiří Klůč se zaměřil především na rodinu matky Anny, rozené Konopáskové, která pocházela ze třinácti dětí. Svou pozornost ale dále věnuje podrobněji pouze jedinému z nich, plukovníku Františku Konopáskovi, ruskému legionáři, popravenému nacisty v roce 1943. Osobnost strýce Františka Konopáska zachycuje i Karel Richter, který však zmiňuje i druhou nevšední postavu, strýce Antonína Konopáska, jenž se před I. světovou válkou vystěhoval do Ruska a pak žil i v SSSR, kde po určitou dobu zastával mimo jiné funkci ředitele sovchozu, ale nakonec se přeci jen vrátil do předválečného Československa. Zdánlivý rozpor mezi oběma autory panuje v údajích o Otakarovu otci Františkovi Jarošovi. Jiří Klůč jako jeho rodiště určuje obec Dubí u Herálce (východně Humpolce), přičemž Otakarovu dědečkovi, tedy Františku Jarošovi staršímu přisuzuje živnost krejčího. Karel Richter popisuje Františka Jaroše st. jako zemědělce, hospodářského na usedlosti v Hněvkovicích u Humpolce. Část pravdy mají samozřejmě oba, protože František Jaroš st. se s manželkou Annou opravdu přestěhoval do Hněvkovic, kde hospodářil na usedlosti č.p. 14 a po určitou dobu zde žilo i jeho pět dětí – dvě dcery a tři synové. Pro úplnost budiž uvedeno, že

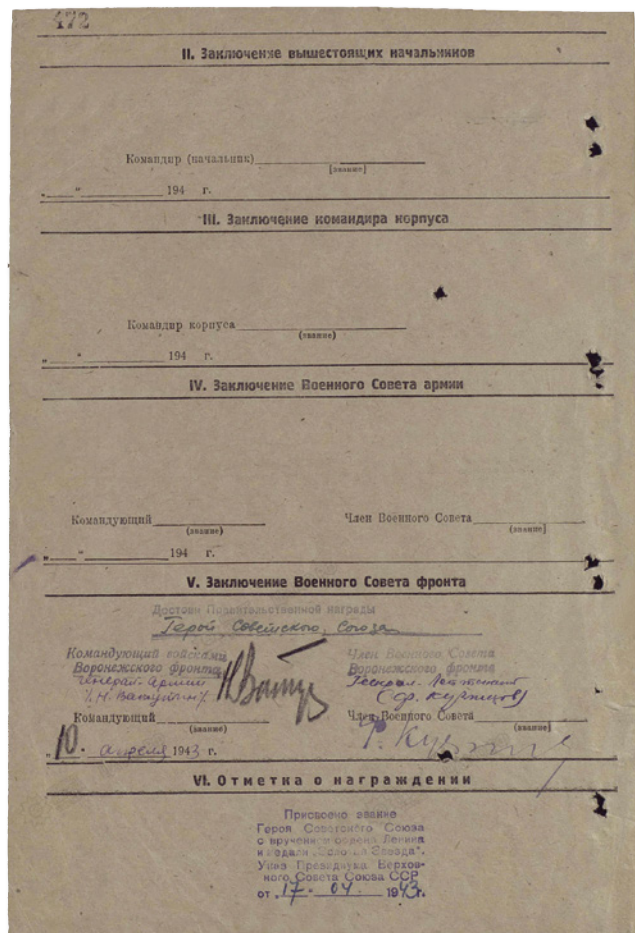
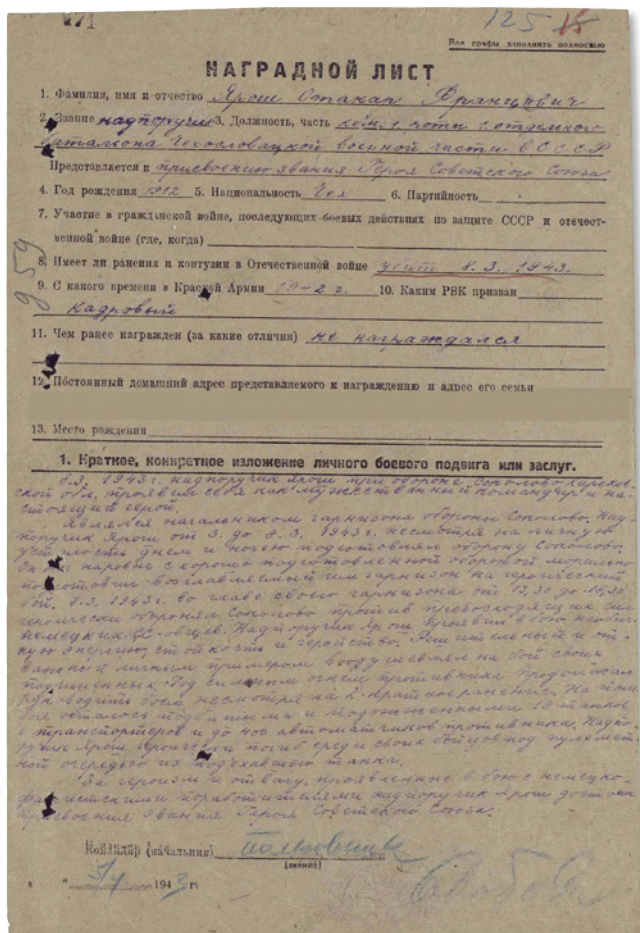
nejstarším synem byl Antonín, který podobně jako Otakarův otec František pracoval u dráhy a nejmladším synem byl zemědělec Adolf Jaroš, jenž převzal rodinný dvůr.

Střední část životopisu kapitána Jaroše, která se zabývá jeho osobou coby důstojníka, přináší v převážné většině v literatuře již publikované údaje. Řadu dosud známých detailů autor ani neuvádí, nehledě na další, dosud nepopsané skutečnosti, obsažené ve fondech VÚA-VHA.

Značně nevyužitý zůstává i potenciál popisu závěru Jarošova života, který Jiří Klůč nazývá „záhadou“ a reprodukuje dvě základní verze – prostý zásah kulometnou dávkou nebo zásah dávkou a následnou smrt pod pásy tanku. Škoda, že okolnosti už nijak nerozebírá a že dále jako Karel Richter nepřidal vzpomínky těch obyvatel Sokolova, kteří asistovali při pohřbívání těl padlých, resp. při jejich exhumaci a identifikaci po válce. Ti shodně tvrdili, že jeho tělo, které poznali i podle zlatých zubů (O. J. měl skutečně oba horní špičáky umělé), mělo zraněnou hrud, resp. že i po válce bylo značně zachovalé, takže smrt pod pásy tanku se jeví jako nepravděpodobná.

Na životopisné kapitoly navazuje část, která se zabývá odkazem Jarošovy osoby. Délka jejího textu je zcela srovnatelná s životopisem. Řada v ní uvedených skutečností vůbec nepatří k žádným novinkám. Například údaje o obrněných vozidlech, nesoucích Jarošovo jméno, nebo většina textu o poštovních známkách s Jarošovým portrétem a některé pasáže o jednotkách československé armády nesoucí Jarošovo jméno pochází i z prací vydaných před více než 15 až 45 lety či z volně dostupných internetových stránek. Velkou práci Jiří Klůč odvedl při sumarizaci ulic po Jarošovi pojmenovaných, zda však nebylo vhodnější volit zpracování ve formě přehledné tabulky, nechť posoudí sami čtenáři. Autor ale opomněl jednu zajímavou skutečnost, již nicméně popsal právě Miroslav Brož: převzetí příjmení Jaroš fyzicky žijícím člověkem. Stalo se tak v osobě volyňského Čecha a veterána kulometné roty z bojů u Sokolova kapitána vz. Václava Jaroše, původně Derflera (10. 12. 1921–26. 5. 2000).

I některé další části kapitoly 7 o Jarošových vyznamenáních je potřeba doplnit a komentovat. Jako přinejmenším

Návrh k udělení titulu Hrdina Sovětského svazu pro nadporučíka Otakara Jaroše vypracoval plukovník Ludvík Svoboda, ale schvalovala jej přímo vojenská rada voroněžského frontu bez jakýchkoli mezistupňů. Tento zásadní dokument v knize bohužel nenajdeme.

sporné se ukazuje kategorické tvrzení v úvodu i v této části, že: „Až teprve autorem bylo například vyvráceno tvrzení, že Otakar Jaroš byl první cizinec, vyznamenaný titulem hrdiny Sovětského svazu“. Jiří Klůč jej staví na pomyslné třetí místo a jako prvního a druhého cizince s titulem Hrdiny jmenuje osoby Itala Primo Gibelliho a Bulhara Volkana Goranova, kteří titul obdrželi 31. 12. 1936. Oba bojovali ve španělské občanské válce na straně republikánů jako piloti bombardovacích letounů, přičemž Gibelli zahynul v listopadu 1936. Jak text však zároveň zmiňuje, Gibelli žil v sovětském Rusku od roku 1921 a určitou dobu sloužil v Rudé armádě, zatímco Goranov (pův. jménem Zachar Zacharjev) do SSSR emigroval v roce 1931. Oba se do Španělska dostali v rámci leteckých jednotek dobrovolníků, organizovaných a vpravovaných ze SSSR. Z těchto důvodů je u Gibelliho jisté, že v době nasazení ve Španělsku už měl sovětské občanství a u Goranova se tato skutečnost jeví jako velmi pravděpodobná. Proto kapitán Otakar Jaroš, vzhledem ke svému prokazatelně platnému československému občanství a vzhledem k příslušnosti k 1. čs. samostatnému praporu v SSSR, zorganizovaném v rámci naší zahraniční armády, zůstává prvním ze zahraničních vojáků (ne-li skutečně cizinců vůbec), kteří titul obdrželi.

Pokud bychom i přes výše uvedené námitky považovali Goranova i Gibelliho v SSSR za cizince, pak bychom zase o pomyslném „třetím místě“ lounského rodáka mluvit ani tak nemohli, neboť v takovém případě by Otakar Jaroš nemohl být ani prvním Čechem se Zlatou hvězdou. Tím prvním by se totiž stal u nás naprosto neznámý Čech František Kučera, jenž nejvyšší sovětské vyznamenání obdržel o tři roky dříve

než Jaroš, přesně 21. března 1940 (Několik základních údajů o F. Kučerovi naleznete v rámečku na straně 54).

K tématu cizinců, vyznamenaných Zlatou hvězdou, stálo za to připomenout i případ Španěla Rubena Ruize Ibárruriho, jenž se v hodnosti gardového nadporučíka zúčastnil bojů na blízkých přístupech ke Stalingradu u 35. gardové střelecké divize, bojující v rámci 62. armády. Ibárruri ve dnech 23. a 24. srpna převzal velení celého předvoje divize, skládajícího se ze střeleckého praporu a kulometné roty a v čele těchto sil odrazil šest německých útoků, utrpěl přitom smrtelné zranění, na jehož následky 3. září 1942 zemřel. Za statečné vedení boje obdržel titul hrdiny Sovětského svazu i s příslušnou medailí a řádem, ale až po čtrnácti letech, přesně 22. srpna 1956. Jeho poslední boj se nicméně odehrál více než půl roku před událostmi u Sokolova.

Na celkovém vyznění textu se zkrátka podepsalo, že životopisná část i některé kapitoly o poválečném odkazu nebyly většinou vybudovány na základě pečlivého sběru a zpracování prvotních a dosud nevyužitých zdrojů. Autor by se měl alespoň v budoucnu vydat právě tímto směrem i za cenu toho, že nad rukopisem samozřejmě stráví mnohem více času. Na druhou stranu může věnovat méně úsilí sebeprezentaci, která působí vesměs kontraproduktivně.

Zbývá ještě položit obvyklou otázku: Číst či nečíst recenzovanou knihu? Nechtě se každý rozhodne sám, ale pokud si zvolí možnost přečíst, rozhodně mu předtím doporučuji nastudovat práci Karla Richtera z roku 2013 a především *Hrdiny od Sokolova* od Miroslava Brože z roku 2006 a aktuální *Legionářský směr – Speciál Sokolovo/Bachmač*, který souhrnně líčí boje 1. čs. samostatného polního praporu u Sokolova. ■

Zveme vás

› Zahraniční akce

V nadcházejícím období je pro válečné veterány a členy ČSOL plánována Národní pouť „Doss Alto“, přeprava autobusem MO ČR, předpokládaný termín 19.–26. září 2018. Následovat bude letecká cesta do Ruska (Buzuluk; Jekatěrinburg, Samara, Ufa) v předpokládaném termínu 6.–10. října 2018. Na počátek listopadu je plánována Národní pouť „Terror–Vouziers“, přeprava autobusem MO ČR, předpokládaný termín 1.–7. listopadu 2018. Zájemci o účast se hlásí na mailu sekretariat@csol.cz.

Ve dnech 9.–11. listopadu 2018 se bude delegace ČSOL účastnit akce „Remembrance Day“ v Londýně. Náklady si plně hradí účastníci (předpoklad do 10 000 Kč). Zájemci se musí nahlásit na mailu sekretariat@csol.cz nejpozději do 15. srpna 2018.

› 17.–18. srpna

Den sil podpory AČR Cihelna 2018, 21. ročník, „Od zrady k válce“, 80. výročí mobilizace; Králíky.

› 18. srpna

Nymburské osudové osmičky – Srpen 1968, kino Sokol, Nymburk. Komponovaný program zahajuje v 15.30 hod. a potrvá do večerních hodin.

› 25. srpna

Bojová ukázka Kazaň 1918, Skanzen Strážnice, celodenní program spojen se zastávkou Legioplaku ve Strážnici a bojovou ukázkou z roku 1938. Pořádá Jednota ČSOL v Hodoníně a projekt Legie 100 za podpory Ministerstva obrany ČR.

› 1. září

Tankový den ve Vojenském technickém muzeu Lešany. Tematický program s dynamickými ukázkami těžké vojenské techniky v lešanské aréně.

› 1. září

71. výročí vzniku Pěšího praporu 71 „Československých parašutistů“ u příležitosti Dne otevřených dveří 43. výsadkového praporu, letiště Chrudim.

› 8.–9. září

Letecký den Plzeň 2018 – 100 let plzeňské aviatiky, letiště Plzeň-Líně

› 8.–9. září

Československý festival, Praha, Staroměstské náměstí, bohatý program pro celou rodinu začíná v oba dny od 10.30 hod.

› 11. září

Přednáška „Českoslovenští dobrovolníci v Srbsku“, přednáší br. Petr Tolar, Vyšší Brod, Míru 250 – Klub pod kinem.

› 13. září 2018–13. ledna 2019

Výstava „Mnichovská dohoda v kontextu evropských dějin 20. století“, Mytologická chodba Valdštejnského paláce, Senát PČR, Praha.

› 15.–16. září

Dny NATO v Ostravě & Dny Vzdušných sil AČR, Letiště Leoše Janáčka Ostrava.

› 18. září–18. listopadu

Výstava Mladoboleslavsko a vznik Československa před 100 lety, Muzeum Mladoboleslavsko, Mladá Boleslav. Pořádá místní jednota ČSOL.

› 29. září

7. dětský den ve Vojenském technickém muzeu Lešany. Soutěžní program pro děti i mládež.

› 29. září

Vzpomínkový pietní aktu u pomníku čs. hraničářů na hraničním přechodu Dolní Světlá–Waltersdorf, začátek v 10.00 hod., následuje od 16.00 hod. přednáška o finanční strážní v muzeu v Rumburku. Pořádá Jednota ČSOL v Ml. Boleslavi.

› 10.–11. října

34. Mikulovské sympozium na téma „Formování hranice na Moravě po roce 1918“, Mikulovský zámek, spolupořádá Jednota ČSOL v Hodoníně.

› do 1. listopadu

Výstava o historii finanční stráže, Muzeum Rumburk, otevřeno od 16. července. Pořádá Jednota ČSOL v Ml. Boleslavi.

› 17. listopadu

Rekonstrukce přísahy Slovácké brigády, Hodonín. Pořádá místní jednota ČSOL.

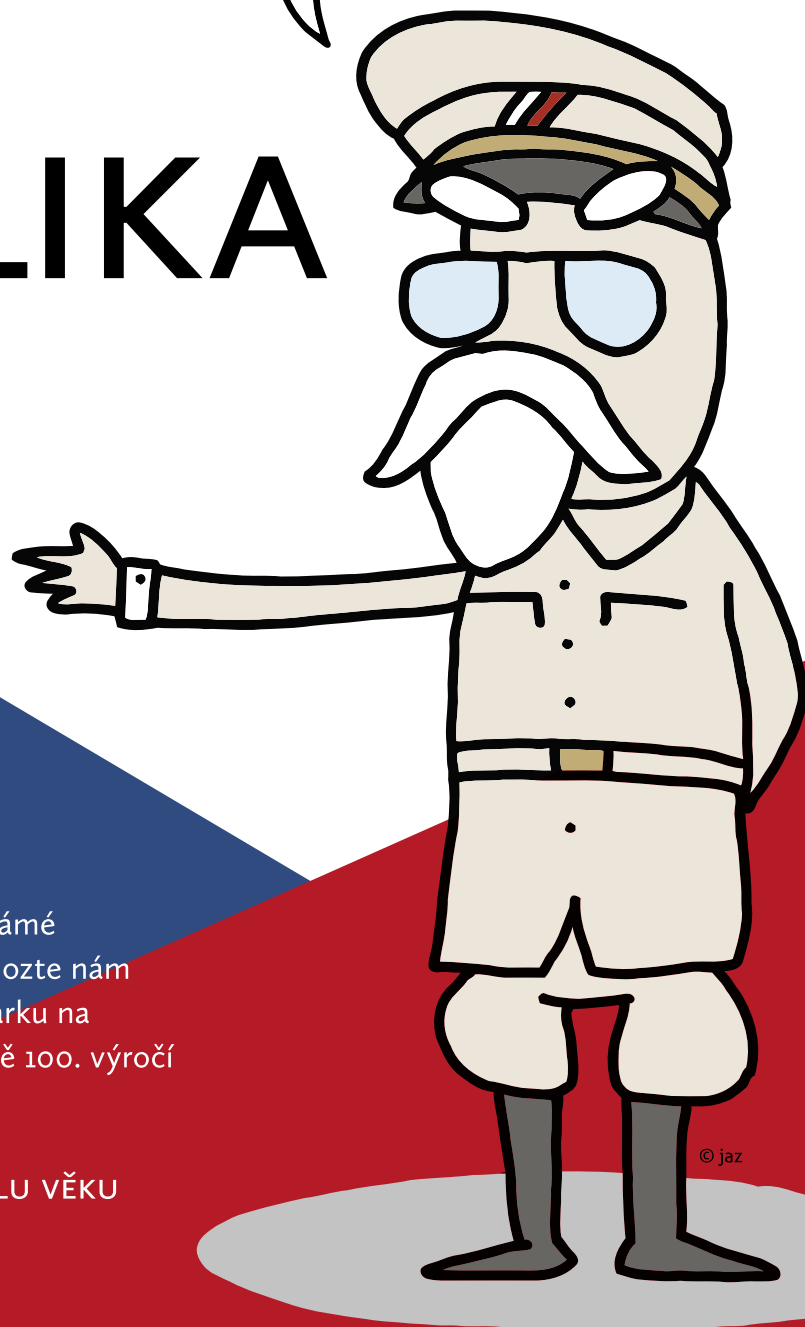
Časopis Legionářský směr navazuje na stejnojmenný titul vydávaný Československou obcí legionářskou ve 20. letech minulého století jako týdeník, posléze měsíčník. Jeho hlavním posláním je v době blížícího se 100. výročí vzniku Československa propagovat legionářské myšlenky, odkaz zakladatelů samostatného československého státu a zejména pak ideje boje za svébytnost, svobodu a demokracii v době vzniku samostatného státu, za druhé světové války i v novodobé historii. Časopis je určen pro členy Československé obce legionářské, válečné veterány, sympatizanty a také širokou veřejnost, kterou zajímá tato problematika.

VYDAVATEL: Československá obec legionářská, Sokolská 33, 120 00 Praha 2, www.csol.cz, tel: +420 224 266 235, fax: +420 224 266 274, e-mail: sekretariat@csol.cz **ŠÉFREDAKTOR:** Jiří Filip, tel.: +420 734 315 634, e-mail: tajemnik@csol.cz **EDITOR:** Marcela Volfová, e-mail: volfova@csol.cz **GRAFICKÁ ÚPRAVA, TISK A DISTRIBUCE:** Vydavatelství MAC, spol. s r.o., Na Spojce 968/7,

101 00 Praha 10 - Vršovice **ADRESA REDAKCE:** Československá obec legionářská, Sokolská 33, 120 00 Praha 2 **Uzávěrka čísla:** 20. července 2018, **Evidenční číslo:** MK ČR E 20912, Elektronickou podobu Legionářského směru naleznete na: **www.csol.cz** v rubrice Projekty. ■

festival PRVNÍ REPUBLIKA

NA DLAŠÍCH
STO LED
REPUBLIKI!

15. září 2018
od 10.00 do 22.00

Vyšehrad – Letní scéna, Královská
a knížecí akropole, Staré purkrabství

Vezměte děti, rodiče, prarodiče, kamarády, známé
i neznámé nebo třeba domácí mazlíčky a pomozte nám
uspořádat skvělou narozeninovou oslavu! V parku na
Vyšehradě na vás čeká spousta zábavy k oslavě 100. výročí
založení republiky.

**VSTUP ZDARMA PRO VŠECHNY BEZ ROZDÍLU VĚKU
TĚŠÍME SE NA VÁS!**

PROGRAM

staré automobily | polní nemocnice | legionáři | sokolové | spolek Vltavan | tanečníci | divadelníci a hudebníci
fotokoutek s dobovými rekvizitami | dílny pro nejmenší | stánky s občerstvením | pivní stezka | Zakázaný ovoce
The Tap Tap | Support Lesbiens | prvorepubliková tančírna | vědomostní soutěž | slosování o ceny

V bazilice svatého Petra a Pavla proběhne krátká modlitba za naši zemi.

Programem budou provázet kouzelník Mišuge – Michal Fridrich a Veronika Poláčková.

Příběhy sbírkových předmětů Vojenského historického ústavu

Zdeněk Špitálník
Vojenský historický ústav

Čepice čs. legionářů v Rusku, 1918

Pokryvkou hlavy ruské armády na počátku první světové války byla standardní čepice vzor 1907 (Pochodnaja furažka obrazca 1907). Ta se vyráběla z šedozeleného vlněného sukna a byla opatřena štítkem z lisované kůže, po vypuknutí války natřeným barvou v odstínu stejnokroje. Na přední části byla připevněna oválná kokarda v barvách romanovců. Českoslovenští legionáři používali jako svébytné označení na čepicích bíločervenou stužku. Stužka tvořila nejprve různými způsoby podklad carské kokardy, později bylo nařizováno kokardy překrýt. Na původních snímcích nalézáme skutečně pestrou paletu těchto úprav, od přemalování původní kokardy vodorovně či

šikmo děleným bíločerveným polem, či jejich obšíť příslušně barevnou tkaninou. Konečnou podobu vzhledu čepicového označení přinesl až duben 1918. Rozkazem z 16. dubna bylo nařizováno sejmout veškeré kokardy z letních i zimních pokrývek hlavy a nahradit je pod úhlem 60° zleva shora vpravo dolů šikmo našitou bíločervenou stužkou o šířce 1–2 cm. Délka stužky na čepicích závisela na výšce okolku, na zimních pokrývkách měla dosahovat délky 4 cm. Čepice je doplněna splétaným koženým podbradníkem.

Předmět je součástí původní sbírky Památníku odboje.